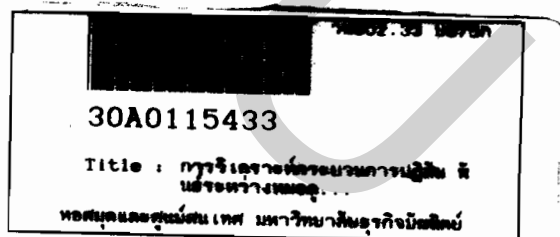

การวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพกับบุคคลต่างฐานะ
ทางสังคมและเศรษฐกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร

นางบุษบา มณีวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์
สาขานิเทศศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2538

ISBN 974 - 281 - 097 - 4

**An Analysis of the Interaction Process between Professional Clairvoyants and Their Clients
from Different Social and Economic Backgrounds in Bangkok**

Mrs.Bussaba Maniwan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Business Communication Arts
Department of Business Communication Arts
Graduate School Dhurakijpundit University**

1995

ISBN 974 - 281 - 097 - 4

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญา นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

ชื่อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอกุอาซีกับบุคคลต่างฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพมหานคร

โดย นางบุษบา มณีวรรณ

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.นันทวัน สุชาโต

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รศ.ดร.สมควร กวียะ)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รศ.ดร.นันทวัน สุชาโต)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(รศ.ดร.พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์)

..... กรรมการ

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย
(อาจารย์อรุณ งามดี)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.พรพันธุ์ พาลุสุข)

วันที่ 30 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2539

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ไม่อาจสำเร็จลุล่วงลงได้ หากไม่มี รศ.ดร.นันทวัน สุชาโต ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่า กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้าพเจ้า ได้แนะนำสั่งสอน ช่วยเหลือทุกอย่างตั้งแต่ความรู้ในวิธีการวิจัย การใช้ภาษาในการเขียน การสังเคราะห์งาน ซึ่งข้าพเจ้ายังขาดทักษะอย่างมาก อีกทั้งให้ความเป็นกันเอง ให้ความเป็นครูกับลูกศิษย์อย่างแท้จริง มีความเมตตาเสมอมา บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกหมดกำลังใจ ท้อแท้กับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ท่านอาจารย์ก็ได้กระตุ้น ให้กำลังใจ และปลอบใจตลอดเวลาจนวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้สำเร็จลงด้วยดี ประโยชน์ คุณค่าใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาของข้าพเจ้าทั้งหมด ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อีกครั้ง

ขอขอบพระคุณท่าน รศ.ดร.สมควร กวียะ ที่ท่านได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในการสอบ รศ.ดร.พรทิพย์ พิมลสินธุ์ ท่านอาจารย์ อรุณ งามดี คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้เสนอแนะและให้คำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ ต่องานชิ้นนี้เป็นอย่างมาก

ผู้ที่มีอาจลืมได้เลย ซึ่งเป็นความหวังและกำลังใจในชีวิต คือ ไข่ต้ม เจ้าชายตัวน้อย ๆ ของข้าพเจ้า ที่ไม่เคยรบกวนแม่แต่น้อย ในเวลาเขียนงาน ได้แต่คอยเตือน และเร่งข้าพเจ้าทุกวันให้ทำการบ้าน คอยถามอยู่เสมอว่าเมื่อไรจะกลับบ้านของแม่จะเสร็จเสียที
ขอบใจ...ลูกรัก

บุษบา มณีวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญแผนภาพ.....	ฅ
บทที่	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล.....	11
แนวคิดเรื่องบุคลิกภาพ.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ และทัศนคติ.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยา.....	18
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	20
วิธีการศึกษา.....	20
รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารวิชาการ.....	22
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	26
การนำเสนอข้อมูล.....	27

	หน้า
4. พัฒนาการและสถานภาพโหราศาสตร์ไทยประยุกต์สู่หมอดูอาชีพ.....	28
5. ผลการวิเคราะห์ บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	60
ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคม ประชากรของคนที่ไปดูหมอดูและ ประเภทของหมอดู.....	60
ส่วนที่ 2 มูลเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อ ความนิยมในตัวหมอดู.....	68
ส่วนที่ 3 เหตุผลของการไปหาหมอดู และผลจากการพยากรณ์.....	70
ผลกระทบของการพยากรณ์ต่อผู้ที่ไปดูหมอดู.....	80
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	81
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	82
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยอนาคต.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	87
ประวัติผู้เขียน.....	92

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนร้อยละของผู้ที่ไปคูหมอ จำแนกตามอายุและเพศปรากฏว่าหญิงนิยมไปคูหมอมากกว่าชาย.....	61
2.	ระดับการศึกษา มีความเชื่อมโยงกับอาชีพ.....	64
3.	ระดับรายได้ประจำต่อเดือนของผู้ที่ไปคูหมอ.....	65
4.	ระดับการศึกษาของผู้ที่ไปหาหมอดูในแต่ละประเภท.....	66
5.	เหตุผลของการไปคูหมอ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
6.	ความบ่อยครั้งในการไปคูหมอ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	73
7.	ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่ำ)	74
8.	ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู จำแนกตามระดับการศึกษา (กลาง).....	75
9.	ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู จำแนกตามระดับการศึกษา (สูง).....	76
10.	ผลที่เกิดจากการทำนายของหมอดู.....	77

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่	หน้า
1. พัฒนาการจากวิชาโหราศาสตร์ประยุกต์สู่หมอดูอาชีพ.....	4
2. สภาพบรรยากาศภายในบ้านของเจ้าเข้าทรง และขณะลงทรง.....	43
3. บริเวณใต้ต้นไม้ขาม ท้องสนามหลวง และริมฟุตบาทบริเวณคลองหลอด.....	45
4. สมาคมโหรแห่งประเทศไทย บางลำภู.....	46
5. บรรยากาศการดูหมอบริเวณที่ทำพระจันทร์.....	47
6. ภายในบริเวณห้างสรรพสินค้า.....	48
7. สภาพบรรยากาศการดูหมอในโรงแรมมณเฑียร.....	49
8. ลักษณะการทำนายดวงในหนังสือพิมพ์.....	44
9. เปิดปมปริศนา คลายปัญหาชีวิต.....	47
10. ดวงให้แม่นยำต้องดูกับโหรฤทัยทิพย์.....	58

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพกับบุคคลต่างฐานะ ทางสังคมและเศรษฐกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อนักศึกษา	นางบุษยา มณีวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร.นันทวัน สุชาติ
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2538

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ (1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพ กับบุคคลจากต่างสถานะเศรษฐกิจและสังคมที่ไปดูหมอ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไปดูหมอ และ (2) ประเภทข้อมูลที่สื่อสารกันในเชิงธุรกิจ รวมถึงผลทางจิตใจและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการไปดูหมอ ทั้งนี้ได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มเลือกมาจากหมอดูอาชีพจำนวน 50 คน และบุคคลที่ไปหมอดูจำนวน 90 คน อย่างไรก็ตามเป็นทางการภายใต้กรอบการวิเคราะห์ของกระบวนการทางจิตวิทยา-การสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญในการเลือกหมอดูคือ ชื่อเสียง บุคลิกภาพ อัตราค่าดูสถานที่ และประเภทของหมอดูซึ่งพบว่าทรงเจ้าได้รับความนิยมมากที่สุด สำหรับบุคคลชอบไปดูหมออย่างมากจะอยู่ในกลุ่มอายุ 25-42 ปี มีการศึกษาคดี ส่วนมากจะเป็นผู้ที่บุคลิกภาพที่ต้องการมีผู้ให้ความหวังและกำลังใจ เชื่อง่าย และอุดมด้วยความเพ้อฝัน ซึ่งจะมาจากพื้นภูมิลักษณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ส่วนใหญ่เมื่อไปดูหมอที่ให้คำทำนายในทางที่ดี จะมองเห็นทางออกในการแก้ไขปัญหา ช่วยให้รู้สึกสบายใจมีความหวังและกำลังใจ คลายความวิตกกังวลและลดความเครียด เพราะมีความเชื่อศรัทธาว่าคำแนะนำจากหมอดูสามารถนำไปใช้ช่วยประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ยังขาดความมั่นใจ และยังให้แนวทางในการดำรงชีวิตที่จะบังเกิดผลดีต่อไปภายหน้า

Thesis Title **An Analysis of the Interaction Process between Professional Clairvoyants and Their Clients from Different Social and Economic Backgrounds in Bangkok**

Name **Mrs.Bussaba Maniwan**

Thesis Advisor **Assoc.Prof.Nuntawan Suchato**

Department **Business Communication**

Academic Year **1995**

ABSTRACT

This research aimed at an analysis of (1) an interaction between clairvoyants and their clients from different socio-economic status. The consideration was on factors involving in the clairvoyant visit; (2) types of business information exchanged among them, and the impact on clients' minds and behavior. Data collection was conducted through a participant observation. 50 clairvoyants and 90 of their clients were randomly selected for interviews within a conceptual framework of the psychology of communication.

Findings indicated that reputation, personality, price rate, and location as well as types of clairvoyants were the main factors of the visit. The most popular clairvoyant was a spiritual medium. It was also found that people in the 25-42 age group were in favor of visiting a clairvoyant. They were educated and have a personality of "perceptual dependence" and "richness of fantasy". Moreover, a majority of them who had acquired a good prediction felt relieved and capable of perceiving a solution to their problems. They were more encouraged and stopped worrying due to their faith in the clairvoyants' suggestions. What they learned from the clairvoyants enabled them to make better business decisions and enabled them to use it as a guideline for a better way of life in the future.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลักษณะวัฒนธรรมของไทยเรานั้น การสื่อสารระหว่างบุคคลมีบทบาทสำคัญยิ่ง ถึงแม้ว่าสังคมไทยในปัจจุบันนี้จะพัฒนาเป็นสังคมข่าวสาร มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น และสื่อมวลชนได้เข้าไปมีบทบาทในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น แต่การเรียนรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ก็ยังต้องอาศัยสื่อบุคคลเข้ามาเป็นตัวถ่ายทอดอยู่ และสิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้และน่าสนใจของก็คือข่าวสารที่ได้มาจากหมอดู ความเชื่อถือในโชคชะตา ในอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งเป็นส่วนที่มนุษย์เราคิดว่าไม่สามารถจะควบคุมหรือให้คำอธิบายความเร้นลับที่ไม่อาจเข้าใจไปได้ถึงความเชื่อถือในคำทำนายของหมอดูจึงมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อชีวิตคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนเข้าสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและ วิทยาการต่าง ๆ ที่ไหลบ่าสู่สังคมไทยสร้างเสริมให้เกิดการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ในเกือบทุกด้าน รวมถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจจนเข้าสู่ยุคเริ่มแรกของการเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ความเจริญในด้านต่าง ๆ เหล่านี้นับว่าได้มีส่วนผลักดันให้มนุษย์เปลี่ยนหลักการและความเชื่อทางด้านค่านิยมเก่า ๆ ไปนับครั้งไม่ถ้วน หากแต่วิชาโหราศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องของหมอดูกลับได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น ทั้ง ๆ ที่วิชานี้มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ นับเป็นพัน ๆ ปี แต่ก็ยังคงความเป็นศาสตร์ที่เป็นรากฐานความเชื่อต่าง ๆ มากมายของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย ซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้นบุคคลต่าง ๆ ในทุกระดับ ชันหันมาให้ความสนใจในเรื่องหมอดูเพิ่มขึ้น เมื่อต้องการจะลงมือทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นเรื่องสำคัญ มักอาศัยหมอดูเพื่อหาข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจหรือชี้แนะก่อน ซึ่งในปัจจุบันนี้ปรากฏว่าแม้แต่บุคคลสำคัญชั้นนำของประเทศทั้งในวงการเศรษฐกิจและการเมืองต่างมีความเชื่อถือและศรัทธาหมอดูถึงกับต้องมีโหรประจำตัวไว้ ทำนายผลที่อาจบังเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อความไม่ประมาทและเพื่อให้เกิดความมั่นใจ โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่คิดว่ามีความสำคัญต่อชาติบ้านเมือง องค์พระประมุขรัชกาลปัจจุบันก็ทรงสนพระราชหฤทัยศึกษาวิชาโหราศาสตร์

โดยมีโทรประจำสำนัก พระราชวังรับราชการสนองพระเดชพระคุณ ตอบสนองเบื้องพระยุคลบาท
รับใช้ตลอดมา หลายชั่วอายุคน

สำหรับหน่วยงานธุรกิจ ผู้บริหารที่ต้องลงทุนในกิจการต่าง ๆ โดยเฉพาะ ด้วยเงิน
ลงทุนจำนวนมาก นอกจากจะต้องพยายามวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เหมาะสมแล้ว
ผู้บริหารส่วนใหญ่จะไปหาหมอดูเพื่อตอกย้ำความมั่นใจของตนเองในด้านต่าง ๆ เปรียบเสมือน
สร้างความปลอดภัยไว้อีกชั้นหนึ่ง อาทิเช่น ต้องการอยากรู้ว่า

- ตอนนี้องค์ตัวเองเป็นอย่างไร
- จะริเริ่มขยายกิจการตอนนี้ดีหรือไม่
- โอกาสแห่งความสำเร็จตามดวงมีมากน้อยแค่ไหน
- จะมีอุปสรรคหรือไม่
- หุ้นส่วนเป็นอย่างไรจะมีปัญหาต่อไปหรือไม่ ฯลฯ

คำถามเหล่านี้ถ้าข้อมูลที่ได้จากหมอดูเป็นไปในทางที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนย่อม
ทำให้เจ้าของกิจการหรือผู้บริหารมีกำลังใจ และเพิ่มความมั่นใจมากขึ้นในการที่จะประกอบ
กิจกรรมต่าง ๆ แต่ถ้าหมอดูเกิดไม่เห็นด้วย เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าตาม ลักษณะดวงไม่ดี
หรือลักษณะที่ทางไม่ดี การประกอบธุรกิจต่าง ๆ ก็อาจไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหมาย
เพราะจะมีอุปสรรคหลายๆ ด้าน ลักษณะคำทำนายเหล่านี้ของ หมอดูจึงมีส่วนสำคัญที่ถึงกับ
ทำให้ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการยับยั้งที่จะกระทำการเพราะเกิดความลังเลไม่แน่ใจไม่ยอม
เสี่ยงต่อความล้มเหลวขาดทุน อาจขอรอโอกาส จังหวะเวลาจนกว่าจะสามารถแก้ไขดวงชะตาชีวิต
ให้ผ่านพ้นไปได้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ทุก ๆ ด้าน จะเห็นว่าหมอดูมีส่วนที่ทำให้เกิดการชะงักงัน
หรือชะลอการขยายตัวทางเศรษฐกิจ หรือผู้บริหารบางคนอาศัยหมอดูให้ทำนายแม้กระทั่งว่า
ราคาทองคำจะขึ้นหรือลงเมื่อไหร่ หุ้นในตลาดจะเป็นอย่างไร ด้วยความเชื่อว่ากลไกในด้าน
หมอดูที่อาศัยวิชาสถิติเข้ามาช่วยนั้นสามารถคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ดังจะพบเห็นหมอดู
ทำนายเรื่องหุ้นได้จากนิตยสารต่าง ๆ

ดังนั้นจะเห็นว่าใน โลกธุรกิจทุกวันนี้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วภายใต้ภาพลักษณ์ของ
ความทันสมัยที่ปรากฏให้เห็น ผู้บริหารขององค์กรหลายๆแห่งก็ยังคงพึ่งพาหมอดูมา กำหนด
ทิศทางธุรกิจ องค์กรใหญ่ๆหลายแห่งนั้นได้อาศัยหมอดูประจำบริษัทคอยให้คำปรึกษาควบคุม
ไปกับการใช้หลักการบริหารสมัยใหม่เพียงแต่ไม่ค่อยจะเปิดเผยกัน เพราะอาจกระเทือนไปถึง
ภาพลักษณ์ของมีอาชีพและในองค์กรใหญ่ ๆ บางแห่งในภาคเอกชนการ จะรับคนเข้าเป็น

พนักงานก็ต้องผ่านการพิจารณาจากหมอดูที่มีความสามารถทางด้าน การอ่าน โหงวเฮ้งเพื่อดู บุคลิกลักษณะและองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างว่าเมื่อรับเข้ามาทำงานแล้ว จะซื่อสัตย์ ขยัน ทำงาน หรือก่อให้เกิดผลเสียกับบริษัทหรือไม่ ซึ่งเป็นการทดสอบครั้งสุดท้าย

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้คำว่า "หมอดู" ได้กลายเป็นธุรกิจไปแล้ว ซึ่งธุรกิจหมอดูนี้ เป็นธุรกิจเก่าแก่ที่ไม่มีวันล้าสมัยเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับอนาคต ทั้งความรัก การงาน สุขภาพ โชคลาภ เเคราะห์ดี เเคราะห์ร้าย บรรดาสิ่งเหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับคนทุกประเภท และทุกระดับ เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าลูกค้าของหมอดูไม่มีวันหมด เมื่อเทคโนโลยีเจริญ ก้าวหน้าขึ้นมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์สำคัญในการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ธุรกิจหมอดูก็ ก้าวเข้าสู่ยุคคอมพิวเตอร์ด้วยเหมือนกัน ดังจะเห็นได้จากหมอดูต่าง ๆ ได้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ มาช่วยคำนวณดวงดาวเก็บประวัติลูกค้า และมีหมอดูคอมพิวเตอร์ตั้งอยู่บนห้างสรรพสินค้า ใหญ่ ๆ แทบทุกแห่ง เมื่อหมอดูมีมากการแข่งขันกันก็ย่อมเกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีการใช้สื่อโฆษณา มาโปรโมทตัวหมอดูประเภทต่าง ๆ คือ จากสื่อบุคคล ปากต่อปาก ไปสู่อินเทอร์เน็ต หนังสือ-พิมพ์ วิทยุ โดยโฆษณาสรรพคุณว่ามีความสามารถในการทำนายด้านใดบ้างติดต่อได้ที่ไหน คิดค่าดูเท่าไร? ซึ่งจะเห็นว่ามีการโฆษณาแข่งขันกันในทุกรูปแบบ ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 โฆษณาความสามารถในการพยากรณ์ สถานที่ อัคราคำดู

คลาซปัญหาชีวิต-ตาชีวิต

โดย อาจารย์ ทองคำ ศรีแก้ว

ดวงหรือฝ่ามือหรือเสียงทาย
(แบบผสมผสาน)

หากท่านเคยเจอปัญหาต่าง ๆ เช่น ความรักไม่แน่นอน การเงิน ติดขัด ธุรกิจล้มเหลว ฯลฯ ท่านคงท้อถอย มาหากันแต่หาข้อเท็จจริงไม่ได้ อาจารย์ทองคำ สอนวิธีคิดหา ปัญหา ให้ท่าน

คุณพิมพ์ชนก ดำรงรัตน์ มีอาชีพเป็น ก็เคยมาพินิจดวงตาของ(เขมร)

คุณทองคำ ศรีแก้ว 648/156 หมู่ 5 บ้านทิพย์ ชอย ๘
 ซ.โพธิ์แก้ว หรือ ซ.สินธานี 1 อ.สุขาภิบาล ๑ ต.คลองจั่น นนทบุรี กรุงเทพฯ 10240

อาจารย์ทองคำ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางโหราศาสตร์และโหราศาสตร์แบบผสมผสาน จากต้นตำรับ ๑. ฝ่ามือ ๒. หรือเสียงทายแบบผสมผสานและพิศพา พร้อมทำนายถึงคนตาบอด เสริมสร้างบารมี คือจะหาญและขยันหมั่นเพียรในบาปท่านใดที่อยู่ต่างจังหวัดไม่สามารถไปปรึกษา

ดวงประภัสสร ๓ อธิ

ค่าตัวคงได้ให้ชื่อเต็มออกเงิน 300 บาท ส่งไปรษณีย์ นอกวันก่อนเปิด หรือรูปถ่าย ส่งไปตามที่อยู่ ท่านจะได้รับคำตอบอย่างละเอียด ค่าส่งประเทศหรือมีดใจส่งค่าแถม สนองตอบหรือใจหาไปก่อนท่านจะได้รับคำตอบเป็นกรณีพิเศษ ท่านใดที่มีปัญหาเงิน ทำานแทนค่าเข้ารายไม่เหลือเงิน ความรักมีวันของคู่ครองเปลี่ยนใจ รักใคร่ไม่สมหวังมีรักทุกครั้งที่อยู่เป็นไปเป็นกันโดยต้นอ้อต่อความแต่ปลายใจ รักใคร่ไม่สมหวังการก่นท่านอย่าพึ่งใจ อาจารย์ทองคำช่วยท่านได้ ให้ความชัดเจนใหม่ ช่วยชี้แนะแนวทางแบบชีวิตที่ทันสมัยไม่ตก

ดวงดวงจะตาให้ท่านจากตำรา พจนานุกรมวิชา ดวงฝ่ามือแบบ และพิศพา ท่านที่มีปัญหาสนใจดวงตาไปปรึกษา โทร ๖๖๖ เวลาตอนเย็น โทร. 7326264
 มีสื่อ ๐1-4021037
 ถ้าท่านจะคิดค้นหาการศึษา เวลา 6:00 น - 24:00 น จะสะดวกจะได้รับคำตอบอย่างพอใจ

ท่านที่อยู่กรุงเทพฯ มีงบเม็ดเงินหลายหลาย เช่น 10, 12, 15, ๒๕, ๓๐, ๓๕, ๔๐, ๕๐-๕๕-๖๐-๖๕-๗๐

ถ้าจังหวัด สมุทรสาคร
 ส่งด้วยผลเงินหรือแบบอื่น 300 บาท (ตามที่อยู่)

ที่มา : นิตยสารชีวิตจริง ฉบับที่ 510 ประจำวันที่ 21-30 มกราคม 2539

ถ้ามองในด้านการเมือง จะเห็นว่ามิใช่ข่าวคราวของหมอดูเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมือง อยู่เสมอ สื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์จะมีหมอดูมาทำนายความเป็นไปว่า การเมืองจะมี ทิศทางไปทางใด จะมีการยุบสภา ลาออก หรือเกิดการปฏิวัติ รัฐประหาร ฯลฯ ส่วนใน ตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก่อนลงสมัครอาจต้องไปหาหมอดูว่าจะสอบผ่านหรือไม่ในการลง รับเลือกตั้งคราวนี้ถ้าหมอดูบอกว่าได้ก็ต้องทุ่มสุดตัวเพราะดวงดีส่งเสริม หรือควรจะอยู่พรรค ไหนจึงจะถูกโผลกแม้แต่การตั้งชื่อพรรคใหม่ก็ต้องไปให้พระตั้งให้ว่าไม่ควรใช้อักษรอะไรบ้าง เพราะอาจทำให้เป็นกาลกิณีนอกจากนั้นยังมีคำถามอีกมากมาย ที่ต้องยังอาศัยการปรึกษาหมอดู อาทิเช่น จะได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลหรือไม่ และควรจัดตั้งรัฐบาลวันไหนจึงจะเป็นวันดี สามารถ อยู่บริหารประเทศได้นาน ๆ แม้กระทั่งการปฏิวัติรัฐประหารของประเทศไทยเรานี้ก็ต้อง อาศัยหมอดูมีส่วนร่วมประกอบการตัดสินใจ ว่าควรทำการปฏิวัติเมื่อไหร่ วันไหน ยกตัวอย่าง เช่น กรณีเกิดการปฏิวัติยึดอำนาจจากคณะรสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 ก็ได้อาศัย หมอดูให้ฤกษ์ยามประกอบการตัดสินใจ หลังจากนั้นก็ได้มีการแต่งตั้งโหรประจำคณะ รสช. ไว้คอยทำนายทายทัก ตลอดจนการดูฤกษ์ยามในการให้ข่าวว่ายามไหนควรจะให้ข่าว เพราะ จะได้ไม่มีปัญหาติดตามมา

มองในด้านหมอดูกับสังคมโดยทั่ว ๆ ไปของไทยเรา จะเห็นว่า หมอดูเปรียบ เสมือนนักจิตวิทยา หรือจิตแพทย์ ช่วยเหลือสังคมไทยทางหนึ่ง คนเราเมื่อมีทุกข์ หรือหมด กำลังใจก็จะไปหาหมอดู ซึ่งหมอดูก็จะเป็นผู้ที่รับฟังปัญหาได้ดีที่สุด และยังมีวิธีการพูดให้ คำแนะนำปรึกษา เพื่อให้ลูกค้าสบายใจ มีความหวังและกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาตลอดจน ชี้แนะแนวทางต่าง ๆ ให้กับลูกค้า ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยให้ลูกค้าได้ผ่อนคลาย ความตึงเครียด ลดความกดดันต่าง ๆ ได้มาก หรือมีกำลังใจที่จะทำกิจการต่าง ๆ ต่อไปประหนึ่งคั้งที่ยึดเหนี่ยว ของสังคมไทยในปัจจุบัน จึงสามารถพบเห็นหมอดูแทรกอยู่ในทุกสังคมกลายเป็นหัวข้อใน การสนทนาของบุคคลทุกระดับชั้น ดังจะเห็นได้จากบทความดังต่อไปนี้

...รายงานซึ่งตีพิมพ์โดยกระทรวงสาธารณสุขดังที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ เดอะเนชั่น ฉบับลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2533 บรรยายไว้ในหัวข้อ "นักโหราศาสตร์มีบทบาทในปัญหาสุขภาพจิตของคนไทย" ว่า วันเพ็ญ พราวศรี นักจิตวิทยาแห่งศูนย์สุขภาพจิตชุมชนชนชยันนาได้ลงความเห็น ว่า อาชีพหมอดู หรือ นักโหราศาสตร์ช่วยป้องกันการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยทางจิตได้มากกว่าผู้ที่อยู่ใน บทบาทของจิตแพทย์ และนักสังคมสงเคราะห์ และเสริมว่าอาชีพหมอดู

เปรียบเทียบสถานการณ์การคำธุรกิจอย่างหนึ่ง ที่มีทั้งผู้มารับบริการ และผู้ให้บริการ หมอหรือนักโหราศาสตร์เข้ามาให้บริการได้ง่ายกว่า และทำให้ผู้มารับบริการ เกิดการผ่อนคลายทางจิตใจในด้านบวกได้มากกว่าอีกด้วย โดยเฉพาะกับผู้ที่ มาด้วยภาวะซึมเศร้า (Depressed Customer) จิตแพทย์และนักสังคมสงเคราะห์ มีความโน้มเอียงที่จะเข้ากับผู้ป่วยได้น้อยกว่า และมุ่งในด้านการ ให้คำแนะนำ สั่งสอนมากเกินไป ฉะนั้น คนที่มีปัญหาชีวิตมักจะไปหาหมอ มากกว่าไปหา จิตแพทย์และจากข่าวที่ลงในไทยรัฐฉบับวันที่ 13 พฤศจิกายน 2523 ใน หัวข้อ "หมอดูช่วยสังคมไทยได้มากกว่าจิตแพทย์" ลงรายละเอียด ในเหตุผล เรื่องเดียวกันนี้ว่า ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่าเรามีนักจิตวิทยาและนักสังคมสงเคราะห์ ไม่เพียงพอ และประเด็นสำคัญคือ ผู้ที่อยู่ในวงการน่าจะได้อิทธิพลหรืออิทธิพลว่า ฝ่ายผู้มารับบริการยังไม่คุ้นกับการที่จะมาเล่าปัญหาชีวิตใน สถานที่ราชการ หรือคลินิกอย่างเป็นทางการ ผิดกับการไปหาหมอดูซึ่งมีให้เลือกตั้งแต่หมอดู นั่งโคนต้นมะขามสนามหลวงไปจนถึงหมอดูแต่งสูทนั่งห้องปรับอากาศใน สำนักงานใหญ่ และหมอดูส่วนมากมีจิตวิทยาในการพูดสูง ไม่เคยขัดคอใคร มี คำพูดให้ผู้มารับบริการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดความไม่สบายใจ สรุปแล้ว หมอดูจะไม่พูดถึงข้อบกพร่องของผู้มารับบริการ จุดนี้เองทำให้หมอดูเป็น ขวัญใจของใคร ๆ ... (พีไลรัตน์, 2524 : 5)

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ หรือจากการสนทนากับบุคคลรอบข้าง นั้นไม่ว่าการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับไหน พบว่าทุกคนได้เคย ผ่าน การดูหมอดูมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งบางคนอาจจะพูดว่าเป็นเรื่องที่ไร้สาระมกมาย หมอดูดูหมอดูแต่ก็ อดที่จะสนใจไม่ได้ และจะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวันก็อาจมีสิ่งที่จะต้องพบ เกี่ยวกับเรื่อง ของหมอดูอยู่เสมอ เช่นการทำนายโชคชะตาจาก "คอลัมน์ดวง" ในหนังสือพิมพ์รายวันและ นิตยสารต่าง ๆ

ซึ่งประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแนวคิดที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษารื่องนี้ ว่าทำไมคนถึงชอบไปดูหมอดู และถ้าทราบข่าวว่ามีหมอดูที่ไหนแม่น หมอดูที่ไหนมีชื่อเสียงดัง ไม่ว่าหมอดูคนนั้นจะอยู่ไกลเพียงใด ต้องคอยคิวเป็นเวลานานเท่าไร หรือค่าดูหมอดูจะมีราคา แพงแค่ไหนก็ไม่สนใจ ขอให้ได้ไปหาหมอดูคนนี้ และเมื่อไปแล้วได้ไปพูดคุยกับหมอดูด้วย เรื่องอะไรเป็นหลัก หมอดูช่วยอะไรได้มากน้อยแค่ไหนผลที่ได้จากการไปดูหมอดูมีอะไรบ้าง

ก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเอง หรือสังคมอย่างไร ซึ่งแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญในกระบวนการสื่อสารที่เป็นทางการของประชาชน ส่วนใหญ่ของสังคมไทยทั้งจากอดีตถึงปัจจุบันและอาจเป็นอีกมุมมองหนึ่งของการศึกษาวิชา นิเทศศาสตร์ธุรกิจ

ปัญหานำวิจัย

1. พัฒนาการของวิชาโหราศาสตร์กับวิชาหมอดูมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร
2. ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างหมอดูอาชีพกับบุคคลที่ไปดูหมอดูในแต่ละสถานภาพทางสังคมมีความแตกต่างกันอย่างไร
3. ข้อมูล ข่าวสาร ที่สื่อสารกันมีเรื่องธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องหรือไม่ และอะไรที่เป็นเหตุให้เกิดธุรกิจการค้าขึ้นหลังจากการดูหมอดู

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความสำคัญเกี่ยวกับวิชาของโหราศาสตร์ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ที่ได้พัฒนาจนกลายเป็นวิชาชีพหมอดูในยุคปัจจุบัน แต่ละสถานภาพทางสังคม
2. เพื่อวิเคราะห์การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างหมอดูอาชีพกับบุคคลที่ไปดูหมอดูในแต่ละสถานภาพทางสังคม
3. เพื่อทราบถึงประเภท ข้อมูล ข่าวสาร ที่สื่อสารกันในเชิงธุรกิจ ตลอดจนมูลเหตุที่จูงใจ และมีส่วนผลักดันให้เกิดธุรกิจการค้าขึ้นจากการดูหมอดู

ขอบเขตของการวิจัย

1. ลักษณะโหราศาสตร์มี 2 ประเภท คือ โหราศาสตร์แท้ และโหราศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งโหราศาสตร์ประยุกต์นั้นบุคคลทั่ว ๆ ไปจะรู้จักและเรียกกันว่า "หมอดู" โดยแบ่งออกเป็นหมอดูอาชีพ และหมอดูสมัครเล่น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยโหราศาสตร์ประยุกต์เฉพาะหมอดูอาชีพเท่านั้น
2. ศึกษาสัมภาษณ์หมอดูอาชีพ ที่อยู่ในอาชีพตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน
3. สัมภาษณ์ผู้ที่ไปนั่งคอยคิวหมอดูและจากผู้ที่มิประสบการณ์ดูหมอดู จำนวน 90 คน
4. สัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 10 รูป
5. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 ท่าน

นิยามศัพท์

1. โหราศาสตร์แท้ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการเก็บเอาสถิติความสัมพันธ์ ระหว่างโลกกับดวงอาทิตย์และดวงดาวในท้องฟ้า มาคำนวณผูกเป็นดวงชะตาทำนายอนาคตของมนุษย์ตามที่บุพกรรมปรุงแต่งขึ้นโดยอาศัยตำแหน่ง ทางสถิติของดาวเคราะห์ในจักรวาลเมื่อผู้นั้นเกิดการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีตั้งศาลพระภูมิ การลงเสาเอกของบ้าน ฯลฯ
2. โหราศาสตร์ประยุกต์ หมายถึง ศาสตร์แขนงหนึ่งที่แตกแยกออกมาจากวิชาโหราศาสตร์ โดยบุคคลทั่ว ๆ ไปเรียกกันว่า หมอดู
3. หมอดูสมัครเล่น หมายถึง ผู้ที่ใช้วิชาโหราศาสตร์พยากรณ์ดวงชะตาบุคคล และศึกษาค้นคว้าโดยไม่มีการเก็บค่าบริการ ซึ่งหมอดูประเภทนี้ จะเป็นบุคคลที่มีความสนใจในวิชาโหราศาสตร์จริงๆ โดยไม่หวังจะไปประกอบเป็นอาชีพที่ถาวร (सानิต, 2535)
4. หมอดูอาชีพ หมายถึง ผู้ที่ใช้วิชาโหราศาสตร์พยากรณ์ดวงชะตาบุคคลอื่น โดยมีลักษณะการประกอบกิจกรรมเป็นธุรกิจ เป็นอาชีพที่ถาวร มีการกำหนดอัตราค่าบริการจากผู้มาใช้บริการ (सानิต, 2535)
5. ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความรู้ ความคิดเห็น ความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่บุคคลหนึ่งได้นำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นจนเป็นที่เข้าใจร่วมกันในเนื้อหา นั้น ๆ

6. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษาของบุคคลในแต่ละสถานภาพที่ดำรงอยู่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้แนวทางความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับเครือข่ายของการสื่อสาร ของผู้ที่ชอบดูหมอ รวมถึงการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ตัวหมอดูอาชีพ
2. เพื่อสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ไปดูหมอมาเป็นช่องทางการสื่อสาร อันก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยผ่านหมอดู
3. เพื่อเสนอแนะบทบาทของหมอดูในฐานะจิตแพทย์และลดความตึงเครียดให้กับบุคคลอื่น
4. สร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของหมอดูที่มีต่อสังคมไทย ในแนวลึกต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากความเป็นจริงของสังคมในยุคปัจจุบันถึงแม้ว่าความรู้ในด้านต่าง ๆ จะพัฒนาไปมากน้อยเพียงใด แต่คนในสังคมก็ยังดำรงทัศนคติและความเชื่อ และการกระทำที่ได้รับการปลูกฝังกันมาทางวัฒนธรรม และวิธีการปฏิบัติที่สะท้อนให้เห็นถึงการยึดถือตามขนบธรรมเนียมประเพณีในการใช้ชีวิตแบบไทย ๆ อยู่ เช่น การหาฤกษ์แต่งงาน หรือวันเวลาที่ดีในการเปิดกิจการใหม่ การหาฤกษ์พิธีลงเสาเอก การตรวจดวงชะตาชีวิตและทำพิธีส่งเสริมดวงชะตา เช่น ปล่อยสัตว์ ทำบุญ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ยังเป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันมาในครอบครัวของสังคมไทยควบคู่อยู่กับ การสั่งสอนอบรมให้เชื่อในคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ เพราะมีความเชื่อว่าผู้ใหญ่หวังดี อาน้ำร้อนมาก่อน รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ ประสบการณ์ก็มีมากกว่า เชื่อไว้ก็ไม่เสียหายโดยเรื่องราวต่าง ๆ ได้สืบทอดติดต่อกันมา การปลูกฝังแนวความคิด ความเชื่อต่าง ๆ ก็อาศัยสื่อบุคคลเป็นสำคัญโดยบุคคลอบรมสั่งสอนกันภายในครอบครัว และคนที่รับฟังเมื่อจะยอมรับหรือเชื่ออะไรสักอย่างก็ต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติ บุคลิกของผู้พูดประกอบไปด้วย โดยมีพื้นฐานของความศรัทธา ความเชื่อ และความรู้สึคนิยมยกย่องในตัวคนพูดเป็นหลัก ทำให้ความเชื่อและทัศนคติต่อเรื่องนั้น ๆ อยู่ในจิตใจสำนึกตลอดเวลาว่า สิ่งเหล่านี้บรรพบุรุษเคยทำพ่อแม่เคยสั่งสอน ซึ่งสังคมไทยสมัยก่อนนั้นมีความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์ ไสยศาสตร์อยู่แล้ว ในวิถีชีวิตประจำวันก็ประกอบไปด้วยสิ่งเหล่านี้ทั้งสิ้น ในปัจจุบันความเชื่อในศาสตร์ของหมอดูก็ยังคงอยู่ และกลับได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น หมอดูจึงต้องใช้ความสามารถของตนเองที่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนทางด้านนี้มา ทำนายให้คนที่ไปดูหมอดูเกิดความรูสึกสนใจ อยากรู้ อยากเห็น และเกิดความเข้าใจในศาสตร์นี้ ตลอดจนเกิดความเชื่อในการพยากรณ์ และความศรัทธาในตัวหมอดู ซึ่งก่อนที่จะไปดูหมอนั้นคนส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดี มีความสนใจ และเชื่อในวิชาหมอดูเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ในเมื่อต่างก็มีทัศนคติที่เป็นบวกต่อวิชาชีพนี้ จึงเป็นการไม่ยากเลยที่จะนำส่วนดี ๆ ของศาสตร์นี้มาประยุกต์ ปรับปรุง ป้องกัน แก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ ของคน ตลอดจนกิจการต่างๆ ให้มีความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จากแนวคิดดังกล่าว เมื่อต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างหมอดูอาชีพกับผู้ที่ไป ดูหมอดู ดังนั้น เรื่องของการสื่อสารระหว่างบุคคล และองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องใน กระบวนการจิตวิทยาดังกล่าว อาทิเช่น บุคลิกภาพจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการกำหนด การ รับรู้ และวิธีการคิด เมื่อต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน ความเข้าใจในบุคลิกภาพในการรับและ ส่งสารของบุคคลย่อมจะช่วยให้การมีปฏิสัมพันธ์ทางการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงสามารถนำแนวคิดทางด้าน จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องเข้ามาใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล

พอล ลาซาเฟล (Lazarfeld, 1971: 145) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสาร ระหว่างบุคคลไว้ว่า ช่วยให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคยกันระหว่างคู่สื่อสาร โดยทำให้บุคคลยอมรับ ความคิดเห็นของอีกฝ่ายหนึ่งได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นเมื่อเกิดความไม่เข้าใจในสารก็ยังสามารถ ชักถามหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมได้จากต้นแหล่งสารได้ในทันที ส่วนผู้ส่งสารหรือหมอดูก็ สามารถปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาสารให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการและความเข้าใจ ของลูกค้าแต่ละคนได้อย่างรวดเร็วเช่นกัน และสามารถก่อให้เกิดอิทธิพลในการโน้มน้าวใจ ระหว่างกันเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ ความคิดหรือแม้แต่ค่านิยมได้ไม่มาก ก็น้อย ทั้งนี้เพราะการสื่อสารแบบเผชิญหน้ากัน ย่อมทำให้รู้สึกกระตือรือร้นในอันที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน

การวิจัยครั้งนี้จึงถือว่าการถ่ายทอดสารของสื่อบุคคลซึ่งเป็นหมอดูกับ ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายย่อมมีความใกล้ชิดและมีความเชื่อถือศรัทธาเป็นพื้นฐานรองรับอยู่ ซึ่งคาดว่า สื่อบุคคลคือหมอดูน่าจะมีอิทธิพลในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ลูกค้ายอมไปหาถึงที่ เพื่ออยากรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับโชคชะตา หรือผลที่อาจจะเกิดขึ้นจากการกระทำในอนาคตเพื่อ ให้เกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

การพิจารณาถึงคุณลักษณะของสื่อบุคคลในฐานะที่เป็นแหล่งข่าวสารที่สำคัญ อาจ แยกออกได้เป็น 3 มิติคือ

1. ความรู้สึกใกล้ชิดผูกพัน หมอดูถือว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด และความเชื่อ ตลอดจนการสร้างให้เกิดแรงจูงใจแก่บุคคลที่นิยมไปหา หรือแม้

กระทั่งการยอมเปลี่ยนแปลงการกระทำในเรื่องสำคัญๆ โดยเฉพาะผู้ที่ชอบไปดูหมอ หรือให้ หมอดูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาในอาชีพการงานต่างๆ ช่วยแก้ไขสะเดาะเคราะห์ หรือเตือน ให้รู้ถึงเรื่องไม่ดีที่จะเกิดขึ้นเปรียบเสมือนญาติสนิทในครอบครัวเดียวกัน

2. บุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ โดยอาจจะเป็นผู้อาวุโส หรืออายุน้อยก็ได้ ซึ่งปรารถนา (Pravda, 1974: 81) กล่าวว่าบุคคลซึ่งมีความน่าเชื่อถือมากเท่าไร ก็จะไปช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ของการสื่อสารมากขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นในกระบวนการเผยแพร่หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้รับสาร จึงจะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จในการชักจูงใจ ในกรณีของหมอดู เรื่องของบุคลิกภาพ และปัจจัยประกอบอื่นๆ ในสภาพแวดล้อมช่วยทำให้บรรยากาศในการสื่อสารเกิดความเชื่อถือศรัทธา และเกิดการ คล้อยตามในสิ่งที่ถูกโน้มน้าวใจได้โดยง่าย

3. คุณลักษณะหรือพื้นฐานหลังที่คล้ายกันระหว่างคู่สื่อสาร ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ เกิดอิทธิพลในการจูงใจ ก็คือลักษณะทางบุคลิกภาพของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน นั่น คือมีความเข้าใจร่วมกัน ทศนคติ ความเชื่อและวิธีการคิดที่ใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ ตั้งใจไปหาหมอดูมักจะมีลักษณะทางจิตวิทยาและพื้นฐานหลังที่ละม้ายคล้ายคลึงกัน คือยอมรับหรือมีความเชื่ออำนาจที่เหนือธรรมชาติ จิตวิญญาณ ดังนั้นจึงย่อมง่ายที่จะสร้างให้เกิด บรรยากาศซึ่งหมอดูสามารถชักจูงใจ เนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มบุคคลรอบข้าง

ด้วยเหตุนี้ สื่อบุคคลจึงนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการที่จะเป็นปัจจัยที่ ส่งเสริมหรือก่อให้เกิดอุปสรรคในการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวคิดในทางจิตวิทยา โดยเฉพาะเรื่องของ”บุคลิกภาพ” “ความเชื่อ” “ทศนคติ” และ “ความต้องการ” ของบุคคล สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อหาความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร ระหว่างหมอดูกับลูกค้ำได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องบุคลิกภาพ

ส่วนมากแล้วคนทั่วไปมักเข้าใจกันว่า “บุคลิกภาพ” เป็นสิ่งที่บุคคลแสดง ปรากฏออกมาให้เห็นได้ภายนอก (appearance) อาทิเช่น หน้าตา ท่าทาง การแต่งกาย หรือลักษณะอันเป็นตัวกำหนดความละม้ายคล้ายกัน หรือความแตกต่างกันในพฤติกรรมทาง จิตวิทยา เช่น ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ (thoughts, feelings, and actions) ของ

บุคคลซึ่งจะคงอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะหรือไม่อาจจะเป็นที่เข้าใจได้ง่ายถึงแรงผลักดันที่ส่งผลให้มีการตอบสนองไปในแนวนั้น

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีคำนิยามบุคลิกภาพที่นักจิตวิทยาทุกคนเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้เพราะต่างก็มีแนวทางและวิธีการศึกษามนุษย์แตกต่างกันไป แต่ส่วนมากก็จะยอมรับว่า น่าจะต้องพิจารณาลักษณะของทั้งปัจจัยภายนอกและภายในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคล เช่น สภาพแวดล้อมการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว วัฒนธรรม แรงกดดันทางสังคมที่มีผลต่อสภาวะทางด้านร่างกาย 'อารมณ์ จิตใจ ความรู้สึกนึกคิด สติ ปัญญา ค่านิยม ทักษะคิด แรงจูงใจ และการรับรู้ของบุคคล อันจะมีส่วนในการแสดงออกของบุคคลดังที่ปรากฏให้เห็นโดยสรุปแล้ว ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดบุคลิกภาพที่สำคัญก็มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางชีววิทยาหรือการสืบทอดทางพันธุกรรม (Biological Heritage) เน้นลักษณะที่ปรากฏทางกายภาพและการถ่ายทอดกรรมพันธุ์ทางภาวะอารมณ์ เช่น รูปร่าง หน้าตา สุขภาพ การเคลื่อนไหวร่างกาย หรือลักษณะทางอารมณ์โดยทั่วไปว่า เป็นคนใจเย็น เฉื่อยชา หรือประสาทไม่ค้ำอันเป็นผลมาจากพันธุกรรม
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพและวัฒนธรรม (Environment : physical biological, and cultural) หรือสภาพทางภูมิศาสตร์อันจะเป็นตัวกำหนดลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบการศึกษาที่ทำหน้าที่หล่อหลอมทางความคิดให้กับบุคคลมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน
3. กระบวนการทางสังคมและจิตวิทยา (Social-Psychological Processes) นักจิตวิทยามีความเชื่อว่าบุคลิกภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาวะแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย ลักษณะแบบแผนการสื่อสารภายในครอบครัว โครงสร้างของระบบเครือญาติ ฯลฯ
4. คุณสมบัติหรือคุณสมบัติส่วนบุคคลที่เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือได้รับการปลูกฝังมา (Acquired Personal Attributes) ซึ่งก็เป็นเรื่องของลักษณะอุปนิสัยใจคอ ทักษะคิด ความเชื่อ ทักษะ กริยาท่าที และความรู้สึกหรือปฏิกิริยาทางภาวะอารมณ์ ตลอดจนค่านิยมด้านคุณธรรม และหลักการใช้เหตุผล

นักจิตวิทยาให้ความสนใจศึกษาเรื่องของบุคลิกภาพกันมาก ทำให้เกิดความพยายามที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เพื่อนำมาอธิบายสาเหตุของพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่แตกต่างกันของบุคคล พวกที่เชื่อในอิทธิพลของสภาพแวดล้อมก็ต้องการพิสูจน์ว่า แม้พี่น้องพ่อแม่เดียวกัน แต่ถ้าถูกแยกเลี้ยงและอบรมในต่างครอบครัวและสถานที่แล้ว

ย่อมนำไปสู่นุคลิกภาพที่ต่างกันไปอย่างมาก อย่างไรก็ตามแนวความคิดและทฤษฎีในเรื่องนี้ต่างก็มีที่มาและมุมมองที่แตกต่างอย่างน่าสนใจ (นันทวัน, 2536)

ในการวิจัยครั้งนี้ นุคลิกภาพของหมอดูสามารถแบ่งพิจารณาออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. บุคลิกภาพทางกายภาพ (Appearance Personality) เช่น รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ สุขภาพ การแต่งกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นได้ภายนอก ทำให้คนทั่วไปดูเกิดความประทับใจในบุคลิกภาพทันทีที่ได้เห็น

2. บุคลิกภาพที่ได้จากการเรียนรู้ (Learned Personality) ความคิด ความรู้สึก และการกระทำต่าง ๆ ที่ออกมานั้นจะได้มาจากประสบการณ์การเรียนรู้ว่าต้องทำอะไร ในแต่ละสถานการณ์! การติดต่อสื่อสารกับคนแต่ละประเภทควรต้องปฏิบัติอย่างไร ซึ่งลักษณะนี้หมอดูส่วนใหญ่มักเป็นคนที่มีความสามารถในการสื่อสารมาก พูดเก่ง คุณลักษณะคนเป็น และมีความรู้ในทางจิตวิทยาซึ่งนำมาใช้ในการจูงใจให้คนที่ไปดูเกิดความเชื่อและคล้อยตามในสิ่งที่ตนพูด

จากบุคลิกภาพทั้ง 2 ด้านนี้ช่วยนำไปสู่ผลในการสร้างความเชื่อถือศรัทธาทัศนคติที่ดีของผู้ที่ไปดูหมอดู โดยการติดต่อสื่อสาร หรือการพูดคุยกันนั้น ผลของการสื่อสารจะประสบผลอย่างไร จะต้องมีลำดับขั้นตอนตามทฤษฎีของแมคไกว่ ดังนี้คือ

1. การเปิดรับ (Exposure) ต้องศึกษาว่า ผู้มาใช้บริการนั้นมีทัศนคติต่อการดูหมอดูหรือศาสตร์นั้นอย่างไร ถ้ามีทัศนคติที่เป็นไปในทางบวก หรือมีความเชื่อเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว นั้นแสดงว่าคน ๆ นั้นพร้อมที่จะรับฟังคำทำนาย การสื่อสารก็จะตรงตามความเข้าใจทั้ง 2 ฝ่าย

2. ความสนใจ (Attention) ลักษณะการทำนาย เนื้อหาที่พูดถึงตรงกับความสนใจของลูกค้าหรือไม่ ความสนใจของลูกค้าควรมีตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งหมอดูจะมีลักษณะการพูดจาที่ทำให้ลูกค้าเกิดความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้นที่จะรับฟัง

3. ต้องมีความเข้าใจ (Comprehension) สิ่งที่หมอดูทำนาย สิ่งที่หมอดูตักเตือน หรือการสื่อสารด้านต่าง ๆ จากหมอดูไปสู่ลูกค้าผู้ให้บริการนั้นตรงกับความต้องการของลูกค้าหรือไม่ลูกค้าบางคนไม่ชอบหมอดูพูดมาก ชอบให้ทำนายให้ตรงจุดไปเลย เช่น เดือนหน้าจะมีปัญหาการเงินหรือไม่ จะเล่นหุ้นดีหรือไม่ดี ควรเข้าหุ้นกับคนลักษณะแบบไหนจึงจะถูกโฉลก ซึ่งเนื้อหาสาระของคำทำนายนั้นตรงกับความต้องการของลูกค้า

4. การคล้อยตาม (Yielding) การทำนายนั้นต้องเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ลูกค้าเกิดการคล้อยตามไม่ต่อต้านและโต้แย้งในคำทำนาย เมื่อลูกค้าโต้แย้งต้องมีเหตุผลในการอธิบายให้ลูกค้าหายข้องใจให้ได้

5. การกระทำตาม (Action) ถ้าทุก ๆ สิ่งตั้งแต่ข้อ 1-4 ได้ผลคือลูกค้าที่มาใช้บริการก็จะเกิดความเข้าใจ ศรัทธาและเชื่อในตัวหมอดู และจะนำคำทำนายมาวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจของตนเพื่อที่จะกระทำการต่าง ๆ ต่อไป

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็จำเป็นต้องนำเอาเรื่องของบุคลิกภาพทั้งสองฝ่ายเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย ผู้มาคูดุหมอนั้น ก็จะมีลักษณะทางบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปตามสภาพทางสังคม และพื้นภูมิหลังของแต่ละคน โดยแนวทฤษฎีสมัยใหม่ได้กล่าวถึงลักษณะบุคลิกภาพที่มีผลต่อการสื่อสารไว้ดังนี้ คือ

1. บุคลิกที่เชื่อคนง่าย (Perceptual Dependence) คนที่มีลักษณะนี้จะถูกหลอกง่ายเพราะอาศัย และเชื่อสิ่งที่ปรากฏให้เห็นมากเกินไป คือ จะมองคนแต่รูปลักษณะภายนอก ไม่มองถึงแก่นแท้ของคน จึงทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองและครอบครัวบ่อยครั้ง บางครั้งอาจมีผลกระทบต่อน้ำที่การทำงาน ทำให้ต้องมาติดตามแก้ไขกันบ่อยครั้ง

2. บุคลิกที่ชอบใช้อำนาจเหนือคนอื่น (Authoritarian Personality) คิดว่าคนที่ทำตามตนเองนั้นกลัวตนเอง และชอบยอมรับอำนาจจากคนอื่นเลยทำให้คนประเภทนี้ไม่รู้จักสถานะการณ์ของตนเองจริง ๆ ว่าตนเองนั้นอยู่จุดไหน คนทำตามเพราะอะไร คนยอมเพราะอะไร ซึ่งทำให้ประเมินอะไรผิดพลาดทำให้ผลที่ได้รับไม่เต็มจำนวน

3. บุคลิกที่ขาดความมั่นใจในตนเอง (Other Directedness) ต้องอาศัยบุคคลอื่นเป็นผู้ชี้แนะหรือปล่อยให้ถูกครอบงำได้ง่าย ยอมให้บุคคลอื่นมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของตนเอง คนลักษณะนี้จะเป็นผู้นำไม่ได้ ถึงเป็นก็จะไม่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การทำงาน หรือครอบครัวของตน จะมีปัญหาอยู่เป็นเนืองนิจที่แก้ไม่ตกบางครั้งต้องไปพึ่งหมอดู ให้หมอดูชี้แนะแนวทาง ยึดหมอดูเป็นที่พึ่ง

4. บุคลิกที่ร่ำรวยความเพ้อฝัน (Richness of Fantasy) เป็นคนที่ทำอะไรแล้วคิดว่าต้องสำเร็จไว้มาก่อน ไม่เคยคิดถึงผลในด้านลบไว้มาก่อน ทำให้มีการประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้ผิดพลาด คือชอบก่อปัญหาที่ต้องตามแก้กันไม่รู้จบ หรือเป็นคนที่ไม่คิดทำอะไรจริงจังได้แต่ฝันลม ๆ แล้ง ๆ รอคอยโชคชะตา

5. ความแตกต่างทางเพศ (Sex Differential) การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้หญิงโดยธรรมชาติแล้วมักถูกใจได้ง่ายมากกว่าผู้ชาย เพราะมีลักษณะที่ใจอ่อน เชื่อคนง่าย เห็นใจคนจน บางครั้งทำให้ถูกเอาเปรียบ หรือตกเป็นเหยื่อให้ถูกหลอกได้ง่าย

ซึ่งลักษณะบุคลิกต่างๆ เหล่านี้ มักพบในบุคคลที่ชอบไปหาหมอ เนื่องจากต้องการขวัญและกำลังใจเพราะไม่เชื่อหรือมั่นใจในการกระทำของตนเอง เกรงว่าอาจผิดพลาดได้ จึงต้องการคำชี้แนะ หรือการเตือนสติให้รู้จักป้องกันและระมัดระวังไว้ก่อน เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายได้ เพราะบางครั้ง ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงว่ากล่าวตักเตือนก็ไม่ได้ เกิดความรู้สึกเสียหน้า อับอาย แต่ถ้าหมอดูตักเตือนว่ากล่าวจะเชื่อฟังมากกว่า เพราะเป็นคนนอกด้วย และไม่ได้มีผลประโยชน์อะไรคั่งนั้นจึงมีจิตวิทยาในการพูด ทำให้คนฟังเกิดความรู้สึกเห็นดีด้วย และจำนนด้วยเหตุผลที่หมอดูอธิบายให้ฟัง

จากบุคลิกภาพที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในการกำหนดการรับรู้ และวิธีการคิด นั้น ถือว่าเป็น “กระบวนการซึ่งมนุษย์ใช้กลั่นกรอง และตีความหมายสิ่งที่ผ่านประสาทสัมผัส (Senses) หรือ ความรู้สึกบอกกับเรา ทำให้มนุษย์สามารถสร้างภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพราะฉะนั้นการรับรู้คือการที่บุคคลมองสิ่งต่าง ๆ อย่างไร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารโดยผ่านกลไกของประสาทสัมผัสทั้งหมด (Seeing, hearing, touching, tasting and smelling) แม้ว่ากลไกความรู้สึกส่วนมากที่ถูกนำไปใช้ในการสื่อสารคือ การเห็น (Sight) เสียง (Sound) และสัมผัส (Touch) โดยผ่านการรับรู้ ซึ่งจะเกิดการให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ และกับบุคคลที่ล้อมรอบตัวเรา บุคคลจะจัดรวบรวมความรู้ที่เลือกสรร หรือมีประสบการณ์แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ ตีความหมาย...

โดยทั่วไปแล้วบุคคลทั้งหลายรับรู้ และให้การตีความหมายแตกต่างกันไปสืบเนื่องมาจากพื้นฐานแรงจูงใจ (motivation) ความคาดหวัง (expectation) และประสบการณ์ส่วนบุคคล (Personal experience) อันเป็นผลให้เกิดกระบวนการซึ่งเราเลือกกำหนดว่าอะไรที่ควรจจะรับรู้ หรือไม่ควรที่จะให้ความสนใจ (selective Perception) ซึ่งด้วยกระบวนการเลือกสรรสิ่งที่จะรับรู้นี้เอง ที่ทำให้มนุษย์ สามารถตัดรายละเอียดส่วนอื่น ๆ ที่ไม่สนใจออกไป แม้แต่ในการพูดคุยกันก็มีการกรองข่าวสารข้อมูลหรือเลือกที่จะได้ยินเฉพาะสิ่งที่เราต้องการจะเห็นหรือได้ยินเท่านั้น โดยนำข้อมูลเฉพาะบางส่วนเท่านั้นมาใช้ในการตัดสินใจ ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลด้วย ว่ามีความสนใจ (Interest) ภูมิหลัง (Backgrounds) และความคาดหวัง (expectation) อย่างไร ยกตัวอย่างเช่น คนมีเรื่องกุ่มใจในปัญหาต่าง ๆ และไม่

สามารถตัดสินใจได้ มีแต่ความลังเลใจ จึงต้องการที่จะไปหาหมอดู เพื่อช่วยคิด และช่วยตัดสินใจว่าสิ่งที่ทำไปนั้นดีหรือไม่ดี ดวงชะตาเป็นอย่างไรถ้าทำไปแล้วจะขัดกับดวงหรือไม่ พร้อมกับมีความคาดหวังว่า คำทำนายของหมอดู จะช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ ลดความกังวล ทำให้หายเครียด และนำคำทำนายนั้นมาใช้ประกอบการตัดสินใจ ยิ่งถ้าเป็นหมอดูที่ตนเองเคารพเชื่อถือแล้ว ความคาดหวังสิ่งที่รับรู้ก็จะยิ่งเพิ่มตามไปด้วย จะเห็นว่ามี การตอบสนองต่อสาร (message) บนพื้นฐานที่สร้างความต้องการไว้ล่วงหน้าแล้ว เพราะฉะนั้น การไปหาหมอดู หรือคำทำนายของหมอดู จึงอาจให้ความหมายผ่านการรับรู้ที่แตกต่างกัน สำหรับคนที่มีพื้นภูมิต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน” (นันทวัน, 2536)

การที่บุคคลต่าง ๆ มีความเชื่อในรากฐานวัฒนธรรมไทยจากภูมิหลังด้าน การอบรมเลี้ยงดูเกี่ยวกับวิชาโหราศาสตร์ หรือหมอดูนั้นจึงเป็นการยากที่จะให้ศาสตร์นี้หายไป จากประเทศไทย ดังนั้นจึงควรนำศาสตร์นี้มาส่งเสริมในด้านวิชาการให้ความรู้อย่างจริงจัง เพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการป้องกัน วางแผนชีวิต การให้สติในการตัดสินใจ ตลอดจนสามารถช่วยบำบัดจิตใจ ให้คนคลายทุกข์ คลายเครียด มีความหวังและกำลังใจในชีวิต ที่จะต้องสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เป็นการช่วยเหลือสังคมทางหนึ่งและแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้อีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ และทัศนคติ

ในทุกสังคมย่อมประกอบด้วยความเชื่อที่สมาชิกในสังคมยึดถือ หรือใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการยอมรับ หรือยึดมั่นในปรากฏการณ์ ความคิด การกระทำ หรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งความเชื่อในสังคมต่างๆ อาจเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละสังคม สำหรับสังคมไทยก็มีความเชื่อที่คนส่วนใหญ่ยังถือเป็นหลักยึดเหนี่ยวในการดำเนินชีวิตอยู่ อาทิ เช่น ความเชื่อในทางศาสนา การเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อทางโหราศาสตร์ ในไสยศาสตร์ และ โขกลาง เป็นต้น

นักวิชาการทางด้านจิตวิทยา พิจารณาว่า ความเชื่อถือเป็นรากฐานสำคัญหรือที่มาของทัศนคติของบุคคล โดยที่ทัศนคติเป็นเรื่องที่เรียนรู้มาจากประสบการณ์ จนกลายมาเป็น

แนวโน้มของสภาวะทางจิตในการตอบสนองของแต่ละบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง (Fishbein, 1967: 8)

นอกจากนั้น ยังถือว่า ทักษคติเป็นความชอบหรือไม่ชอบที่มีต่อสิ่งต่างๆ หรือตัวบุคคล และเป็นเรื่องที่ได้รับการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงอาจเร็วหรือช้า ก็แล้วแต่ชนิดของทัศนคติ และประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ (เฉลียว, 2517: 218)

ทัศนคติจึงเป็นการผสมผสาน หรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ (Rekeach, 1970: 112) สำหรับแหล่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติที่สำคัญคือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นในทางดีหรือไม่ ก็ย่อมทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปตามทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Other) การได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ย่อมทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน และมีส่วนช่วยในการพัฒนาทัศนคติต่อการมองโลกอันเนื่องมาจากการรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากผู้อื่น

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่นทำให้เกิดทัศนคติไปตามบุคคลที่ถือเป็นแบบอย่างนั้น

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างอาจเกิดขึ้นจากความเกี่ยวข้องกับสถาบันที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอยู่

เมื่อพิจารณาแหล่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า สิ่งสำคัญที่เป็นตัวเชื่อมโยงให้เกิดทัศนคติก็คือ การติดต่อสื่อสารนั่นเอง (ประพาเพ็ญ, 2520: 65-68)

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยา

มาสโลว์ ได้กล่าวไว้ว่า “ความปรารถนาของมนุษย์นั้นติดตัวมาแต่กำเนิด และได้รับการพัฒนาให้เพิ่มความซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ ตามประสบการณ์ที่ผ่านมาของชีวิตโดยความต้องการนั้นเรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need)
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need)
3. ความต้องการยอมรับและความรัก (Belongingness and love Need)
4. ความต้องการความนับถือ ยกย่อง และสถานะจากสังคม (Esteem and Status Need)
5. ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต (Self-Actualization Need)

มนุษย์เราทุกวันนี้ต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความสับสนในด้านจิตใจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยังขาดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ จึงทำให้ต้องดิ้นรนไขว่คว้า อยากรู้อยากเห็นว่า ความต้องการที่เราอยากได้นั้น เมื่อไหร่จะมาถึง จะประสบกับอุปสรรคอะไรบ้าง เช่น อยากรมารถ อยากรมีบ้าน และสิ่งที่ต้องการตามมาก็คือ ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตตนเอง และครอบครัว สิ่งใดที่จะเพิ่มความปลอดภัย ป้องกันภัยอันตรายได้ ก็จะทำให้เราได้สิ่งนั้นมา

จากการที่คนส่วนใหญ่ไปหาหมอดู จะเห็นว่า สิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการความมั่นคงในชีวิต ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดของมนุษย์เรา และคนก็ยังคงสิ่งนี้อยู่ จึงต้องดิ้นรนหากำลังใจ คำปลอบใจ และการมีความหวังเพื่อจะได้สิ่งนี้มาสนองความต้องการของตน

ผลจากการวิเคราะห์ทางทฤษฎี พบว่า

1. ไปเพราะต้องการความช่วยเหลือ
2. ไปเพราะต้องการอยากรู้อยากเห็นอนาคตเท่านั้น
3. ไปเพราะต้องการนำสิ่งที่หมอดูพูดหรือเตือนมาวางแผน ป้องกันแนวทางชีวิต หรือธุรกิจของตน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นในทำนองป้องกันดีกว่าแก้ไข

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของคนที่เป็นไปดุดหมอนั้นถูกกำหนดโดยมีทัศนคติที่เป็นบวกต่อเรื่องหมอดู โดยมีบรรทัดฐานมาจากความเชื่อของตนเอง หรือความเชื่อจากบุคคลอื่น ซึ่งความเชื่อต่าง ๆ นั้น มีรากฐาน มาจากวัฒนธรรมของไทยเรา โดยทัศนคติจะเป็นตัวบอกให้ทราบถึงพฤติกรรม ที่จะตามมาว่าจะกระทำอะไร และมีการผสมผสานกับประสบการณ์ที่ผ่านมาจึงทำให้มีความต้องการในขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีที่ได้กล่าวมาทั้งหมด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาประเภทของข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารกันระหว่างหมอดูอาชีพกับผู้ที่เป็นลูกค้า ในระดับราคาที่แตกต่างกัน และแต่ละสถานภาพทางสังคม อันมีส่วนผลักดันให้เกิดธุรกิจการค้าขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความเชื่อทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อหมอดูอาชีพ ซึ่งมีมากมายหลายประเภทที่น่าสนใจศึกษา ในการหาข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้ใช้วิธีการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จดบันทึกจากการสังเกต การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

วิธีการศึกษา (Approach)

ในแง่ของระเบียบวิธีแล้ว การสังเกตแบบมีส่วนร่วมต้องประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้น คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก นอกเหนือไปจากการเฝ้าดูแล้ว นักวิจัยสามารถซักถามบางสิ่งบางอย่างที่ไม่อาจเข้าใจได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความหมาย หรือสัญลักษณ์ การซักถามนี้คือการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการนั่นเอง หลังจากนั้นได้ดำเนินการจดบันทึกข้อมูล (สุภาวงศ์, 2534)

ในการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับหมอดูอาชีพประเภทต่าง ๆ ว่าตรงกับที่ความต้องการศึกษาหรือไม่ ผู้วิจัยได้ปฏิบัติดังนี้ คือ

1. ข้อมูลประเภทบุคคล การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทนี้ประกอบด้วย

1.1 การสำรวจเบื้องต้น (Exploratory Research) โดยศึกษาจากประสบการณ์ตนเองที่ได้เห็นและอ่านจากสื่อต่าง ๆ ที่หมอดูอาชีพได้ใช้เป็นสื่อในการลงโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายปักษ์ นิตยสารรายเดือน นิตยสารรายปี สื่อโทรทัศน์ที่เชิญหมอดูมาทำนายดวงของแขกรับเชิญที่มีชื่อเสียงในวาระต่าง ๆ รวมถึงป้ายโฆษณาตามสถานที่

ประกอบกิจการแผ่นพับ ใบปลิวที่ได้รับแจกตามศูนย์การค้า และจากการไปพบเห็นหมอดูขณะที่กำลังดูหมอกับลูกค้าตามสถานที่ต่าง ๆ คือ

- แถวสลัมย่านสะพานควาย พรานนก จรัญสนิทวงศ์ บางแค หมอดูส่วนใหญ่ที่พบในสถานที่เหล่านี้ คือ หมอดูทรงเจ้า

- แฟลตห้วยขวาง แฟลตพิบูลวัฒนา (สามเสน) แฟลตบางบัว (บางเขน) แฟลตดินแดง หมอดูส่วนใหญ่ที่พบคือ หมอดูนั่งทางใน

- สมาคมโหรแห่งประเทศไทย (บางลำภู) สมาคมโหรนานาชาติ (วัดราชนัคดา) หมอดูส่วนใหญ่ที่ประจำในสถานที่นี้ คือ หมอดูดวง 12 ราศี หมอดูดวงแบบพม่า และหมอดูลายมือ

- บริเวณท้องสนามหลวง บริเวณสวนจตุจักร หมอดูที่พบโดยส่วนใหญ่คือ หมอดูไฟป๊อกล และหมอดูลายมือ

- บริเวณท่าพระจันทร์ ข้างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หมอดูส่วนใหญ่ที่พบเห็นในบริเวณนี้ คือ หมอดูดวง 12 ราศี หมอดูเลข 7 ตัว แบบพม่า และหมอดูลายมือ โหงวเฮ้ง

- ภายในวัดมหาธาตุ (สนามหลวง) วัดปทุมคงคา (สี่แยกปทุมวัน) วัดเทวราชกุญชร (เทเวศน์) วัดชนะสงคราม (บางลำภู) วัดสร้อยทอง (บางโพ) มีทั้งพระภิกษุสงฆ์ที่โปรดญาติโยม และหมอดูอาชีพที่ไปตั้งโต๊ะดูหมอกโดยใช้สถานที่ของทางวัดเป็นที่ประกอบกิจการหมอดูส่วนใหญ่ที่พบในบริเวณนี้ คือ หมอดูดวง 12 ราศี และหมอดูดวงแบบพม่า เลข 7 ตัว

- บริเวณศูนย์การค้าจัสโก้ (รัตนธิเบศน์) นิวเวิลด์ (บางลำภู) ได้พบหมอดูลายมือ หมอดูดวง 12 ราศี หมอดูดวงแบบพม่า ส่วนบริเวณศูนย์การค้ามาบุญครองจะพบหมอดูโหงวเฮ้ง และลายมือเป็นส่วนใหญ่

1.2 การสุ่มแบบเพิ่มพูน (Snowball Sampling) ศึกษาจากสื่อบุคคลแนะนำกัน
ต่อๆ ไป โดยการ

- สอบถามจากเพื่อนฝูง ญาติพี่น้อง คนรู้จักที่เคยมีประสบการณ์ในการดูหมอม
มา หรือจากการบอกเล่ากันปากต่อปากถึงลักษณะการทำนาย บุคลิกภาพของหมอดู สถานที่
ราคา ความแม่นยำในการทำนาย

- จากการแนะนำของหมอดูอาชีพ และจากผู้ที่ถูกสัมภาษณ์แล้ว โดยแนะนำ
ให้ ไปพบเพื่อนสนิท หรือญาติพี่น้องที่เป็นหมอดูอาชีพ และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือใน
การสัมภาษณ์

2. ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากตำราเอกสาร วารสารต่าง ๆ
เพื่อให้มีความรู้ทั่วไปทางโหราศาสตร์ของไทย ตั้งแต่สมัยโบราณและประยุกต์ศาสตร์นี้เรื่อยมา
มาจนเป็นหมอดูอาชีพในสมัยปัจจุบัน และศึกษาค้นคว้าด้านความเชื่อ ทัศนคติ ตลอดจน
บุคลิกภาพ ของคนในสังคมไทย

รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารทางวิชาการ

เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เป็นแนวทางให้เกิดความรู้ ความนึกคิดใหม่ ๆ จาก
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วยวิธีการ 2 วิธีการใหญ่ ๆ คือ

1. วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยใช้วิธีการ
ดังนี้ คือ

1.1 การปกปิดบทบาท (Covert Role) ในการออกสนามบางครั้งการที่เปิดเผยว่าเราเป็นใครมักจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือทั้งจากหมอดูอาชีพและจากผู้ที่ไปดูหมอดู เพราะเกรงว่าจะเข้าไปจับผิด หรือถูกในความคิดที่เชื่อถือในเรื่องเหล่านั้น ทำให้ได้ข้อมูลที่บิดเบือน ดังนั้นต้องแสดงบทบาทโดยเป็นผู้ไปดูหมอดูคนหนึ่ง และร่วมทำกิจกรรมหรือพิธีกรรมต่าง ๆ เหมือนคนอื่น ๆ ที่กระทำไปด้วยความเลื่อมใสศรัทธาเพราะมีความเชื่อ และทัศนคติทางบวกต่อสิ่งเหล่านั้นเป็นพื้นฐาน และได้สังเกตวิธีการดูหมอดู ลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในเชิงธุรกิจระหว่างกัน โดยบางครั้งได้กำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ กันไปตามสถานการณ์ เพื่อศึกษาว่าหมอดูอาชีพจะมีปฏิกิริยาป้อนกลับอย่างไรบ้าง ซึ่งบางครั้งหมอดูอาชีพได้มีกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นข้อจำกัด เช่น

- หมอดูที่ใช้พลังจิตหรือการนั่งทางในดูดวงตรวจชะตาโรซีและมีรูปแบบการดูดวงแตกต่างกันออกไป เช่น บางท่านไม่สามารถทำนายชะตาโรซีได้ถ้าหน้าตางที่หันหน้าไปทางทิศตะวันออกมีเมฆมาบังต้องรอให้เมฆคล้อยไปเหลือแต่ท้องฟ้าที่แจ่มใสจึงสามารถทำนายได้ลักษณะเช่นนี้ทำให้เสียเวลามากใช้เวลาตลอดทั้งวันในสถานที่นี้ เนื่องจากคนที่ไปเข้าคิวคอยก็มีมาก และแต่ละคนก็ต้องรอให้ท้องฟ้าเปิดปราศจากเมฆหมอกจึงจะเริ่มทำนาย และเมื่อดวงอาทิตย์เริ่มลับขอบฟ้าก็ไม่สามารถทำนายได้

- ไม่รับทำนายวันพุธ วันพระ วันอุบาสว

- ไม่ทำนายหลังตะวันตกดิน

- เจ้าเข้าทรงจะมีกำหนดเวลาในการลงทรง เช่น เข้าทรงเที่ยงคืนตรง

10 โมงเช้าตรง ฯลฯ

- หมอดูบางรายจะกำหนดวันหยุดของตนเอง

- ต้องไปปรับบัตรคิวล่วงหน้าตั้งแต่ 6 โมงเช้า และกลับมาใหม่เมื่อถึงเวลาที่ลงไว้ในบัตรคิว

- การทรงเข้า เมื่อตรงกับวันไหว้ครูที่ลูกศิษย์ได้จัดขึ้น จะมีพิธีไหว้ครู และมีการถวายตัวเป็นลูกศิษย์คนใหม่ โดยมีพิธีกรรมต่าง ๆ มากมายตามความเชื่อ และผู้วิจัยได้เข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นตามคำชักชวนของผู้ที่เป็นลูกศิษย์เดิม และถวายตัวเป็นลูกศิษย์คนใหม่ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับทุก ๆ คนที่ได้เข้าร่วมพิธีกรรมเดียวกันในที่นั้น

ส่วนในด้านผู้ที่ไปดูหมอ จะมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละคนทั้งด้านอาชีพ การศึกษา ผู้ไปดูหมอต้องปรับตัวให้กลมกลืนกับสภาพของแต่ละบุคคลที่ได้พูดคุยด้วย ทั้งในด้านบุคลิกภาพต่าง ๆ ตลอดจนคำพูดในการสนทนา บางครั้งเรื่องที่น่ามาพูดคุยก็เป็นเรื่องที่น่าเบื่อก็ต้องอดทนรับฟังและคล้อยตามในบทสนทนานั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึกในแต่ละสภาพต่าง ๆ โดยสภาพผู้ที่นั่งคอยคิวดูหมอส่วนใหญ่จะมีความทุกข์ บรรยากาศต่าง ๆ จะมีความเห็นใจกัน ดังนั้น การพูดคุย การปฏิบัติตน ต้องทำตนให้กลมกลืนกับสภาพนั้น ๆ บางครั้งผู้วิจัยได้แสดงบทบาทไปตามสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อการศึกษาปฏิกิริยา ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งในบทบาทขณะนั้น ได้มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์หลายด้าน

หลังจากการสังเกตจบสิ้นแล้ว ได้ลงบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดเพื่อให้ครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ที่ได้สังเกตพบมา ดังนี้ คือ

- เมื่อออกจากสนาม ได้ทำการบันทึกข้อมูลในทันที ไม่ปล่อยให้ช่วงเวลาไว้ เพราะอาจทำให้ลืมข้อมูลบางอย่างได้

- ในสมุดบันทึกได้จดวัน เวลา สถานที่ และบุคคลที่พบมาในแต่ละสนามไว้บนหัวกระดาษ โดยเว้นขอบกระดาษไว้เพื่อวิเคราะห์ วิจัย ตั้งข้อสังเกต หรือเพิ่มเติมที่ลืมบันทึกไว้ในภายหลัง

- รูปแบบของการบันทึกจะเป็นการพรรณา ไม่ใช่การประเมิน และในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของผู้สังเกตเองจะบันทึกไว้ในวงเล็บ

- ในการลงบันทึกได้เป็นไปตามลำดับเวลา ตั้งแต่เริ่มเข้าสู่สนามจนออกจากสนาม

1.2 การเปิดเผยบทบาท (Overt Role) ได้ปฏิบัติดังนี้คือ

- โดยเสียเงินค่าคู่มือ จากการสังเกตพบว่า หมอคู่มือมีคิวมาก การที่จะขอเข้าไปสัมภาษณ์เกรงว่าอาจทำให้หมอคู่มือเสียรายได้ จึงต้องซื้อบัตรเพื่อคู่มือและแนะนำตนเอง จุดประสงค์หลักคือต้องการสอบถามบางหัวข้อบางประเด็นเกี่ยวกับวิชาชีพหมอ การสอบถามโดยวิธีนี้อาจได้ข้อมูลไม่ครบตามที่เรต้องการเนื่องจากมีเวลาจำกัดแต่จะได้รับความสัมพันธ์เป็นการปูพื้นฐานสำหรับคราวต่อ ๆ ไป

- ในขณะที่นั่งคอยคิวคู่มืออยู่ข้างนอก หลังจากทักทายกันและมีบรรยากาศเป็นมิตรแล้วก็ได้นแนะนำตัวว่าเป็นใครมาคู่มือเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเรื่องอะไรขอความคิดเห็นเพื่อนำมาตอบปัญหาในการวิจัย โดยส่วนใหญ่แล้วได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งในการพูดคุยแสดงความคิดเห็นได้เป็นไปอย่างธรรมชาติ โดยมีแนวคำถามกว้าง ๆ แบบปลายเปิดไว้แล้วและเลือกใช้คำถามนั้น ๆ ให้เหมาะกับบุคคลและบรรยากาศ

2. วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview)

ได้สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากจำนวนทั้งสิ้น 162 ท่าน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ดังนี้คือ

- พระภิกษุสงฆ์ ที่ได้คูควงโปรดญาติโยมให้คลายทุกข์ มีกำลังใจในการดำรงชีพไม่น้อยกว่า 15 ปี และมีความรู้ทางด้านประวัติความเป็นมาของวิชาโหราศาสตร์เป็นอย่างดี จำนวน 10 รูป

- ผู้ที่ศึกษาวิชาหมอดูแต่ไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ เนื่องจากมีงานประจำอยู่แล้ว และรู้ข่าวคราวภายในวงการหมอดูอาชีพเป็นอย่างดี จากเพื่อนฝูง จำนวน 10 ท่าน

- นายกสมาคมโหรนานาชาติ เลขานายกสมาคมโหรนานาชาติ จำนวน 2 ท่าน

- หมอคูอาชีพรูปประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในอาชีพนานไม่น้อยกว่า 10 ปี ที่มีชื่อเสียง และไม่มีชื่อเสียงในวงสังคมแต่ละระดับราคา และแต่ละสถานภาพทางสังคมจำนวน 50 ท่าน

- ผู้ไปนั่งคอยคิวคูหมอมและจากผู้ที่มิมีประสบการณ์คูหมอมมาจำนวน 90 ท่าน

ในการสัมภาษณ์ นอกเหนือจากการใช้เครื่องบันทึกเทปแล้ว ได้จัดบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ที่สังเกตเห็นในขณะที่สัมภาษณ์ เช่น บุคลิกลักษณะ การแสดงออกทางสีหน้า แววตา สถานภาพความเป็นอยู่ และได้บันทึกภาพถ่ายไว้เพื่อเป็นแผนภาพประกอบการบรรยาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อสอบถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มต่าง ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ
 - ชุดที่ 1 สำหรับหมอคูอาชีพ
 - ชุดที่ 2 สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ในการคูหมอม (คูแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ในภาคผนวก)
2. เครื่องบันทึกเทป ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
3. กล้องถ่ายรูป ใช้ถ่ายหมอคูอาชีพขณะคูหมอมให้ลูกค้าในบรรยากาศที่แตกต่างกันไปตามแต่ละสถานภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ (Ongoing Process) โดยตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมของหมอคูอาชีพและผู้ไปคูหมอม ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ เหตุการณ์ ความคิด ทศนคติ ความเชื่อของบุคคลในแต่ละสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และนำข้อมูลมาแยกแยะออกเป็นประเภท ๆ ทำการวิเคราะห์อย่างละเอียดก่อนที่จะตีความสรุป

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ประกอบข้อมูลที่สังเคราะห์ออกมาเป็นตารางและภาพถ่าย โดยการนำเสนอผลการวิจัย ลักษณะพื้นฐานและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วยคำร้อยละ

D
P
U

บทที่ 4

พัฒนาการและสถานภาพโหราศาสตร์ไทยประยุกต์สู่หมอดูอาชีพ

ศาสตร์หมอดูนับเป็นวิชาที่เก่าแก่ และอยู่คู่กับการพัฒนาทางสังคมของไทยมาตลอดเวลาวิชาหมอดูเป็นวิชาที่มีตำราและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มากมาย การทำนายนั้นได้ใช้ตำราหลาย ๆ เล่ม ซึ่งบางตำราก็เป็นของจีน หรือมีเจนนั่นก็มาจากพม่าบ้าง แต่ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของวิชาโหราศาสตร์ไทย หรือหมอดูที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนั้น มีรากฐานทางวิชาการที่ได้มาจากประเทศอินเดีย ซึ่งตำราวิชาการเหล่านั้นได้ถูกบันทึกจดจำและบอกกล่าวเล่าต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 พันปี

ในประเทศไทยเรานั้นเริ่มต้นจากกรุงสุโขทัยเป็นอาณาจักรที่รุ่งเรืองทางด้านวิชาโหราศาสตร์กว่ายุคใด ๆ ที่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ประเทศไทยตำราวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้โหราศาสตร์กันอย่างกว้างขวางได้เริ่มขึ้นในยุคนั้น และได้กลายมาเป็นวัฒนธรรมประเพณีอันเก่าแก่สำหรับคนไทย และสังคมไทยที่ยอมรับนับถือสืบทอดกันตลอดมา แม้ว่าจะเชื่อได้บ้างหรือไม่ได้บ้าง แต่ดูเหมือนเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่อาจกล่าวได้ว่าโหราศาสตร์ หรือหมอดูมีอิทธิพลอย่างสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่ระดับสูงสุด คือ พระมหากษัตริย์ โอรสหลวงในพระบรมมหาราชวังในสมัยก่อน มีหน้าที่ทำนายทายทัก เหตุการณ์ของบ้านเมืองว่าจะมีศึกสงครามฝนตกฝนแล้ง จะมีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นหรืออันตรายที่อาจเกิดแก่แผ่นดินหรือไม่ และเมื่อไหร่ถึงจะเกิด เปรียบเสมือนเป็นขุนนางผู้คอยให้คำปรึกษาว่าระยะใด เวลาใดควรจะทำหรือไม่ทำอะไร และมีพยานหลักฐานทางประวัติศาสตร์ยืนยันว่าโหราศาสตร์ไทยนั้นมีความแม่นยำเป็นอัจฉริยะ สามารถทำนายได้เหมือนตาเห็น และได้มีการบันทึกการทำนายอันมหัศจรรย์นั้นไว้ เท่าที่ทราบก็นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ถึงกรุง-รัตนโกสินทร์ ประมาณเกือบ 800 ปี คำทำนายที่แม่นยำปรากฏถึง 3 ครั้ง คือ (सानิต, 2535)

ครั้งแรก เมื่อจุลศักราช 1005 ปีมะแม เบญจศก พระโหราธิบดีถวายกฤษฎีกา

แต่พระเจ้าอยู่หัวปราสาททองว่าในสามวันจะเกิดเพลิงไหม้ในพระราชวัง ครั้นเมื่อครบกำหนดในวันที่ 3 นั้น ได้มีฟ้าผ่าลงมาตรงเหมปราสาท เกิดเป็นเปลวไฟ เพลิงลุกไหม้พลุ่งโพล่งขึ้นพระที่นั่งและเรือนที่อยู่ทั้งข้างหน้าข้างหลังปราสาทถูกเผาผลาญวอดวายไปถึง 100 หลัง นี่เป็นคำทำนายที่แม่นยำในครั้งแรกที่เล่าสืบต่อกันมา

ครั้งที่สอง กล่าวกันว่าในขณะที่พระเจ้าแผ่นดินเสด็จประทับ ณ พระที่นั่งไพศยนต์มหาปราสาท ปรากฏมีหนูตัวหนึ่งตกลงมาหน้าพระที่นั่ง พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้เอาขันมาครอบไว้แล้วให้ตามหาพระโหราทายว่ามีอะไรอยู่ในขันจำนวนเท่าใดพระโหราคำนวณเลขยามแล้วทายว่า มีสัตว์สี่เท้าอยู่ในขัน 4 ตัว พระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาตรัสว่า มีสัตว์สี่เท้านี้ถูกต้อง แต่จำนวน 4 ตัวนั้นผิด เพราะสักครุนั้นได้ครอบหนูไว้เพียงตัวเดียว แต่ครั้งเปิดขันดูปรากฏว่ามีลูกหนูตัวแดงๆ 3 ตัว กับแม่หนู 1 ตัว จึงรวมเป็น 4 ตัว ตามที่พระโหราท่านายเรื่องของความแม่นยำในครั้งนี้ได้เลื่องลือเล่าต่อกันมาในวงการโหราไทยจนถึงปัจจุบัน

ครั้งที่สาม ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเมื่อคราวที่พระยาสิทธิราชเดโชถูกพม่าเข้าศึกจับได้ในสนามรบ สมเด็จพระนารายณ์มหาราชสั่งให้พระพิมลธรรมราชาคณะวัดระฆังพิจารณาพยากรณ์เหตุการณ์นั้น พระพิมลธรรมพิจารณาตามยามตรีเนตร แล้วถวายพยากรณ์ว่าพระยาสิทธิราชเดโชนั้นพ้นจากอำนาจเข้าศึกแล้วและกลับได้ชัยชนะเข้าศึกเสียด้วยพอเสร็จจากพยากรณ์ก็ได้รับโบบอกจากแม่ทัพในสนามรบว่าบัดนี้ พระยาสิทธิราชเดโชสามารถตีกองทัพพม่าแตกพ่ายไปแล้ว นี่ก็นับว่าเป็นการพยากรณ์ที่แม่นยำอีกครั้งหนึ่ง เท่าที่พอจะค้นคว้ามาเล่าสู่กันฟังให้เห็นคุณค่าของโหราศาสตร์ได้บ้าง

ในสมัยโบราณ วิชาโหราศาสตร์มิได้มีไว้ใช้กับคนธรรมดาสามัญ แต่จะใช้กับกษัตริย์ราชวงศ์ ที่ทำหน้าที่ปกครองแผ่นดินเท่านั้น และต่อมาได้แพร่หลายมาสู่สามัญชน เช่น ประเพณีการปลูกเรือนประเพณีการแต่งงาน การบวช ฯลฯ ก็อาศัยวิชาการทางโหราศาสตร์มากำหนดฤกษ์ยามทั้งสิ้นซึ่งความเชื่อถือเหล่านี้เป็นเรื่องยากมากที่จะล้มเลิก หรือสูญหายไปจากประเทศนี้ และสังคมนี้ การใช้โหราศาสตร์อาจเป็นคุณประโยชน์ต่อตนเอง ต่อประเทศชาติ และต่อสังคมไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจ การเมือง ซึ่งจุดนี้ถ้าหมอ หรือผู้ทำนายทายทักใช้วิชาความรู้ด้วยความถูกต้อง และมีจิตสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับในทางจิตวิทยานั้นคำทำนายไม่ว่าจะดีหรือร้ายอาจมีผลทำให้มนุษย์สามารถปรับดุลย์ทางจิตใจ ถ้าเป็นด้านดีก็ส่งเสริม

กำลังใจ ถ้าเป็นด้านร้ายก็ทำให้สามารถปรับใจหรือปลงตกต่อปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ปัญหาโรคจิตประสาทก็อาจลดน้อยลงไป คนไทยส่วนใหญ่มีหมอดูเป็นที่ปรึกษาของชีวิตเพื่อผ่อนคลายความกดดันยามมีทุกข์ และก้าวไปสู่ความฝันในอนาคตหากคำทำนายนั้นทำให้คนมีความหวังก็สามารถสร้างเนื้อสร้างตัว และชื่อเสียงขึ้นมาได้จากคำทำนายนั้น "หากความเชื่อนี้ทำให้มนุษย์มีความสุขก็เป็นเรื่องไม่แปลกอะไรเลยแต่กลับเป็นสิ่งดี" ตามทัศนะของปราชญ์ไทย พระยาอนุมานราชชนที่ เคยตอบคำถามเรื่องความเชื่อถือในโชคลาง และคิดว่าอาจเป็นทัศนะที่ช่วยให้มองโหราศาสตร์ หรือวิชาหมอดูได้กว้างขึ้นแต่ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตที่บุคคลผู้นั้น ได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับแง่มุมใดบ้างของหมอดู ถ้าพบกับแง่มุมที่ดีก็จะเกิดความศรัทธาแต่ในทางกลับกันถ้าสัมผัสกับแง่มุมที่ไม่ดีของหมอดูเช่น พบหมอดูหลอกลวง ไม่มีมารยาทขาดจรรยาบรรณ ความเชื่อ ความศรัทธาก็อาจจะหมดไป หรือเป็นไปในทางลบ

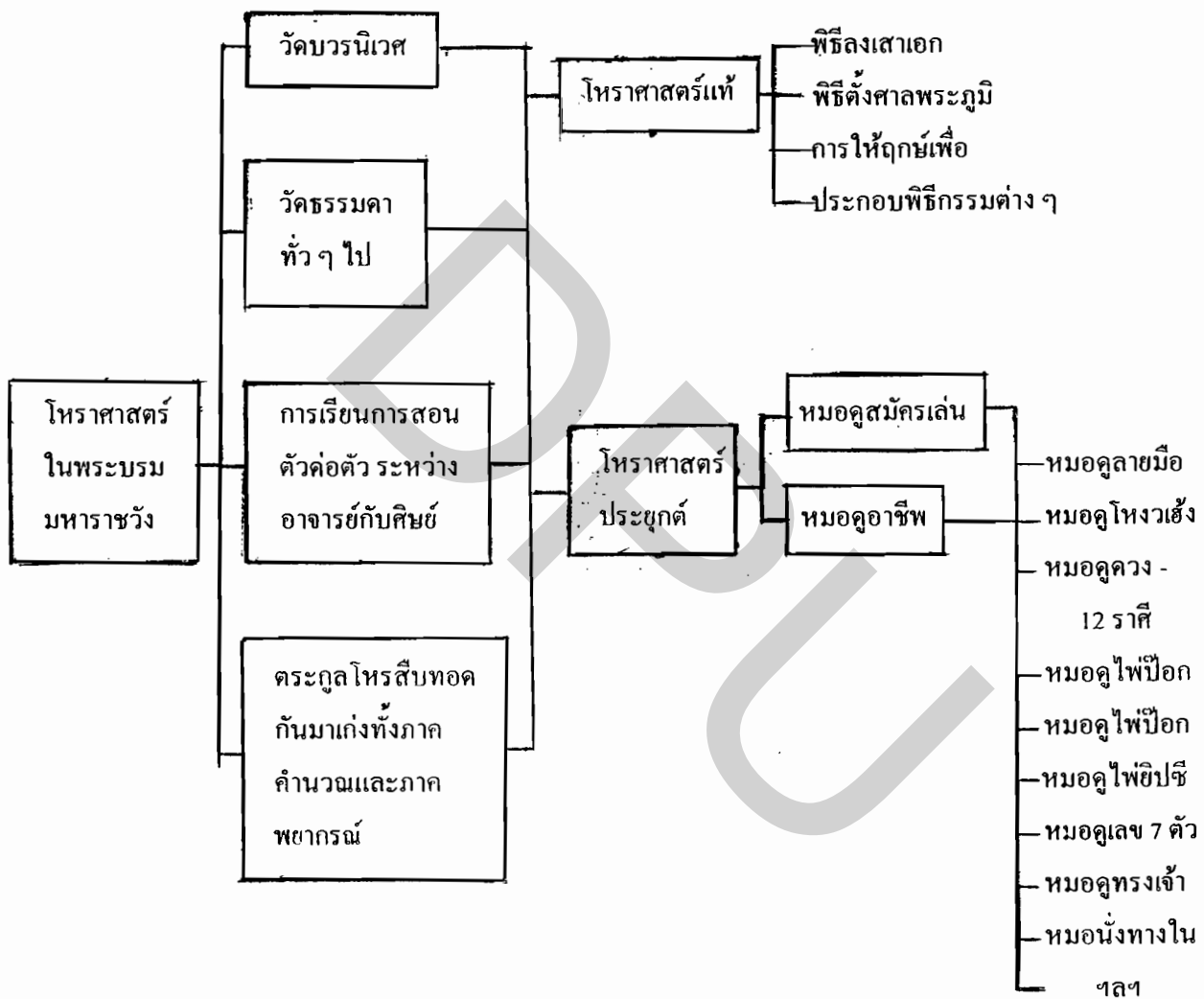
จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์หมอดูต่าง ๆ เกี่ยวกับพัฒนาการของวิชาโหราศาสตร์ในสมัยโบราณ จนกระทั่งมาสู่การเป็นหมอดูอาชีพในปัจจุบันนั้นจะเห็นได้ว่าจากวิชาโหราศาสตร์ที่เป็นของหลวงจนไม่ยอมถ่ายทอดให้กับผู้ใด และถูกจำกัดอยู่เฉพาะแต่ในวังนั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชสู่ประชาธิปไตย โหราศาสตร์ จึงมีโอกาสได้แทรกออกจากวังจึงทำให้คนในชนชั้นธรรมดาสามัญมีโอกาสได้ร่ำเรียนกัน

...ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาโหราศาสตร์อย่างเป็นระบบ และมีการจัดตั้งเป็นองค์กรในนามของสมาคมเป็นครั้งแรกของประเทศ ไทยถูกจัดตั้งขึ้นที่วัดบวรนิเวศน์ บางลำพู เป็นที่สังเกตว่าสถาบันฝึกอบรมวิชาโหราศาสตร์ของไทยที่สำคัญทั้งหมดล้วนแต่ตั้งอยู่ในวัดรวมทั้ง สมาคมสหพันธ์ โหราศาสตร์วัดเอี่ยมวรณูช สีแยกบางขุนพรหม... (สานิต,2535 : 67)

หลังจากนั้นก็ได้มีการแพร่ขยายการเรียนการสอนไปสู่วัดธรรมดาเป็นจำนวนมาก จะเห็นได้ว่าวิชาโหราศาสตร์หรือหมอดูนั้น ได้มีจุดเริ่มต้นของการอบรมอย่างเป็นระบบจากที่วัด และในอีกด้านหนึ่งนั้นก็มีการเรียนกันตัวต่อตัวกับผู้ที่มีวิชาความรู้ทางโหราศาสตร์จากในวัง เป็นการเรียนกันระหว่างครูกับลูกศิษย์โดยมีการตกลงกันไว้ด้วยหลักคุณธรรมบางประการ

ถึงความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพโหรา จนกระทั่งได้มีการพัฒนามาเป็นหมอดูสมัครเล่น และหมอดูอาชีพ จวบจนทุกวันนี้

แผนภาพที่ 1 พัฒนาการจากวิชาโหราศาสตร์ประยุกต์สู่หมอดูอาชีพ

หนึ่งจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความนิยมศรัทธาที่จะไปหาพระสงฆ์ในวัดที่มีความรู้ด้านโหราศาสตร์ พบว่ามักนิยมไปหาพระเพื่อให้ช่วยตรวจดวงชะตา ขอฤกษ์เพื่อนำไปประกอบพิธีต่าง ๆ หรือนิมนต์พระสงฆ์ไปเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมเพื่อเป็นสิริมงคล ซึ่งพระสงฆ์ก็มีความยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือเป็นการโปรดญาติโยมลูกศิษย์ทั้งหลายที่มีความทุกข์และที่กำลังมีความเจริญก้าวหน้าในกิจการงานให้มีกำลังใจ มีความมานะอดทน และมีสติในการประกอบกิจการต่าง ๆ โดยใช้ธรรมะเข้าสอนควบคู่กันไปด้วย เพื่อใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ จึงนับได้ว่าพระสงฆ์ก็เป็นหมวดอีกประเภทหนึ่งที่บุคคลสามารถใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจได้ และเป็นที่พักยามมีทุกข์ ซึ่งจะมีคนทุกระดับฐานะไปหา และจากการที่คนได้ไปพึ่งพระสงฆ์ให้ตรวจสอบดวงชะตา หรือขอฤกษ์เพื่อนำไปประกอบพิธีต่าง ๆ แล้วก็จะมีการถวายปัจจัยให้กับพระสงฆ์ตามกำลังศรัทธา ซึ่งจิตสำนึกของคนที่ถวายปัจจัยถือเป็นการทำบุญซึ่งบางครั้งก็ถวายครั้งละมาก ๆ ด้วยความเต็มใจจากจุดนี้เองที่ทำให้มีมุมมองจากหลาย ๆ ความคิดเห็นว่าทำให้พระมีรายได้มากมายบางครั้งก็จะมีแจกวัตถุนิยมให้ญาติโยมนำไปบูชา มีการกำหนดราคาเพื่อนำเงินที่ได้ไปร่วมทำบุญกัน โดยใช้กุฏิวัดเป็นสถานที่ต้อนรับญาติโยม ลูกศิษย์ต่าง ๆ กระทำกันจนเป็นเชิงพาณิชย์ ซึ่งคนจำนวนมากในปัจจุบันก็ยังนิยมเลื่อมใสศรัทธาเพราะพระสงฆ์ในจิตสำนึกของคนไทยก็ยังเป็นที่เคารพบูชาอยู่ โดยเฉพาะพระที่มีอายุขบวนการนานหลาย ๆ พรรษาเข้าใจปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้คำแนะนำสั่งสอนชี้แนะ ซึ่งบางครั้งตัดสินใจให้กับญาติโยมลูกศิษย์ที่มาปรึกษา ปรับทุกข์เพราะไม่รู้จะหาทางออกอย่างไรให้กับตนเองและครอบครัว จึงนับว่าพระสงฆ์ที่ได้ร่ำเรียนวิชาการทางโหราศาสตร์สามารถช่วยเหลือสังคมไทยได้มากทางหนึ่ง

ในบรรดาพระสงฆ์ที่เป็นที่พึ่งของญาติโยมในส่วนที่เกี่ยวกับการดูดวง ทำนาย โชคชะตาราศี หรือแม้กระทั่งการสะเดาะเคราะห์เป็นอีกมุมมองหนึ่งของหมวดที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม และเป็นหมวดที่มีผู้ไปใช้บริการกันมากจากการสัมภาษณ์และสุ่มเลือกมา ได้แก่

1. ดร.พระครูสุจินธรรมจารย์วัดปทุมวนาราม คณะ 2 กทม. เป็นพระที่มีผู้ไปปรึกษาปัญหาต่าง ๆ มากมาย ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะเป็นนักธุรกิจ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งท่านพระครูสุจินธรรมจารย์ได้จบปริญญาเอกทางด้านโหราศาสตร์จากประเทศอินเดีย และได้ทำนายโชคชะตารวมถึงการดูลายมือโปรดญาติโยมมาร่วม 30 ปี ได้ให้สัมภาษณ์ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหมวดดูไว้ว่า

“วิชาโหราศาสตร์หรือหมอดูเป็นศาสตร์ที่น่าเชื่อถือได้ ถ้าหากวิชานี้ไม่เป็นความจริงก็คงจะไม่มีใครสืบทอดกันมาเป็นพันๆ ปี หมอดูเรียนไปเพื่อศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ศึกษาข้อดี ข้อเสียของดวงคน แล้วอธิบายให้คนฟังว่าเป็นอย่างไร ควรจะทำอะไรในแต่ละช่วงชีวิต เหมือนกับวิชาการอื่นๆ”

“จากสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาจราจรทำให้คนในกรุงเทพฯ มีความเครียดกันมาก บางคนถึงกับจะไปฆ่าตัวตาย จะลาออกจากงาน หรือจะไปบวชเพื่อหนีปัญหาต่างๆ ที่มารุมเร้าชีวิตและไม่สามารถที่จะตัดสินใจให้กับชีวิตของคนได้อาตมาก็อธิบายให้เกิดแสงสว่าง แสงสว่างคือดวงปัญญา เมื่อมีปัญญาก็มีความรู้มีเหตุมีผลสามารถแก้ปัญหาได้ ทำให้มีความสุข มีความเบิกบานใจ ซึ่งหมอดูก็เหมือนกับนักจิตวิทยาหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ที่ปรึกษาที่ดีของทุกๆ คนเมื่อมีทุกข์ มีปัญหาติดขัด ส่วนมากคนที่มาจะมีปัญหาด้านการเงิน การเงิน การลงทุนกิจการต่างๆ ตลอดจนปัญหาครอบครัว ความรัก ก็จะมาให้ตรวจดวงชะตาที่ติดขัดนั้นเป็นเพราะอะไร ควรจะแก้ไขอย่างไร ก็ได้ใช้ทั้งทางหลักโหราศาสตร์และทางธรรมเข้าช่วยเพื่อจะได้มีกำลังใจต่อสู้กับอุปสรรค” และท่าน ดร.พระครูสุจินธรรมจารย์ ยังได้เปรียบเทียบชีวิตกับดวงไว้ว่า “ชีวิตเหมือนกับการออกเรือท่องเที่ยวทะเลถ้าทะเลเรียบก็ออกได้เลยไม่มีอะไรแต่ถ้าทะเลมีคลื่น โหมกระหน่ำอยู่ที่เสมือนมีอุปสรรคขวากหนามอยู่ข้างหน้า ถ้าเรายังฝืนดวงและเดินต่อไปนั้น หมายถึง

1. เราต้องยอมขาดทุน
2. เราต้องพร้อมที่จะเจอปัญหาต่างๆ
3. คนที่เคยรับปากจะช่วยเหลือด้านต่างๆ อาจจะปฏิเสธเราได้

คนบางคนเมื่อมีทุกข์หนักก็จะไปหาพระเพื่อทำการสะเดาะเคราะห์ สำหรับอาตมาการสะเดาะเคราะห์เป็นการรีเซ็ตระบบหัวใจ เมื่อหัวใจตึงเครียด ซีเรียส เหมือนหัวใจป่วย คนที่มีความเชื่อถือสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ก็มีความคิดว่าเคราะห์ต่างๆ ที่ตนเองมีอยู่จะหายไปหรือเบาบางลงอาตมาก็ทำให้ซึ่งเป็นจิตวิทยาทางหนึ่ง เมื่อคนคลายความตึงเครียดของจิตใจลงไปได้ และมีกำลังใจเสริม ก็พร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ ต่อไป อาการด้านอื่นๆ ก็พลอยทุเลาลงไปด้วย ไม่ถือว่าเป็นการหลอกลวง”

2. พระมหาฤหัส ปภากรโ วัดเทวราชกุญชร เทเวศน์ กทม. ได้ศึกษาวิชาโหราศาสตร์ทางด้านผูกดวง 12 ราศี และรับทำนายโชคชะตามาตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เป็นเวลา 39 ปี ได้ให้สัมภาษณ์ถึงหมอดูไว้ว่า

“หมอดูช่วยคนได้มากในสังคมปัจจุบัน บางคนทุกข์หนักประสาทกินก็จะคอยปลอบใจ ตัวอาตมาเองเวลาดูหมอดูให้กับคนที่ เป็นทุกข์มา ก็จะพูดธรรมะแทรก ให้กำลังใจ เพื่อเค้าจะได้ต่อสู้และให้รู้จักปลงรู้จักปล่อยวางลาภ ยศ สรรเสริญ มีได้ก็เสื่อมได้จากกล่าวได้ว่าหมอดูมีอิทธิพลกับชีวิตคนไทยมากจะว่างมายก็ว่าได้คิดซะอะไรก็วิ่งหาหมอดูคนนั้นมันดี ดูหมอดูทุกระดับชั้น คนปัจจุบัน 80-90 เปอร์เซ็นต์ เป็นคนจน มีหนี้สินประสบปัญหาชีวิตขอให้รู้ว่าหมอดูที่ไหนแม่นก็จะรีบไปหาไปให้ดูดวง จะทำอะไรก็ต้องปรึกษาหมอดูก่อน เพื่อเอาฤกษ์ยามจะได้เป็นสิริมงคล ไม่ว่าจะเป็นการลงทุน การขยายกิจการงาน หรือเป็นคดีความฟ้องร้องกัน วิชาหมอดูไม่มีวันเสื่อมตราบใดที่โลกยังมีอยู่”

3. พระมหาอำนาจ อินทสาโท คณะ 23 วัดมหาธาตุ กทม. ศึกษาโหราศาสตร์ทางด้านจักรราศี ทำนายโชคชะตา โปรดญาติโยมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2488 จนถึงปัจจุบันรวม 51 ปี ได้กล่าวว่า “คนทุกข์กาย ทุกข์ใจ ก็จะมาหาที่พึ่งทางใจ หมอดูทำให้มีความหวัง มีกำลังใจ คนเราอยู่ได้ด้วยหวัง คำทำนายของหมอดูช่วยให้คนมีความรอบคอบมากขึ้น ฟังหูไว้หู ตรัสรองว่าอะไรดีหรือไม่ดี เป็นการชี้แนะแนวทาง อีกด้านหนึ่งคือ ทำให้คนมีความเชื่อมั่นเชื่อถือในตนเองมากขึ้นเช่นถ้าหมอดูทำนายว่าชะนนั้นมีผู้ใหญ่เพื่อนฝูงคอยช่วยเหลืออยู่ไม่ต้องกลัว ไปหาคนที่สนั่นสนนนี่ซิ คนก็จะไขว่คว้าไป ทำให้มีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองที่จะสู้ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ”

ลักษณะของคนที่จะมาเป็นหมอดูที่ดีนั้น คุณภิญโญ พงศ์เจริญ เลขานุการสมาคมโหรนาชาติ มีอาชีพหลักเป็นทนายความ ได้ให้แง่คิดไว้ว่า “ผู้ที่จะเป็นนักโหราศาสตร์หรือหมอดูนั้นต้องมีสมาธิที่ดี จิตใจที่ดีจึงจะเข้าถึงวิชานี้ได้ คนมีความเชื่อมั่นในวิชานี้ค่อนข้างมากในเชิงวิชาการว่าเป็นจริง สมควรจะมีการจัดตั้งสภาโหราศาสตร์ขึ้น เพื่อพัฒนากลุ่มของนักโหราศาสตร์ขึ้นมาให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกันก่อน สังคมต่าง ๆ ก็จะยอมรับกันไปเอง ควรจะมีใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพ ขอบังคับ บทลงโทษ เพื่อหมอดูจะได้มีมารยาทมีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน ต่อผู้ที่มาใช้บริการ”

ส่วนความคิดเห็นที่หมอดูต่าง ๆ ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นโดยผ่านสื่อมวลชนนั้นคุณภิญโญ ได้ให้แง่คิดว่า

“ในความเห็นของผมเองนั้นมองทั้ง 2 ด้าน มองด้านดี เพราะคิดว่าวิชาโหราศาสตร์เมื่อร่ำเรียนมาก็ควรจะใช้วิชาให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งเป็นหน้าที่ของโหรโดยตรงที่จะพยากรณ์เหตุการณ์ชะตาเมือง เศรษฐกิจ ชะตาคน เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นนั้นมองในด้านโหราศาสตร์จะมองออก โหรสามารถเตือนได้เพื่อให้คนคอยระมัดระวังตัวจะได้ไม่ประมาท

ซึ่งถ้า มองด้านเสีย นักโหราศาสตร์หรือหมอดูที่ไม่มีศีลธรรมมักจะพูดเกินความจริงทำให้คนตื่นตระหนกหรือกลัว และเรียกร้อเงินทองกับคนที่ทุกข์อยู่แล้วเป็นการทำลายวงการโหราศาสตร์เลยทำให้ดูเป็นเรื่องเหลวไหล หลอกหลวงไร้สาระ ซึ่งเป็นจุดที่โดนโจมตีกันมาก เพราะฉะนั้นคนดูต้องมีความรู้ด้วยอย่าให้หมอดูเหล่านี้มาหลอกได้”

จากการออกสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการว่าประเภทของหมอดูที่เป็นที่นิยมของบุคคลต่างๆ ไปยามมีเรื่องที่ต้องการจะปรับทุกข์ ปรีksenันมีประเภทไหนบ้าง ซึ่งสรุปได้ คือ

1. หมอดูทรงเจ้า หมอนั่งทางใน
2. หมอดูลายมือ
3. หมอดูโหวงเฮ้ง
4. หมอดูดวง 12 ราศี
5. หมอดูเลข 7 ตัว
6. หมอดูไฟป๊อก
7. หมอดูไฟยิบซี

หมอดูแต่ละประเภทจะมีลูกค้ำหลากหลาย และมีระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารกันก็จะแตกต่างกันไปด้วย องค์ประกอบโดยรวมในด้านบุคลิกและการแต่งกายของหมอดูอาชีพทั้งเพศชาย และเพศหญิงนั้นมักมีลักษณะดังนี้คือ

- หมอดูอาชีพเพศชาย ที่ดูด้านโหวงเฮ้ง ลายมือ ดวง ไฟต่าง ๆ ซึ่งมีอายุระหว่าง 35 - 65 ปี มักแต่งกายที่มอมดูแล้วเคร่งขรึม สีของเสื้อผ้าจะออกไปในโทนสีน้ำตาลเทา น้ำเงิน ประกอบกับการวางบุคลิกลักษณะที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง พูดจาฉะฉานสรรพนามที่ใช้แทนตนเองจะเป็นหมอหรือผม กล่าวพยากรณ์ในสิ่งที่ตนเองตีความได้จากดวงและกล่าวที่รับประกันในสิ่งที่ตนเองพูด เช่น “ผมกล้ารับประกันเลยว่าภายใน 3 เดือนนี้คุณจะต้องได้ลาภก้อนใหญ่แน่ ๆ 100 % ถ้าไม่ได้ผมให้มาตัดคอ หรือ ผมจะเลิกดูหมอไปเลย”

ลักษณะคำพูดเหล่านี้เป็นการสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้กับผู้มารับบริการ ส่วนลักษณะของบริเวณห้อง หรือ โต๊ะ ที่ใช้รับบริการลูกค้ำนั้น จะประกอบไปด้วยประกาศนียบัตรจากสมาคมต่าง ๆ ที่ตนเองได้ร่ำเรียนมา ภาพถ่ายที่ถ่ายคู่กับบุคคลดัง ๆ ในวงสังคม

ชั้นสูง หรือดารารายานตร์ที่ได้มาค้อมกับตนเอง ตลอดจนบทสัมภาษณ์ที่ค้อมนั้มนิสต์มาสัมภาษณ์ไปลงหนังสือต่าง ๆ ก็จะทำมาใส่กรอบ หรืออัดพลาสติกติดไว้ข้างฝา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้ามากขึ้น

ส่วนหอดูทรงเจ้า หรือนั่งทางในนั้น จะมีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างไปจากหอดูเบื้องต้น คือ ลักษณะการแต่งกายจะเป็นเสื้อคอกลมสีขาว ผ่าดูขาว จะห้อยประจำ ผมจะเป็นสีดอกเลาเพื่อเพิ่มความมีอายุ การคร่ำหวอดที่อยู่ในวงการนี้ สรรพนามที่ใช้เรียกตนเองคือ พ่อ พ่อหอดู พ่อปู่ หลวงปู่ เจ้าพ่อ และเรียกผู้มารับบริการว่าลูก

ส่วนลักษณะของห้องนั้นจะประกอบไปด้วยโต๊ะหมูบูชาพระพุทธรูปต่าง ๆ มากมาย พระบรมรูปรัชกาลที่ 5 เจ้าแม่กวณิม ดอกไม้ ธูป เทียน ชัน พาน สำหรับใส่ค้ายกครู อ่างน้ำมนต์ ตู้รับบริจาคเงินเพื่อเอาเงินไปสมทบทุนสร้างวัด หรือซ่อมแซมวัดใดวัดหนึ่งที่เจ้าพ่อที่มาลงทรงบอกให้ไปสร้าง ดันกฐินที่ร้างทรงเป็นประธาน เพื่อนำไปทอด และจะมีของกฐินแจกให้กับผู้ที่ต้องการร่วมทำบุญ และบางแห่งจะมีห้องสำหรับอบน้ำมนต์เพื่อสะเดาะเคราะห์ไว้ให้กับผู้มารับบริการด้วย

- หอดูอาชีวะเพศหญิง ซึ่งจะมีอายุระหว่าง 40 - 60 ปี ที่คู่ค้ำนโงวเฮ้งลายมือดวง เลข 7 ตัว ไฟ ไฟยิปซี มักแต่งกายในลักษณะที่มอดดูแล้วเคร่งขรึม แต่งไว้ด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง คล่องแคล่ว ลักษณะเสื้อผ้าจะไม่ใส่สีฉูดฉาดมากนักแต่งกายดี ทำผม แต่งหน้าทำเล็บ ให้ตนเองดูดีเสมอ เพื่อให้ลูกค้าที่มารับบริการเกิดความประทับใจ เบื้องแรกในตัวหอดูด้านการแต่งกาย บุคลิกภาพที่คล่องแคล่ว พุดจาจะฉานไพเราะ และมีลักษณะของความเป็นบุคคลที่เข้าใจผู้อื่นพร้อมที่จะรับฟังปัญหาและให้กำลังใจหอดูอาชีวะเพศหญิงส่วนใหญ่แล้วมักจะยกตัวอย่างคำทำนายของตนที่ทายให้กับบุคคลที่มีชื่อเสียงแล้วแม่น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าที่มารับบริการ ในส่วนประกอบอื่น ๆ ก็เหมือนกับหอดูเพศชาย

จากองค์ประกอบหลายๆด้าน ทำให้ผู้ไปใช้บริการส่วนใหญ่ตัดสินใจไปหาหอดูเนื่องด้วยเหตุผล 4 ประการ คือ

1. ด้านความสามารถในการพยากรณ์ที่แม่นยำ
2. ด้านบุคลิกภาพโดยส่วนตัวของหอดู
3. ด้านอัตราราคาค่าหอดู
4. สถานที่ที่หอดูใช้เป็นทีประกอบกร

1. ด้านความสามารถในการพยากรณ์ที่แม่นยำ สืบเนื่องจากการเป็นผู้ที่อยู่ในวงการนี้ มานานประสบการณ์ที่ได้เจอผู้คนหลากหลายทำให้สามารถวิเคราะห์คนที่มาคุยได้จากท่าทาง บุคลิก ลักษณะ ผสมผสานกับวิชาหมอดูที่มีความรู้ก็ยังสามารถวิเคราะห์ลูกค้าได้ค่อนข้างแม่นยำ หมอดูเหล่านี้มักรู้จักวิชาดีว่าคนที่มา มีหลายประเภท บางคนต้องการความหวังและกำลังใจบางคนต้องการรู้คำตอบที่แน่ชัดเช่น คดีนี้ถ้าสู้จะชนะไหม ช่วงนี้จะลงทุนได้ไหม อยากย้ายงาน ถ้าย้ายไปที่ใหม่จะดีหรือไม่ เมื่อไหร่ปัญหาการเงินหรือ หนี้สินจะหมดไป ซึ่งลักษณะของคำตอบที่ให้อาจจะชัดไม่คลุมเครือจนทำให้ลูกค้าเกิดความลังเล ไม่แน่ใจโดยชัดเหตุการณ์เป็นกรณี ๆ ไปว่าเมื่อไหร่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง และจะเกิดผลกระทบอะไรกับชีวิตบ้าง ซึ่งหมอดูประเภทนี้จะใช้การพยากรณ์ในลักษณะผสมผสานวิชา คือ ดูดวง ประกอบลายมือ ประกอบโหงวเฮ้ง ซึ่งวิชาทั้งหมดที่นำมาใช้ต้องมีความสัมพันธ์กัน ในการทำนายนั้นลูกค้าส่วนใหญ่มักจะจับที่คำทำนาย ซึ่งถ้าเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นจริงตามคำทำนายลูกค้ามักชื่นชมหมอดูดังกล่าวนี้มากจนอาจนำไปพูดบอกเล่าต่อ ๆ กันไปให้เพื่อนฝูงญาติมิตรฟัง กลายเป็นที่กล่าวขวัญถึงกันในวงการแผ่ขยายออกไป

2. ด้านบุคลิกภาพโดยส่วนตัวของหมอดู ผู้ให้บริการ นอกจากจะไปดูหมอดูและเกิดความศรัทธาในด้านความแม่นยำแล้ว ด้านบุคลิกภาพก็มีส่วนสำคัญอย่างมากในการดึงดูดความสนใจของลูกค้าให้ไปดูหมอดู และนำไปพูดต่อ ๆ กันไปปากต่อปากถึงความศรัทธาของตนเอง ซึ่งจากลักษณะโดยรวมแล้วองค์ประกอบทางบุคลิกภาพของหมอดูสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

2.1 บุคลิกภูมิฐาน น่าเชื่อถือ สังเกตได้จากกริยาต่าง ๆ ลักษณะการเดินที่มั่นคงสง่างาม คำพูดที่นุ่มนวลสุภาพ การแต่งกายที่สะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบ ทำให้ผู้ที่ไปดูหมอดูเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในตัวหมอดูเป็นพื้นฐาน

2.2 บุคลิกภาพของความมีเมตตา คนที่ไปดูหมอดูจะสังเกตได้จากคำพูดและดวงตาของหมอดูที่บ่งบอกถึงความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจด้วยใจจริง ยามที่คนไปหาหมอดูเกิดความท้อแท้ เหนื่อยหน่าย เบื่อหน่ายกับชีวิต ลักษณะคำพูดและแววตาของหมอดูที่แสดงออกมาด้วยความจริงใจ ทำให้คนที่ไปหาหมอดูเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีกำลังใจที่จะสู้ชีวิตต่อไปจากคำปลอบโยน

2.3 รูปร่างลักษณะหน้าตาดี เป็นมิตร ลักษณะบุคลิกเช่นนี้นั้นเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่ง ซึ่งใคร ๆ ก็ชอบที่จะสังสรรค์ด้วย ไม่ว่าจะคน ๆ นั้นจะเป็นใคร หมอคูที่มีพื้นฐานวิชาที่สามารถใช้ความรู้เข้าไปทำความเข้าใจกับคนได้ถึงอดีต ปัจจุบัน ลักษณะอุปนิสัย และตำแหน่งหน้าที่การงาน ประกอบกับเป็นคนรูปร่างหน้าตาดี พุคเก่งอยู่แล้วย่อมไม่ยากที่จะทำนายให้คนคล้อยตาม บางครั้งคนที่ไปดูอาจมองข้ามเนื้อหาของการทำนายไปและหันมาชื่นชมลักษณะคำพูด บุคลิกของหมอคูแทน หมอคูประเภทนี้มักพุดเก่ง แม้กระทั่งคนที่มีความเครียดมากก็อาจพุดให้มองเป็นเรื่องธรรมดา รู้จักปลง รู้จักสู้ พร้อมกับยกตัวอย่างให้ดู ทำให้คนที่ไปดูเกิดมีตัวอย่างเปรียบเทียบเหตุการณ์แบบเดียวกันทำไมเราถึงทุกข์ แต่อีกคนหนึ่งเห็นเป็นของธรรมดาที่จะทำให้เกิดมีกำลังใจถึงกับปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน หมอคูประเภทนี้ทำให้คนมีความสุขกลับไป

2.4 บุคลิกภาพถืออำนาจนิยม (เป็นคนเด็ดขาด) หมอคูอาชีพที่มีลักษณะเช่นนี้จะไม่มาพุดเอาใจ ปลอดภัยคนไม่เป็น ลักษณะดวงเป็นอย่างไร ดีความได้อย่างไรก็จะพยากรณ์ออกมาอย่างนั้น บางครั้งรุนแรงทำให้คนที่ไปดูเกิดความกลัวไม่มีความสุข และขาดกำลังใจ แต่หมอคูลักษณะเช่นนี้มักย้าให้คนยอมรับความจริง และไม่ชอบให้คนดูมาถามซ้ำซาก มีความมั่นใจในคำทำนายของตนเองว่าถูก ลักษณะของหมอคูเช่นนี้จะเป็นผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนี้มานาน และมีความเชื่อในศาสตร์ของหมอคู เชื่อในคำทำนายของตนเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ได้รับคำตอบว่า "เชื่อถึง 100 %" การที่ไม่กลัวคำทำนายจะผิดพลาดบ้างก็เป็นเพราะคิดว่า "ถ้าสิ่งไหนไม่แน่ใจก็จะไม่ทำนาย แต่ถ้าทำนายออกไปแล้วจะไม่มีผิดพลาด และจากประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่เคยมีการผิดพลาด" ซึ่งจากบุคลิกลักษณะภายนอกมักเป็นคนแข็ง ๆ ไม่นิ่มนวลอ่อนโยน ลักษณะคำพุดจะสั้น ๆ กระต๊อคไม่เยิ่นเย้อ ผู้ไปใช้บริการหลายคนชอบหมอคูลักษณะเช่นนี้ เพราะหมอคูลักษณะเช่นนี้จะไม่อึดอัดตนเอง จะไม่มีการอ้ออิงบุคคลใดทั้งสิ้น คนมาดูจะเชื่อหรือไม่ก็ไม่สนใจ หรือพุดโน้มน้าวใจ เพราะถือว่าพุดไปตามดวง ตามความเป็นจริง

2.5 ความเป็นผู้ชำนาญการในวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณ อาชีพหมอคูก็เหมือนกับอาชีพอื่นๆ ก็คือ ต้องผ่านกระบวนการฝึกอบรมการเรียนรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณ คุณธรรม และค่านิยม เพราะคำพยากรณ์ของหมอคูเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคน อาจก่อให้เกิดผลร้ายต่อสังคมได้ ดังนั้น หมอคูที่ดีและอยู่ในวิชาชีพนี้มานานเวลาดูดวงให้กับผู้ที่ไปใช้บริการจะตีความหมายตามกฎเกณฑ์ของวิชาโหราศาสตร์ เพื่อที่จะถ่ายทอดออกมาเป็น

คำพยากรณ์ โดยใช้คำพูดที่เหมาะสม และไม่พูดในสิ่งที่ไม่ดี หรือเป็นการทำลายขวัญและกำลังใจของผู้ที่มาดู อีกทั้งไม่หลอกลวงเงินทองของผู้ที่มาดู

“...หลักจรรยาบรรณของโหรนั้นมีอยู่ว่า “ห้ามทายสมพงศ์ผัวเมีย เรื่องชั่วดีทางชีวิตวิบัติตัดชันษา ทางโทษทารก ทาริกา เรียนรู้โหร ครูห้ามการทำนาย” ความหมายนั้นข้อแรกก็คือ ห้ามทายว่าสามีภรรยา นั้นไม่ใช่เนื้อคู่กัน เพราะอาจทำให้ทั้งสองฝ่ายกินแหนงแคลงใจกันถึงกับต้องมีการเลิกร้างเพราะหมอดู

ข้อห้ามที่สองคือ ห้ามทำนายความตาย เพราะอาจทำให้ผู้นั้นเสียกำลังใจจนทำให้ทำอะไรผิด ๆ ขึ้นมาเป็นที่เดือดร้อน...

ส่วนข้อสุดท้ายคือ ห้ามที่จะทายเรื่องลูกว่าจะดีหรือไม่ เพราะอาจทำให้พ่อแม่มีอคติกับลูก และก่อให้เกิดปัญหาแก่เด็กได้...” (สานิต.2535 : 175-176)

ถ้าผู้ที่ใช้บริการตั้งคำถามเหล่านี้กับหมอดู หมอดูที่มีบุคลิกลักษณะเช่นนี้จะหลีกเลี่ยงคำตอบ หรือไม่ตอบคำถามเหล่านี้เลย

3. ด้านอัตราค่าหมอดู อัตราค่าบริการหมอดูนั้นจะมีตั้งแต่ 10 บาท ถึงประมาณ 2,000 บาท โดยหมอดูจะเป็นผู้กำหนดขึ้นมาตามระดับความมีชื่อเสียงของตน หรือตามคำมั่นสัญญาที่ได้รับปากไว้กับครูอาจารย์ผู้ถ่ายทอดวิชาให้ว่าควรเก็บค่ายกครู ในราคาที่อาจารย์ได้กำหนดไว้ โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้มีความทุกข์ และอาจนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งไปทำบุญจากการที่ราคาค่าหมอดูมีระดับความแตกต่างกันทำให้รายละเอียดในการทำนายตลอดจนข่าวสารข้อมูลต่างกันไปด้วย ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพกับผู้ผู้ใช้ไปใช้บริการในแต่ละระดับราคาค่าหมอดูได้ดังนี้ คือ

3.1 อัตราราคาค่าหมอดูตั้งแต่ 10 บาท ถึง 99 บาท จากระาค่าหมอดูดังกล่าว มีผลทำให้คนที่ไปดูส่วนใหญ่จะเป็นคนมีรายได้น้อย ส่วนคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลางและสูงนั้นอาจมีบ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย เนื้อหาข่าวสารข้อมูลมักเป็นเรื่องโดยทั่วไป คือหน้าที่การงาน สุขภาพ โชคลาภ เศรษฐกิจ การเงิน การเดินทาง คำทำนายของหมอดูก็ไม่ได้เน้นหนักหรือวิเคราะห์ด้านใดเป็นพิเศษแก่ลูกคำ รูปแบบของหมอดูจะไม่เป็นธุรกิจมากนัก การไปพบหมอดูเพื่อให้ทำนายไม่จำเป็นต้องมีการนัดหมายก่อนล่วงหน้า ใครไปก่อนก็ได้ดูก่อน ส่วนคนไปที่หลังก็ต้องนั่งคอย และหันมาพูดคุยปรับทุกข์ปรึกษาหารือกันเป็นการ

ฆ่าเวลา ซึ่งคนส่วนใหญ่ที่ไปมักเป็นคนที่มีปัญหาคลุ้มใจคล้าย ๆ กัน จึงทำให้มีความเห็นอกเห็นใจกันในสถานการณ์นั้น ๆ มีอะไรที่จะช่วยเหลือกันหรือแนะนำซึ่งกันและกันได้ก็จะทำการทำนายของหมอดูในเกณฑ์ราคานี้ส่วนมากแล้วจะเป็นการให้ความหวังและกำลังใจกับผู้ที่มาถามมากกว่าที่จะช่วยวิเคราะห์ในด้านอาชีพการงาน หรือเพื่อที่จะนำไปประกอบการตัดสินใจในธุรกิจ หมอดูบางคนก็อาจมีการให้ห่วยกับผู้ที่ไปดู เนื่องจากแต่ละคนที่ไปมักประสบกับปัญหาการดำรงชีพ การมีความหวังจากโชคชะตาว่าถ้าถูกห่วยจะทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ปลอดภัยหนี้สินได้ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่คนมีรายได้น้อยต้องการ คือปัจจัยขั้นพื้นฐานของชีวิต หมอดูที่มีราคาถูกจึงกลายเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจของคนที่มีรายได้น้อย การศึกษาน้อยกลุ่มนี้

3.2 อัตราค่าดูหมอดูตั้งแต่ 100 - 500 บาท จากราคาค่าดูในระดับนี้ทำให้อยู่ในรูปของธุรกิจที่ต้องมีการนัดหมาย จองคิวล่วงหน้าตั้งแต่ 3 - 15 วัน และหมอดูบางคนที่เป็นที่นิยมศรัทธาของผู้ที่ไปดูก็จะมี การจองคิวล่วงหน้ากันเป็นเดือน ซึ่งหมอดูในระดับราคานี้ วิธีการดูจะละเอียดขึ้นมาก มักผสมผสานการดูหลายแบบในการทำนายโชคชะตาชีวิตให้กับลูกค้า ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้ามากยิ่งขึ้น เช่น ดูดวง 12 ราศี จะวางการดูดวงแบบเลข 7 หลักไปด้วย และดูโหงวเฮ้ง ลายมือประกอบ และบางหมอดูก็จะให้ลูกค้าเสี่ยงทายจากไพ่ อีกด้วย ซึ่งผลของคำทำนายในแต่ละวิธีมักจะสอดคล้องกัน หมอดูจะช่วยวิเคราะห์ เสนอแนะ ตลอดจนพูดคุยไปยังในกรณีที่มีผู้มาดูคิดจะกระทำการสิ่งใด โดยที่ลักษณะของดวงในขณะนั้นไม่ดี ถ้าฝืนดวงทำต่อไปอาจจะเกิดการผิดพลาด ขาดทุนได้ โดยคนส่วนใหญ่ก็มักเชื่อโดยยอมเลื่อนระยะเวลาออกไป ค่าดูดวงในอัตรานี้นับว่าสูงทีเดียว สำหรับยุคเศรษฐกิจในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่ก็มีรายได้น้อยไม่ค่อยเพียงพอกับค่าใช้จ่ายคนที่ยอมเสียเงินแพงเป็นค่าดูหมอดูโดยมีการจองคิวกันนานนั้นก็คาดหวังว่าการทำนายนั้นสามารถก่อประโยชน์ป้องกันความผิดพลาดอันจะเกิดขึ้นกับตนหรือธุรกิจได้โดยนำมาพิจารณาร่วมกับปัจจัยต่าง ๆ ในเชิงวิทยาศาสตร์เป็นการเสริมสร้างกำลังใจ ความมั่นใจให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้น ลักษณะถามที่ถามหมอดูจึงเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบที่แน่ชัดไม่คลุมเครือ ซึ่งหมอดูในเกณฑ์ราคานี้ก็จะตอบด้วยความมั่นใจ ฉาดฉานในหลักของวิชา ทำให้ผู้ที่มาดูหมอดูเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวหมอดู และมีความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น มีกำลังใจที่จะเผชิญต่อสู้กับสิ่งต่าง ๆ ต่อไป หลังจากดูหมอดูแล้วก็อาจมีการนำเรื่องราวเหล่านี้ไปเล่าสู่ญาติมิตรเพื่อนฝูงฟัง จากสังคมในครอบครัวไปสู่สังคมในที่ทำงานแพร่กระจายไปเรื่อย ๆ และถ้าหมอดูเองได้ใช้วิธีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเองโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ก็จะทำให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น มีลูกค้าเป็นจำนวนไม่น้อยที่ดูหมอดูกันบ่อยจนเป็นลูกค้าประจำ มีเรื่องอะไรที่คิดแล้วเกิดความลังเลตัดสินใจไม่ได้ก็

จะไปหาหมอดูคนเดิมเพื่อช่วยดูดวง ซึ่งแนวทาง ซึ่งเหมือนกับหมอดูดังกล่าวเป็นผู้รู้เรื่องราวของตนเองต่อเนื่องโดยตลอดจนภายหลังถึงกลับกลายเป็นความสนิทสนมกัน ได้พัฒนาจนมาทำธุรกิจร่วมกัน เช่น ซื้อมายบ้านและที่ดิน หรือทำธุรกิจประเภทประกันภัย และกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

3.3 อัตราค่าดูหมอดูราคาตั้งแต่ 600 - 2,000 บาท หมอดูที่สามารถตั้งราคาค่าดูหมอดูอยู่ในเกณฑ์ราคานี้ได้ก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในวงการนี้มานานจนเป็นที่ยอมรับนับถือในด้านการทำนาย ตลอดจนคุณธรรม ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ทำนายตามหลักวิชาโดยเคร่งครัด ขจัดความรู้สึกส่วนตัวออกไป และจะซื่อสัตย์ต่อลูกค้า การนัดหมายค่อนข้างยาก ต้องใช้เวลานานพอสมควร หมอดูเหล่านี้ส่วนใหญ่มักถูกนักธุรกิจ นักการเมือง หรือผู้มียศศักดิ์จองตัวไว้ล่วงหน้า โดยสามารถเรียกดูได้ตลอดเวลา มีการแต่งตั้งให้เป็นหมอดูประจำตระกูล ประจำบริษัท ประจำพรรคการเมือง หรือประจำตัวนักธุรกิจใหญ่ ๆ เอาไว้คอยปรึกษา ประกอบการตัดสินใจ หมอดูบางคนต้องจองคิวล่วงหน้าตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 1 ปีครึ่ง ถึงจะได้คิว โดยตัวหมอดูเองจะมีเลขานุการไว้คอยทำหน้าที่รับนัด หรือโทรศัพท์ไปเตือนลูกค้าเมื่อใกล้จะถึงคิวดูดวง เป็นการยืนยันว่าจะมาดูได้ในวันและเวลาดังกล่าว หากมาไม่ได้ก็จะทำการนัดลูกค้าคิวถัดไปขึ้นมาแทน ในการดูก็มีการอัดเทปไว้ให้ ลูกค้าเพื่อจะได้นำไปเปิดฟังวันหลัง โดยจะบอกรายละเอียดเป็นช่วงๆ ไปว่าเดือนไหน ช่วงไหนต้องระมัดระวังอะไรบ้าง หรือจะมีช่องทางอย่างไรในการประกอบธุรกิจเพื่อลูกค้าจะได้นำไปประกอบการตัดสินใจ หรือเมื่อทำอะไรจะได้ยังคงคิดยังไง ไม่ประมาท มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเก็บประวัติลูกค้า โดยการทำดัชนีชื่อนามสกุล หรือเรียงตามลำดับเลขที่เพื่อลูกค้าที่มีปัญหาสามารถโทรศัพท์มาถามได้ในวันหลังถึงเหตุการณ์เฉพาะหน้าต่าง ๆ ซึ่งหมอดูจะมีดวงลูกค้าอยู่ในแฟ้มประวัติ ลูกค้าไม่ต้องมาเอง เป็นการบริการลูกค้าทางหนึ่ง

เมื่อคำทำนายนั้นถูกต้องเป็นจริง หรือธุรกิจได้ประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมาย ลูกค้าบางคนก็อาจให้เงินพิเศษกับหมอดูหรือให้เป็นของกำนัล เพราะคิดว่าถ้าไม่ได้หมอดูคอยชี้แนะ ส่งเสริม หรือทักทวน อาจจะต้องสูญเสียเงินเป็นล้าน หรือหลายสิบล้าน หมอดูในระดับราคานี้ส่วนมากมักจะเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีอยู่แล้ว ดังนั้น ในการทำนายแต่ละครั้งจะคำนึงถึงชื่อเสียงของตนเองเป็นสำคัญ ก่อนที่จะให้คำทำนายจะพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะส่วนใหญ่คนที่มาหาหมอดูปรึกษาหมอดูเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจ การลงทุนในกิจการต่างๆ การขยายกิจการที่ต้องใช้เงินสูงมาก หรือบางคนประสบความสำเร็จในทุกสิ่งก็อาจมีความกังวลใจว่าจะสามารถรักษาสถานะนั้น ๆ ไว้ได้อย่างไร เพราะในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมากในทุก ๆ

ด้าน ดังนั้น หมอคูในลักษณะนี้จึงต้องใช้ข้อมูล การพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นใน ด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สถิติต่าง ๆ ตลอดจนด้านโหราศาสตร์ การดูฤกษ์ยามต่าง ๆ มาประกอบการตัดสินใจเพื่อความไม่ประมาท ป้องกันความผิดพลาดในทำนองกันไว้ดีกว่าแก้ เป็นความปลอดภัยทางหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า หมอคูในระดับราคานี้ได้รับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ดี มาก และจะเก็บความลับของลูกค้าแต่ละคนเป็นอย่างดี ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ซึ่งหากนำไปบอก กล่าวกับลูกค้าคนอื่น ๆ ก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายในทางธุรกิจได้

4. สถานที่ที่หมอคูใช้เป็นประกอบการ มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสถานภาพ ทางเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนประเภทของหมอคูซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

4.1 ใช้บ้านเป็นสถานที่ประกอบกิจการ มีตั้งแต่สลัม ห้องแถว ทาวน์เฮ้าส์ แพลต คอนโดมิเนียม บ้านเดี่ยว

- กรณีที่หมอคูไม่มีชื่อเสียง การใช้สถานที่ภายในบ้าน ส่วนใหญ่อัตราค่า บริการจะถูกกว่าการใช้สถานที่ภายนอกบ้าน เนื่องจากไม่ต้องจ่ายค่าเช่าสถานที่ และอีก ประการหนึ่งคือ หมอคูบางประเภท เช่น หมอคูทรงเจ้า หมอคูนั่งทางใน จำเป็นต้องใช้สถานที่ ภายในบ้านเนื่องจากมีชั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบการ เช่น จูฑฐูปเทียนบูชาครูถวาย คอกไม้ถวายขันครู เช่น เงิน บูหรี หมาก เหล้า ฯลฯ ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพที่ 2 สภาพบรรยากาศภายในบ้านของเจ้าเข้าทรง และขณะลงทรง

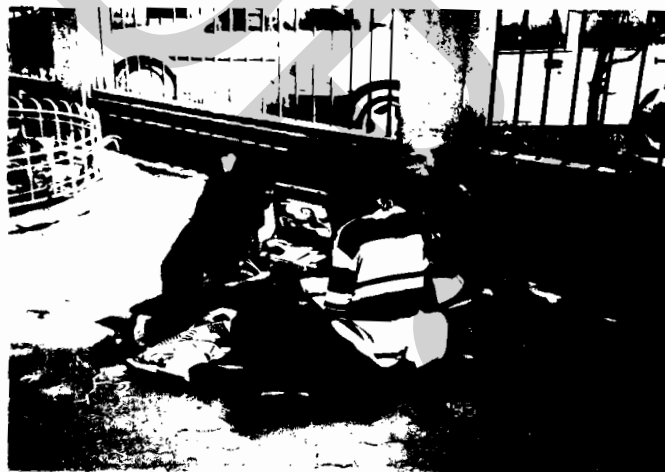
การใช้สถานที่ภายในบ้านของหมอดูที่ไม่มีชื่อเสียงนั้น มีข้อเสีย คือ ลูกคำที่ไปดู มักเกิดความหวาดกลัวภัยอันตรายที่ต้องเข้าไปในบ้านของผู้อื่นโดยที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ตามสภาพปัญหาในสังคมปัจจุบัน และสถานที่มักจะไกลการเดินทางไม่ค่อยสะดวก

- กรณีที่หมอดูที่มีชื่อเสียงในวงสังคม และมีฐานะดี ผู้ใช้บริการมักเต็มใจไปถึงแม้สถานที่จะไกล และไม่กลัวอันตรายในการที่จะเข้าไปในบ้านของหมอดู เนื่องจากเชื่อถือในชื่อเสียงของหมอดู บางครั้งไม่ได้ทำการนัดหมายก็ไปรอเพื่อขอแทรกคิวในกรณีที่คนอื่นมาไม่ตรงตามที่นัดไว้

4.2 ใช้สถานที่ภายนอกบ้านเป็นที่ประกอบกิจการ

- หมอดูอาชีพที่ไม่มีชื่อเสียงและมีฐานะเศรษฐกิจอยู่ในระดับล่างของ สังคม มักใช้สถานที่ที่ไม่ต้องเสียค่าเช่า เช่น ห้องสนามหลวงตามใต้ต้นไม้ขามริมฟุตบอลตามสวนสาธารณะ ใต้ต้นไม้บริเวณวัด บริเวณศาลาวัด ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพที่3 บริเวณใต้คันทันมะขาม ท้องสนามหลวง และริมฟุตบาทบริเวณคลองหลอด

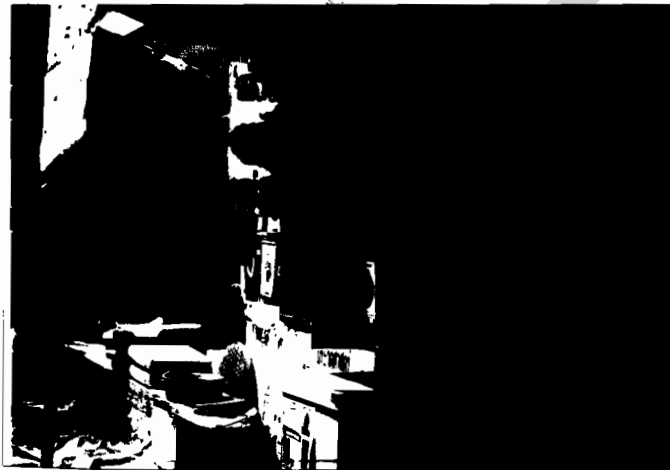
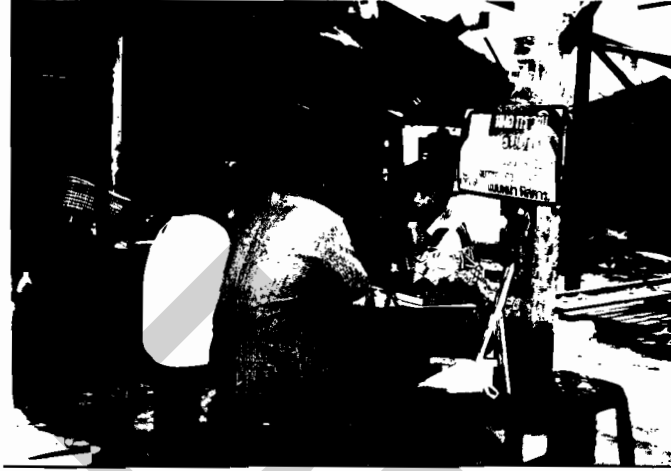

- หมอคูอาชีพที่เริ่มมีชื่อเสียง และมีพรรคพวกมักรวมกันอยู่เป็นกลุ่มในบริเวณที่จัดไว้สำหรับคูหมอโดยเฉพาะ เช่น สมาคมโหร ที่อยู่ภายในวัดบริเวณท่าพระจันทร์ ตามร้านอาหารต่าง ๆ ในห้างสรรพสินค้า ในโรงแรมที่มีชื่อเสียง ซึ่งอัตราค่าบริการจะแพงตามไปด้วย หมอคูจะถูกหักเปอร์เซ็นต์จากค่าคูหมอประมาณ 40-50 เปอร์เซ็นต์ เพื่อจ่ายเป็นค่าเช่าสถานที่ ซึ่งหมอคูอาชีพส่วนใหญ่มักนิยมกันเนื่องจากสถานที่สะดวกสบาย โอ่โถง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป การเดินทางสะดวกปลอดภัย ลูกค้าไม่เกิดความหวาดกลัว และเจ้าของสถานที่มักทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ทั้งในด้านความมีชื่อเสียงของหมอคู สถานที่ที่ใช้ประกอบการคู โดยหวังผลประโยชน์ทางด้านอื่นควบคู่กันไปด้วย ลูกค้าส่วนใหญ่ที่ไปคูมักจะมีการศึกษา และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ดังภาพประกอบ

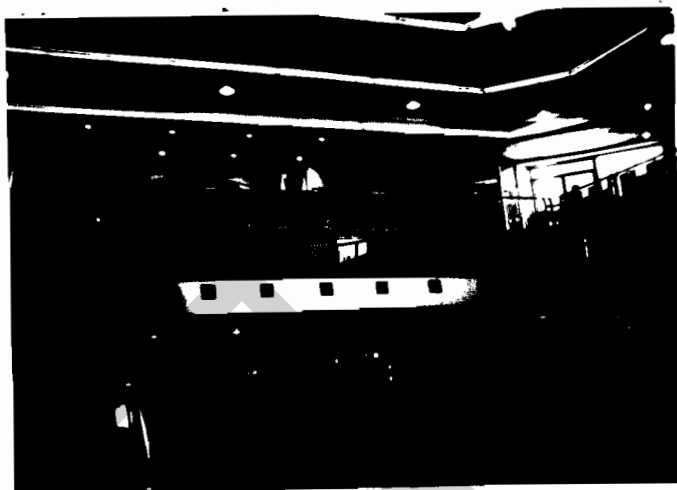
ภาพที่ 4 บรรยากาศ ภายในสมาคมโหรแห่งประเทศไทย บางลำภู

ภาพที่ 5 บรรยากาศการดูหมอบริเวณท่าพระจันทร์

ภาพที่ 6 บรรยากาศภายในบริเวณห้างสรรพสินค้า

ภาพที่ 7 สภาพบรรยากาศการดูหมอในโรงแรมมณเฑียร

- ส่วนหมอดูที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันดีในวงสังคมมักจะใช้สถานที่บ้าน หรือที่ทำงานเป็นที่ประกอบกิจการ โดยลูกค้าจะมาหาตามที่ได้นัดหมายกันไว้

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันในทุก ๆ ด้านทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ต่าง ๆ และมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น ตัวหมอดูก็มีความต้องการที่จะปรับสภาพของตนเองให้เป็นไปตามสังคม โดยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงสังคมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนี้ หมอดูอาชีพจึงต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ มาช่วยเสริมเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ

1. การสร้างเงื่อนไขในการดู

- กำหนดจำนวนคนที่จะดูในแต่ละวันว่าจะดูวันละกี่คน คนละกี่นาที การทำนายจะรวบรัดไม่เยิ่นเย้อเพื่อรักษาเวลา

- กำหนดให้มารับบัตรคิวในตอนเช้า ซึ่งบัตรคิวนี้จะมีจำนวนจำกัดในแต่ละวัน และในบัตรคิวจะระบุว่าได้ดูเป็นคนที่เท่าไร เวลาอะไร ใครที่มาไม่ตรงเวลาในคิวของตนก็จะไม่ได้ดู

- กำหนดให้โทรศัพท์มานัดหมายล่วงหน้าว่ามีคิวว่างได้ดูวันไหน เดือนไหน เวลาอะไร บางครั้งใช้เทคนิคโดยจัดคิวให้นานและให้แต่ละคนที่โทรมาได้คิวดูในวันเดียวกัน โดยเรียงตามลำดับเวลา และกำหนดเวลาในการดูทำให้ผู้ที่มาดูเกิดความรู้สึกว่าหมอดูคนนี้นัดยากกว่าจะนัดได้ก็เนิ่นนาน และมีคนมาดูกันมากคิวเต็มตลอดวัน ซึ่งจุดต่าง ๆ เหล่านี้กระตุ้นให้เกิดความสนใจในตัวหมอดูมากยิ่งขึ้น

- กำหนดวันและเวลาในการทำนาย ตลอดจนวันหยุดบริการ

- กำหนดหัวข้อคำถามว่าแต่ละคนจะถามได้คนละกี่คำถาม หมอดูบางรายกำหนดให้ 3 คำถาม บางรายกำหนดให้ 4 คำถาม เมื่อครบคำถาม คือ จบการทำนาย ไม่มีการมานั่งเสียเวลาพูดคุยเยิ่นเย้อ ตอบคำถามจุกจิก

2. การปรับราคาค่าดูให้สูงขึ้น และเปลี่ยนแปลงโยกย้ายสถานที่ทำการ

เป็นการปรับเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายเดิมไปสู่กลุ่มเป้าหมายใหม่ ที่มีสถานภาพทางสังคมที่ดีขึ้นกว่าเก่า โดยตัวหมอดูเองก็มีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพโดยส่วนตนและการทำงานให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การประยุกต์และการผสมผสานวิชาที่ใช้ในการทำนาย

หมอดูอาชีพในปัจจุบันต้องเรียนรู้เพิ่มเติมศาสตร์ต่าง ๆ อยู่เสมอจะหยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ได้ เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูง เช่น จากเดิมที่เคยทำนายโดยใช้ดวง 12 ราศี ดวงไทย เพียงอย่างเดียว ก็ต้องไปศึกษาเพิ่มเติมในศาสตร์ของสากล มีการศึกษาดวงดาวเพิ่มขึ้น ต้องเรียนรู้ในศาสตร์ของโหราศาสตร์ ลายมือ ไพ่ป๊อก ไพ่ยิบซี ฯลฯ เพื่อนำมาใช้ประกอบการทำนายให้ลูกค้า ทำให้คำทำนายนั้นมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น เป็นการสร้างความพึงพอใจ ความมั่นใจให้กับลูกค้าอีกทางหนึ่ง

4. สื่อที่นำมาใช้ในการเผยแพร่หมอดูอาชีพ

ยุคปัจจุบันเป็นยุคของการสื่อสาร กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินธุรกิจอยู่ต้องมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูงในธุรกิจ หมอดูอาชีพก็เป็นธุรกิจอย่างหนึ่งที่ทำรายได้จำนวนมากให้กับผู้ประกอบการ จากบทความที่ได้ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันอาทิตย์ที่ 29 ตุลาคม 2538 หน้า 25-27 ได้กล่าวไว้ว่า

...เมื่อประมาณว่าแต่ละคนมีโอกาสดูหมอดูเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง (บางคนจะดูปีละหลาย ๆ ครั้ง ในขณะที่บางคนไม่เคยดูเลย) โดยค่าหมอดูดกประมาณครั้งละ 350 บาท ก็พบว่าธุรกิจหมอดูก่อให้เกิดเป็นเงินหมุนเวียนสูงถึง 3,893 ล้านบาท หรือเกือบ 4 พันล้านบาท ในระยะเวลา 1 ปี วงเงินจำนวนนี้ยังมีได้รวมถึงค่าตำรับตำราหรือวิดีโอที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ ซึ่งนับวันจะได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ... (บริษัทศูนย์วิจัย กลสิกรไทย จำกัด, 2538)

ดังนั้นหมอดูอาชีพจึงต้องมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ตนเองในรูปแบบต่าง ๆ โดยอาศัยสื่อเหล่านี้ คือ

1. สื่อบุคคล
2. สื่อสิ่งพิมพ์
3. สื่อโทรทัศน์

1. สื่อบุคคล

คนแต่ละคนมีความคิด ความชอบแตกต่างกันออกไปในการไปดูหมอดูแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะไปด้วยการถูกชักชวน หรือไปด้วยแรงบันดาลใจของตนเอง ส่วนใหญ่มักไปดูหมอดูที่มีบุคลิกภาพที่ตนเองถูกใจ ตัวหมอดูเองก็มีภาพลักษณ์ หรือบุคลิกภาพที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะของแต่ละคนอยู่แล้ว คนที่ไปดูหมอดูเมื่อกลับมาแล้วก็นำสิ่งต่าง ๆ ทั้งในด้านการทำนาย บุคลิกภาพของหมอดูมาเล่าสู่กันฟังในครอบครัว เพื่อนฝูงตลอดจนในที่ทำงาน และกับคนอื่น ๆ ซึ่งก็จะช่วยนำไปพูดต่อ ๆ กัน เป็นลักษณะปากต่อปากไปเรื่อย ๆ โดยอาจจะชักชวนกันไปดู ซึ่งโดยอุปนิสัยคนไทยแล้วเป็นคนที่ชอบลอง ถ้าไปดูแล้วชอบใจ ถูกใจก็นำไปพูดต่อ ๆ กันไปอีก ถ้าดูแล้วไม่ชอบ ไม่แม่นก็คิดว่าทำบุญพาคเคราะห์ไป

ส่วนหมอดูที่เปิดสำนักงานตามศูนย์การค้า หรือตามย่านที่มีคนเดินสัญจรไปมาเป็นจำนวนมากก็ได้ใช้คนที่มีบุคลิกลักษณะคล่องตัว พูดเก่ง มายืนหน้าร้านและพูดจาชักชวนหวานล่อมให้คนที่เดินผ่านไปมาเข้าไปดูหมอดู โดยใช้กลยุทธ์ เช่น ให้อูฟรี 3 ข้อ ก็จะมีคนที่อยากทดลองดูฟรี 3 ข้อเข้าไปดู หมอดูก็จะมีวิธีการพูดจาหวานล่อม จูงใจทิ้งท้ายปริศนาทำให้คนอยากดูต่อ หรือมีการต่อรองราคาจนลูกค้าพอใจจ่ายเงินดู ต่อรองถูกก็ดูให้ไม่มาก ถ้าอยากดูอีกก็ต้องจ่ายเงินเพิ่มอีก

อีกลักษณะหนึ่งคือหมอดูที่รับดูตามร้านเสริมสวยของผู้หญิง โดยมีเจ้าของร้านลูกจ้างในร้านเป็นคนพูดจาชักชวน โดยบรรยายถึงตัวหมอดูโฆษณาถึงความแม่นยำยกตัวอย่างหลายๆเหตุการณ์ที่ได้หายไปแล้วเกิดขึ้นจริงทำให้ลูกค้าที่ไปเสริมสวยเกิดความอยากดูก็ทำการนัดหมายให้ หรือโทรศัพท์ไปตามหมอดูมาเลย ส่วนใหญ่จะดูกันในระหว่างทำผม ทำเล็บ หรือรอช่าง ลักษณะนี้หมอดูจะแบ่งค่าดูให้เจ้าของร้านครึ่งหนึ่ง เป็นค่าสถานที่และค่าหาลูกค้าให้

2. สื่อสิ่งพิมพ์

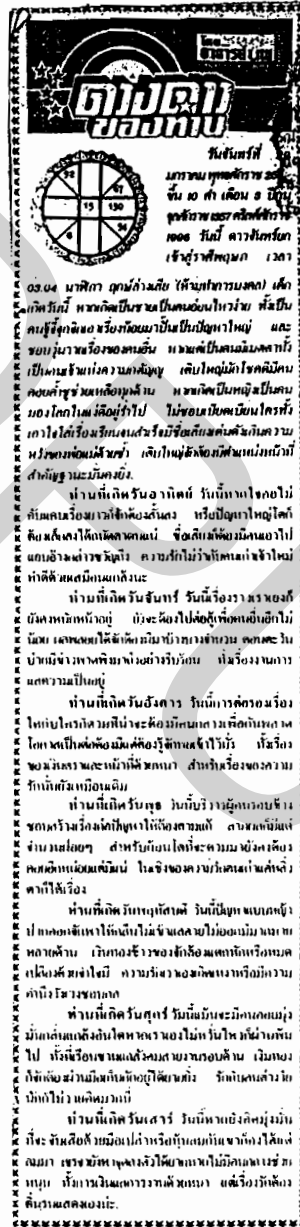
หมอดูอาชีพส่วนใหญ่จะอาศัยสื่อสิ่งพิมพ์เป็นการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ตนเองให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลโดยทั่ว ๆ ไป และสามารถเลือกกลุ่มลูกค้าของตนได้ตามนิตยสารต่าง ๆ ที่วางจำหน่าย ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ลักษณะการโฆษณาประชาสัมพันธ์ก็แตกต่างกันไปด้วย ในที่นี้ได้แบ่งสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. หนังสือพิมพ์รายวัน
2. นิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือนต่าง ๆ โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับราคา คือ
 - 2.1 นิตยสารที่ราคาประมาณ 30-70 บาท
 - 2.2 นิตยสารที่ราคาประมาณ 10-25 บาท

1. หนังสือพิมพ์รายวัน จะมีผู้อ่านทุกระดับอาชีพและทุกระดับการศึกษาในส่วนเกี่ยวกับเรื่องหมอดูที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ในเชิงประชาสัมพันธ์นั้นจะมีลักษณะ ดังนี้

- คอลัมน์ดวงประจำ โดยหมอดูที่เขียนเรื่องดวงในคอลัมน์นี้จะเป็นหมอดูที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้าง จะทำนายทุกวันเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยละเอียด คนส่วนใหญ่จะอ่านผ่าน ๆ แต่ก็มีคนจำนวนไม่น้อยที่เชื่อ ก่อนออกจากบ้านต้องเปิดหนังสือพิมพ์ดวงก่อนว่าวันนี้เป็นอย่างไร มีอะไรดีหรือไม่ดี เสี่ยงโชคได้หรือไม่ และเด็กที่ถือกำเนิดในวันนี้จะเป็นคนลักษณะเช่นไร ดังภาพประกอบ

ภาพที่ 8 ลักษณะการทำนายดวงในหนังสือพิมพ์

ที่มา : หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันจันทร์ที่ 29 มกราคม 2539

- คอลัมน์ซุบซิบในวงสังคม โดยจะกล่าวถึงกลุ่มคนที่อยู่ในวงสังคมชั้นสูงว่าไปทำอะไร ที่ไหน กับใคร ฯลฯ หมอคุณที่ถูกลำนาซุบซิบในคอลัมน์นี้ ไม่ว่าจะโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตามจะทำให้มีชื่อเสียงขึ้นมาทันที และในคอลัมน์นี้ส่วนใหญ่เมื่อเอ่ยถึงหมอคุณไหนแล้ว มักจะมีเบอร์โทรศัพท์ของหมอคุณพ่วงท้ายอยู่เสมอ ทำให้คนที่อ่านคอลัมน์นี้สามารถโทรศัพท์ติดต่อหมอคุณได้ทันที

- ข่าวประชาสัมพันธ์ของทางโรงแรม ที่ได้จัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ และได้เชิญหมอคุณมาร่วมอภิปรายในมุมมองของนักโหราศาสตร์ หรือ ทางโรงแรมได้จัดสถานที่ไว้ส่วนหนึ่งโดยได้เชิญหมอคุณที่ดัง ๆ มานั่งดูประจำ ถือเป็นบริการลูกค้าของทางโรงแรม และจะมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์กันว่าได้เชิญหมอคุณดัง ๆ มาประจำโรงแรมแล้วที่คนและแต่ละคนเชี่ยวชาญการดูด้านไหนบ้าง ใครสนใจจะดูดวงเชิญติดต่อได้ที่โรงแรม พร้อมเบอร์โทรศัพท์ ซึ่งจากการสังเกตพบว่ามีหมอคุณหลายคนที่ย้ายการศึกษาจากต่างประเทศ และสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ดี ทำให้ชาวต่างชาติสามารถใช้บริการได้ หรือถ้าหมอคุณคนใดไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ ทางโรงแรมก็จะมีล่ามให้ เป็นการให้บริการอีกทางหนึ่ง

- การซื้อเนื้อที่ล้อมกรอบเล็ก ๆ ลงโฆษณาว่าตนเองนั้นชำนาญการดูดวงด้านไหน คุณมาแล้วก็ปี ไม่เคยทำให้ใครผิดหวัง เชิญมาพิสูจน์ได้ สนใจติดต่อเบอร์โทรศัพท์ตามที่ให้ไว้ ซึ่งคนที่สนใจก็ต้องโทรศัพท์ไปสอบถามราคาก่อนว่าค่าดูเท่าไรเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของคนหรือไม่

2. นิตยสารรายปักษ์ กลุ่มคนที่อ่านมีหลากหลาย ซึ่งคอลัมน์เกี่ยวกับการดูดวงตอบปัญหาเรื่องดวงจะเป็นคอลัมน์ประจำ ขาดไม่ได้ ของนิตยสารต่าง ๆ เหล่านั้น และในแต่ละนิตยสารในแต่ละนิตยสารมีลักษณะการดูดวงที่แตกต่างกันดังนี้

2.1 นิตยสารรายปักษ์ราคาประมาณ 30-70 บาท หนังสือ เหล่านี้มีเรื่องเกี่ยวกับหมอ หรือลักษณะการทำนายดังนี้คือ

- มีคอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องดวงเป็นคอลัมน์ประจำ โดยผู้อ่านเป็นคนเขียนเข้ามาสอบถามปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ให้หมอคุณประจำคอลัมน์ตอบปัญหาให้ ส่วนอีกคอลัมน์

เป็นการทำนายโชคชะตาราศีในรอบ 1 เดือนว่าราศีใดจะมีแนวโน้มเป็นไปอย่างไร ในด้าน
ธุรกิจ การเงิน ความรัก การศึกษา

- บทความสัมภาษณ์หมอดูอาชีพชื่อดังต่างๆ ซึ่งลักษณะการสัมภาษณ์ เป็น
การสัมภาษณ์ในเชิงประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างภาพลักษณ์ของหมอดูว่าเป็นวิชาชีพที่จริงจัง
ช่วยเหลือสังคม ทางหนึ่ง และให้ผู้อ่านเป็นผู้ใช้วิจารณญาณตัดสินใจเองว่าจะเชื่อได้หรือไม่
ไม่ในศาสตร์นี้และจะมีสถานที่พร้อมเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับหมอดูได้อย่างสะดวก

- นิตยสารรายปักษ์เกี่ยวกับเรื่องธุรกิจการเงิน การลงทุนมีการทำนายเกี่ยว
กับเรื่องธุรกิจ เรื่องหุ้นโดยเฉพาะ และเมื่อถึงสิ้นปีก็มีการอภิปรายทำนายให้กับผู้อ่าน โดยแถม
หนังสือเกี่ยวกับเรื่องดวง โดยจะทำนายตลอดทั้งปีอย่างละเอียดทุก ๆ ด้าน ซึ่งเป็นที่นิยมมาก

2.2 นิตยสารรายปักษ์ราคาประมาณ 10-25 บาท ลักษณะการโฆษณาตนเอง
ของหมอดูนั้นค่อนข้างเด่นชัด คือ

- ประเภทที่ซื้อเนื้อที่โฆษณาเอง เป็นการโฆษณาตนเองอย่างตรง ๆ
บอกคุณลักษณะทุกอย่างของตนเองโดยระบุบ้านเลขที่ แผนที่ทางไปสำนักงาน เบอร์โทรศัพท์
สายรูดเมล์ ที่ผ่านและค่าดูเป็นเงินเท่าไร ข้อความจากการโฆษณาชวนเชื่อนั้น ทำให้หลาย ๆ
คนที่อ่านแล้วเกิดความเชื่อ อยากไปทดสอบดูว่าเป็นจริงอย่างที่เขยอ้างหรือไม่ หรือถ้าใครมาดู
ด้วยตนเองไม่ได้ก็ให้ส่ง วัน เดือน ปีเกิดมาพร้อมกับชื่อนามิติ แล้วจะจัดส่งคำพยากรณ์ไปให้
ถึงบ้าน โดยระบุว่าดูให้ตลอดชีวิต

- บทความสัมภาษณ์ ส่วนมากเกี่ยวข้องกับเรื่องเจ้าเข้าทรงนั่งทางใน หมอ
ดู 12 ราศี เลข 7 ตัว มีการอ้างอิงถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ไปดูกับตน และมีผลตรงตามที่ทำนาย
เพื่อให้คนที่อ่านเกิดความเชื่อคล้อยตามและอยากไปดู โดยจะกล่าวถึงปาฏิหาริย์ ความเก่ง
ความแม่นยำของหมอดูคนนี้ พร้อมบอกสถานที่ ค่ายกฐน หรือค่าดู ไว้ด้วย

- คอลัมน์ประจำที่ทำนายเกี่ยวกับดวงในรอบ 1 เดือน หรือครึ่งเดือนของ
ราศีต่าง ๆ โดยทำนายเกี่ยวกับการค้าขายการเสี่ยงโชคความรัก การเงิน และคอลัมน์ตอบ
ปัญหาชีวิตที่ผู้อ่านเขียนเข้ามาดังภาพประกอบ

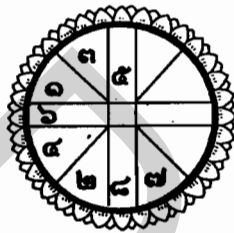
ภาพที่ 9 เปิดปมปริศนา คลายปัญหาชีวิต

เปิดปมปริศนา คลายปัญหาชีวิต

บางท่านดูหมอมามาก แต่หาบอเท็จจริงไม่ได้

อาจารย์คำตัน ทองลุน

ผู้มีประสบการณ์เขาศาสน์มากกว่า 30 ปี ตกท่านประสบปัญหาอย่างนี้

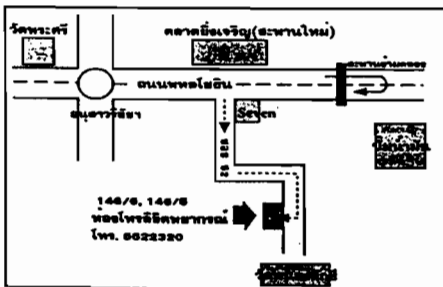

- 1. ความรักไม่สมหวัง หรือสามีแบ่งใจไปรักหญิงอื่น
- 2. ทำงานแทบตายเจ้านายไม่เหลียวแล
- 3. ธุรกิจล้มละลาย หรือการเงินติดขัด

มีบุคคลหลายสาขาอาชีพ ต่างสนใจมาพบสุบตำราขอมเขมร

อาจารย์ คำตัน นอกจากจะดูดวงชะตาได้อย่างแม่นยำแล้วยังเป็นนักค้นคว้าตำราโบราณตามโบราณสถานต่างๆ เพื่อรวบรวมวิชาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์ชะตาชีวิตทุกชิ้น เป็นตำราหนึ่งของขอมเขมรโบราณยากนักผู้ที่จะค้นคว้ามาได้ นอกจากนั้นอาจารย์คำตันยังได้ศึกษาครบสี่ตำราหมอดู คือ โหราศาสตร์ ทศตศาสตร์ ลักษณศาสตร์ และไสยศาสตร์ ท่านได้มีปัญหาคือ ความรัก การเงิน การงานที่แก้ไขด้วยตนเองไม่ได้ อาจารย์คำตัน รอคึลึกลายให้

ท่านที่อยู่ต่างจังหวัดโทรปรึกษาก่อนเดินทางไปพบ ต่างประเทศหรือมิตรไทยในต่างแดนโทรถามดวงฟรี ท่านที่อยู่กรุงเทพฯจองเวลาหรือปรึกษาทางโทรศัพท์ ได้ตั้งแต่ 6.00-23.00 น. อาจารย์คำตัน นอกจากจะเป็นหมอดูที่ทำนายได้หลายตำราแล้วยังรับทำเมตตามหานิยมแบบตำราขอมเขมร สนใจไปพิสูจน์ได้ตามแผนที่หรือที่อยู่ข้างล่างนี้

146/6-146/8 ซอยพหลโยธิน 52 สะพานใหม่ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220
โทร. 552-2320 หรือ (01) 914-3715

ภาพที่ 10 ดูดวงให้แม่นยำต้องดูกับโหราทายทิพย์

ดูดวงให้แม่นยำ โหราทายทิพย์

รับพยากรณ์และรับสอน

ต้องดูกับ

พร้อมได้รับด้วยรางวัลยอดเยี่ยมดูแม่นจากท่านอาจารย์ฯ และได้รับรางวัลโหราศาสตร์ดีเด่นแห่งปีจากสมาคม นสพ.รายสัปดาห์ โหราทายทิพย์ 2 วิทยาลัยมือ ในปี พ.ศ.2525 จากสมาคมโหรา

ผู้มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศ บัดนี้กลับจากการทำนายโชคชะตาในสหรัฐอเมริกาแล้วและมาประจำสอน.ตามปกติ เปิด 10.00 น. ถึง 16.00 น. หยุดทุกวันพฤหัสบดี

โทร.457-2612, 457-8225
มือถือ 01-921-6496

โหราทายทิพย์

ได้ชื่อจากสมาคมครบ 15 ปี และบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือสาธารณชนได้วันการคัดเลือกให้ได้เข็มเกียรติคุณ นับเป็นเกียรติสูงยิ่งจริงๆ จากสมาคมโหรา

ท่านที่กำลังพบกับปัญหาชีวิตไม่ว่าด้านใดก็ตามเราช่วยท่านได้ เช่น

- 1) ความรักไม่สมหวังหรือสามีแบ่งปันใจให้กับหญิงอื่น
- 2) การเงินไม่ดีขึ้นมีการติดขัดคลอเคลียหรือล้มละลาย
- 3) ทำงานไม่ถูกต้องกับโลก จึงววยวาย ฯลฯ

● ปัญหาเหล่านี้ท่านควรไปปรึกษาหากได้รับคำแนะนำที่

โหราทายทิพย์

ขอรับรองไม่ผิดหวังแน่ เพราะพยากรณ์ด้วยหลักวิชาการอย่างแท้จริง พร้อมทั้งมีสัมฤทธิ์บัตรรับรองคุณภาพ, สัมฤทธิ์บัตรโหราศาสตร์ไทย, สัมฤทธิ์บัตรโหราศาสตร์, สัมฤทธิ์บัตรเลข 7 ตัว, และดูดวงบุคคลสำคัญมาแล้วอย่างมากมาย และเป็นโหราที่มีเกียรติประวัติเด่นจากสมาคมโหราฯ ซึ่งยังจรรโลงได้ด้วยดีตราบนานเท่าทุกวันนี้

● ส่วนท่านที่ไม่ทราบวันเดือนปีเกิดดูลายมือได้ เพราะ

โหราทายทิพย์

ชำนาญลายมือเป็นพิเศษ และ

เป็นโหราที่สอบผ่านการคัดเลือกว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามา วดทาง ด้านลายมือ

เราก็คงจะแสดงความสามารถได้อย่างสูงสุดและทำนายได้อย่างแม่นยำจนทางสมาคมโหราฯ ได้ออกหนังสือรับรองและยืนยันให้ไว้ ณ 18 ก.ค. 25

จากความสามารถที่ทั้งนักโหราศาสตร์และคนทั่วไปต่างยอมรับว่าท่านมีความสามารถสูงยิ่งกว่าคนอื่น ๆ ในวงการโหราศาสตร์ไทย

● เปิดรับพยากรณ์ทั้งทางส่วนตัวและทางออนไลน์ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น ยกเว้นค่าเดินทางและค่าอาหารกลางวัน (ค่าอาหารกลางวันจะคิดเป็นรายวัน) ค่าบริการ 200 บาท โดยส่งจ่ายเป็นเงินสดในวันดู โหราทายทิพย์ เย็นสกลสุข 708/6 อยู่ใจกลางของเมืองกรุงเทพฯ 3 ดวงข้ามวัดท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพฯ 10600 (วงเล็บมุมของ ผู้หญิง) โปรดลงทะเบียนด้วย และท่านจะได้รับคำตอบมาโดยด่วน

ส่วนท่านต้องการดูเป็นการส่วนตัวเชิญพบได้ที่บ้านโหราทายทิพย์

โทร.457-2612, 457-8225 มือถือ 01-921-6496

เลขที่ 708/6 ซอยเจริญสนิทวงศ์ 3 เขตตลาดคึกคักเจริญ 200 เมตร อยู่ขวามือและมีรถสองแถวเข้าซอย มีรถสาย 42, 57, 66, 68, 81, 91, 108, 103 และปอ.9, ปอ.10 ผ่าน หยุดทุกวันพฤหัสบดี

เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดทุกท่านควรไปดูเป็นการส่วนตัว

ที่มา : นิตยสารผู้หญิง ฉบับที่ 223 ประจำเดือนเมษายน 2538

3. สื่อโทรทัศน์

ปัจจุบันนี้โทรทัศน์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากกับคนทุกสังคม การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ รายการต่าง ๆ ได้เชิญ หมอคูที่มีชื่อเสียงมาสัมภาษณ์ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของหมอคู ลักษณะการพยากรณ์ และ โหราศาสตร์เกี่ยวข้องกับสังคมไทยอย่างไร และเป็นเรื่องที่คนโดยทั่วไปสนใจ คือเรื่อง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ภัยอันตรายต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นภัยธรรมชาติ หรือเป็นภัยที่มนุษย์ได้ก่อขึ้น โดยเฉพาะในช่วงปีใหม่และทำนายตลอดทั้งปีว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับปีนี้ ประชาชนที่เกิดปีไหนควรจะระมัดระวังตนเองอย่างไร เศรษฐกิจ หน้าที่การเมืองจะเป็นอย่างไร แม้กระทั่งการแข่งขันฟุตบอลโลกในปี 1994 ก็ได้นำหมอกูมาทำนายออกอากาศว่า ทีมไหนน่าจะเป็นผู้ชนะ โดยทำนายจากดวงดาวของประเทศนั้น ๆ และจากสีเสื้อที่ใส่ลงเล่นว่าถูกโฉลกกับดวงประเทศหรือไม่ ซึ่งเป็นที่น่าสนใจของผู้ที่ติดตามดูฟุตบอลอยู่ในขณะนั้น เป็นอันมาก

และอีกด้านหนึ่งคือ ในส่วนของ I.B.C. จะนำหมอกูมาตอบปัญหาทางโทรทัศน์ โดยให้ผู้ชมเขียนจดหมาย หรือโทรศัพท์เข้ามาถามปัญหาต่าง ๆ และได้สอนโหราศาสตร์ทางด้านโหงวเฮ้ง ลายมือแก่ผู้ชม โดยจะมีรูปภาพ หรือคนมานั่งประกอบคำอธิบายด้วย โดยจะเน้นไปทางด้านการรับสมัครคนเข้าทำงานว่าควรจะรับคนที่มีลักษณะดวงดาว ลักคณา ราศี ตลอดจนโหงวเฮ้งอย่างไรถึงจะถูกโฉลกกับงานนั้น ๆ เพราะจะทำให้ได้คนที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ขอบงานที่ตนเองทำ และไม่คิดจะเปลี่ยนงานบ่อย อันก่อให้เกิดผลดีแก่บริษัท

อนึ่ง ในการออกรายการโทรทัศน์ หมอคูจะได้รับการแนะนำพร้อมทั้งที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ สถานที่ทำการ เพื่อให้ประชาชนที่ได้ชมรายการอยู่ โดยถ้าใครมีปัญหาอะไร ต้องการติดต่อหมอกูก็สามารถโทรศัพท์ไปนัดหมายได้ กล่าวได้ว่า ไม่ว่าหมอกูท่านใดที่ได้มีโอกาสมาออกสื่อโทรทัศน์จะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงกว้างอย่างรวดเร็ว

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันหมอกูอาชีพต่าง ๆ ได้นำเอากลยุทธ์ทางการตลาดต่าง ๆ มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมอาชีพตัวเอง เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและเปลี่ยนแปลงกลุ่มลูกค้า จากเดิมไปสู่กลุ่มที่มีอำนาจ อันจะช่วยสร้างความมีชื่อเสียง และฐานะทางการเงินให้ดีขึ้น เพราะนอกเหนือจากรายได้จากการดูหมอลแล้ว หมอคูจะมีโอกาส ประกอบธุรกิจต่าง ๆ หรือมีช่องทางในการค้า ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ จากคำชักชวน แนะนำจากบุคคลเหล่านั้น ซึ่งได้พัฒนาความสัมพันธ์กันมาจากการดูหมอลกันเป็นประจำ

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ บทสรุป และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหมอดูอาชีพ กับบุคคลที่ไปดูหมอ ในแต่ละสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม และเพื่อทราบถึงประเภท ข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารกันในเชิงธุรกิจ โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรจากสถานที่ที่กำลังดูหมออยู่ จำนวน 90 คน เพื่อตอบปัญหานำวิจัยและวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีประเด็นสำคัญที่สรุปได้จากแนวคำถามดังนี้คือ

1. กลุ่มบุคคลที่นิยมไปหาหมอดูมากที่สุด และประเภทของหมอดูที่ได้รับความนิยมมากที่สุด
2. มูลเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อความศรัทธา ในตัวหมอดู
3. เหตุผลของการไปหาหมอดู และผลกระทบ ของการพยากรณ์ที่อาจมีผลต่อการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคม และประชากร ของคนที่ไปดูหมอ และประเภทของหมอดู

1. กลุ่มบุคคลที่นิยมไปหาหมอดูมากที่สุด พบว่าอยู่ในกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 25-42 มากที่สุด คือร้อยละ 53.3% ดังข้อมูลจากตารางที่ 1 สำหรับในกลุ่มอายุ 16-24 และ 61-69 ไม่ค่อยได้ไปดูหมอ ทั้งนี้ในผู้ที่อายุน้อย อาจยังไม่มีรายได้พอ หรือมีเงินนั้นก็ยังไม่มีความสนใจในการต้องไปขอคำทำนายเกี่ยวกับหน้าที่การงาน หรือเนื้อคู่ เช่นเดียวกับผู้ที่มีอายุมากกว่า

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของผู้ที่ไปคูหมอ จำแนกตามอายุและเพศ

ช่วงอายุ (ปี)	ผู้ที่ไปคูหมอ		รวม (90)
	ชาย	หญิง	
16-24	-	7.3% (4)	4.4% (4)
25-33	17.1% (6)	27.7% (15)	23.3% (21)
34-42	31.4% (11)	29.1% (16)	30.0% (27)
43-51	20.0% (7)	18.2% (10)	18.9% (17)
25.60	25.8% (9)	10.9% (6)	16.7% (15)
61-69	5.7% (2)	7.3% (4)	6.7% (6)
รวม	38.9% (35)	61.1% (55)	100% (90)

จากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า เพศหญิง เป็นผู้ที่ไปหาหมอมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.1% โดยช่วงอายุที่ไปคูหมอมากที่สุด ช่วงอายุ 34-42 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.1% และช่วงอายุที่ไปคูหมอน้อยที่สุด มี 2 ช่วงคือ 16-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.3% และช่วงอายุ 61-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.3% เช่นกัน

ส่วนเพศชายมีผู้ไปหาหมอคิดคิดเป็นร้อยละ 38.9% โดยช่วงอายุที่ไปคูหมอมากที่สุดคือช่วงอายุ 34-42 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.4% และช่วงอายุที่ไปคูหมอน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 61-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.7%

เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีช่วงอายุที่ไปหาหมอน้อยที่สุด และน้อยที่สุดเหมือนกันคือช่วง 34-42 ปี และ 61-69 ปี ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ช่วงอายุ 34-42 ปี เป็นวัยที่ทุกคนต้องการมีเกียรติมีความก้าวหน้า ความมั่นคงในชีวิต พร้อมทั้งจะเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล การที่ผ่านชีวิตมาแล้วพอสมควร เมื่อกระทำการสิ่งใดลงไป จึงควรต้องมีการวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยที่ไม่ให้กระทบกับสิ่งเดิมที่มีอยู่ วิชาโหราศาสตร์ หรือศาสตร์ของหมอดูจึงเป็นทางหนึ่ง ที่นำมาวิเคราะห์ร่วมในการตัดสินใจ ส่วนช่วงอายุที่ไปหาหมอน้อยที่สุด คือ 61-69 ปีนั้น วิเคราะห์ได้ว่า เป็นวัยที่ทุกคนต้องการพักผ่อน และชีวิตที่สงบสุข หลังจากผ่านชีวิตมามากไม่ว่าด้านความรัก ครอบครัวยุติการทำงาน จึงไม่ต้องการดิ้นรนไขว่คว้าสิ่งใดอีก เหลือเพียงอย่างเดียวที่กังวล คือ สุขภาพ ถึงแม้จะประกอบธุรกิจส่วนตัว ก็มีลูกช่วย ดำเนินกิจการต่อ และเมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ ก็สามารถวิเคราะห์ และแยกประเด็นต่าง ๆ ได้จากประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา จึงทำให้วัยนี้ไปหาหมอน้อยมาก (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

สำหรับตัวแปรด้านการศึกษา พบว่า ผู้ที่ไปดูหมอนจะกระจายจำนวนอยู่ทุกระดับการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งการศึกษาออกได้เป็น 3 ระดับ ใหญ่ ๆ คือ

1. ระดับการศึกษาต่ำ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 2. ระดับการศึกษานานกลาง คือ มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
อนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 3. ระดับการศึกษาสูง คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
- ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างที่ไปดูหมอนมีอาชีพ ดังนี้คือ
- แม่บ้าน (4.44%)
 - นักเรียน นักศึกษา (1.11%)
 - รับจ้างใช้แรงงาน (16.67%)
 - ค้าขาย (หาบเร่, แผงลอย) (14.4%)
 - ประกอบธุรกิจส่วนตัว (13.3%)
 - ลูกจ้างบริษัทเอกชน (20%)
 - ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ (17.78%)
 - นักธุรกิจ ผู้บริหารระดับสูง (6.67%)
 - นักการเมือง (5.56%)

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในแต่ละระดับการศึกษานั้นประกอบด้วยอาชีพดังนี้คือ
ระดับการศึกษาต่ำส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงานค้าขายหาบเร่ แผง-
ลอย ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ระดับการศึกษาปานกลางส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย หาบเร่ แผงลอย
ประกอบธุรกิจส่วนตัว

ลูกจ้างบริษัทเอกชน และแม่บ้านส่วนใหญ่ ระดับการศึกษาสูงประกอบอาชีพ
ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน และกำลังศึกษาปริญญาโท

ตารางที่ 2 ระดับการศึกษา มีความเชื่อมโยงกับอาชีพ

จำนวน (คน)	ระดับการศึกษาต่ำ	ระดับการศึกษาปานกลาง	ระดับการศึกษาสูง
อาชีพ	(31)	(21)	(38)
แม่บ้าน	6.5%	-	5.3%
			(2)
กำลังศึกษา	-	-	2.6%
			(1)
รับจ้างใช้แรงงาน	48.4%	-	-
	(15)		
ค้าขาย หาบเร่ แผงลอย	22.6%	28.6%	-
	(7)	(6)	
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	12.9%	23.8%	7.9%
	(4)	(5)	(3)
ลูกจ้างบริษัทเอกชน	9.7%	23.8%	26.3%
	(3)	(5)	(10)
ข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	-	23.8%	28.9%
		(5)	(11)
นักธุรกิจ ผู้บริหาร ระดับสูง	-	-	15.8%
			(6)
นักการเมือง	-	-	13.2%
รวม	34.4%	23.3%	42.2%
	(31)	(21)	(38)

สรุปว่ากลุ่มที่ไปหาหมอดูมากที่สุดคือระดับการศึกษาสูง โดยประกอบอาชีพรับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 28.9% รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำ โดย

มีกลุ่มอาชีพรับจ้างใช้แรงงานไปคูมามากที่สุด ถึง 48.4% และระดับการศึกษาปานกลาง เป็นกลุ่มที่ไปคูมน้อยที่สุด โดยเป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขาย หาบเร่ แผงลอย เป็นส่วนใหญ่ ที่ไปหาหมอดู คิดเป็นร้อยละ 28.6%

ในเรื่องราวของตัวแปรรายได้ที่ส่วนใหญ่จะมี 2,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.6% รายได้ 15,001-40,000 บาท 33.3% รายได้สูงกว่า 40,000 บาท 25.6% และมีผู้ไม่ตอบคำถามนี้ 5.6% (ดูตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับรายได้ประจำเดือนของผู้ที่ไปคูมอ

รายได้ประจำเดือน (บาท)	ผู้ไปคูมอ จำนวน (90)
ระดับรายได้ 2,000-15,000 บาท	35.6% (32)
ระดับรายได้ 15,001-40,000 บาท	33.3% (30)
ระดับรายได้สูงกว่า 40,000 บาท	25.6% (23)
ไม่ตอบ	5.6% (5)

ผลจากการวิจัย แสดงให้เห็นว่า อายุ อาชีพ รายได้ ไม่มีความเชื่อมโยงกันพอที่จะเป็นตัวชี้ถึงการที่จะไปหาหมอดู เช่น

อายุน้อย แต่ประกอบธุรกิจส่วนตัว มีรายได้สูง

อายุมาก อาชีพรับจ้างใช้แรงงาน มีรายได้ต่ำ

อายุน้อย รับราชการ มีรายได้ ปานกลาง

อายุมาก เป็นนักธุรกิจ มีรายได้สูง

ดังนั้น จึงใช้ระดับการศึกษามาเป็นตัวชี้ในการไปหาหมอดูแต่ละประเภทของผู้ใช้บริการ (ดูตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับการศึกษา ของผู้ที่ไปหาหมอ ในแต่ละประเภท

จำนวน (90)	ประเภทหมอที่ไปดู							
	1 ทรงเจ้า	2 12 ราศี	3 นั่งทาง ใน	4 ไฟป้อก	5 เลข 7 ตัว	6 ลายมือ	7 ยิบซี	8 โหงวเฮ้ง
ระดับการศึกษา (31)	41.9% (13)	9.7% (3)	-	25.8% (8)	12.9% (4)	9.7% (3)	-	-
ระดับการศึกษา ปานกลาง (21)	33.3% (7)	19.1% (4)	9.5% (2)	-	9.5% (2)	14.3% (3)	4.8% (1)	9.5% (2)
ระดับการศึกษาสูง (38)	10.5% (4)	28.9% (11)	26.3% (10)	2.6% (1)	5.3% (2)	7.9% (3)	13.2% (5)	5.3% (2)
	26.7% (24)	20.0% (18)	13.3% (12)	10.0% (9)	8.9% (8)	10.0% (9)	6.7% (6)	4.4% (4)

ประเภทหมอที่ได้รับความนิยมมากที่สุด

จากตารางที่ 4 สามารถสรุปได้ว่าประเภทหมอที่ได้รับความนิยมเชื่อถือมากที่สุด และน้อยที่สุดในแต่ละระดับการศึกษา คือ

	เชื่อถือมากที่สุด	ร้อยละ	เชื่อถือน้อยที่สุด	ร้อยละ
ระดับการศึกษาค่ำ	ทรงเจ้า	41.9%	12 ราศีและลายมือ	9.7%
ระดับการศึกษากึ่งกลาง	ทรงเจ้า	33.9%	ยิบซี	4.8%
ระดับการศึกษาสูง	12 ราศี	28.9%	ไฟป้อก	2.6%

โดยสรุปแล้วได้พบว่าหมอที่ได้รับความนิยม เชื่อถือสูงสุด ในจำนวนกลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมดจากทุกระดับการศึกษาคือหมอตรงเจ้า คิดเป็นร้อยละ 26.7% ซึ่งอาจเนื่อง

จากว่า คนที่ไปหาเจ้าเข้าทรงส่วนมากมักมีเรื่องเดือดร้อน ต้องการความช่วยเหลือถึงไม่ได้เต็ม 100 % ก็ขอให้ช่วยผ่อนหนักเป็นเบา หรือใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของผู้ที่กำลังมีความทุกข์

หมอดูทรงเจ้าที่นิยมไปหา พบว่ามีอยู่หลายประเภท การยอมรับนับถือก็ขึ้นอยู่กับว่าหมอดูทรงเจ้าสามารถช่วยขจัดปัดเป่าความทุกข์ให้ได้แค่ไหน ซึ่งลักษณะของคนกลุ่มนี้ต้องการกำลังใจ ต้องการคำรับปากว่าจะช่วยแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ ให้ในเรื่องที่กำลังเดือดร้อนเป็นทุกข์ จึงมักต้องการรู้คำตอบอย่างแจ่มชัด แม้ว่า อาจไม่เป็นความจริงก็ได้ เช่น

- ใครเป็นคนขโมยของไป และขอให้เจ้าช่วยให้ได้ของคืน
 - พ่อแม่สบายปวดท้องมานาน ไปหาหมอก็ไม่หายเป็นเพราะอะไร
 - จะมีการสอบเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ขอให้เจ้าช่วยให้สอบได้
 - การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของลูก หรือสอบประจำภาค โดยมีแม่เป็นผู้พามาคนนำมนต์ เป่ากระหม่อม เพื่อให้มีความจำดีและให้ลูกของตนสอบได้ตามที่หวังไว้
 - มีคดีความต้องขึ้นศาล ขอให้เจ้าเข้าทรงช่วยให้ชนะคดี หรือช่วยผ่อนหนักให้เป็นเบา
 - ต้องการขายบ้านและที่ดิน ขอให้เจ้าเข้าทรงช่วยให้ขายได้แล้วจะนำของมาถวาย
 - ต้องการลงทุนใหม่ หรือขยายกิจการ จะมีปัญหาอะไรหรือไม่หุ้นส่วนเป็นอย่างไร
- สถานที่ปลูกสร้างดีหรือไม่ เจ้าที่เป็นใครต้องการอะไร จะได้ทำทุกอย่างให้ถูกต้อง เวลาลงทุนไปกิจการจะได้ไม่มีปัญหา ฯลฯ

จากการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในการดูหมอดูอยู่เป็นประจำมักพบว่า หมอดูทรงเจ้า มักรับปากช่วยเสมอ ทำให้ผู้ที่ไปใช้บริการ แม้ว่าจะมีการศึกษาระดับไหนก็ตาม มีความคิดว่า ได้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่ตนนับถือคอยช่วยเหลืออยู่อีกทางหนึ่ง ทำให้เกิดกำลังใจที่จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่

ส่วนที่ 2 มวลเหตุที่ทำให้เกิดความเชื่อ ความนิยมในตัวหมอ

ผลจากการวิจัย ในด้านความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อหมอนั้นเกิดจากสาเหตุคัง
นั้น คือ

1. องค์ประกอบของตัวหมอ ที่มีสิ่งดึงดูดใจในด้านเหล่านี้ คือ

- บุคลิกภาพ
 - ความมีชื่อเสียง
 - ความมีอายุ
 - ความมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ประกอบ)

บุคลิกภาพของหมอในด้านต่าง ๆ และการใช้สื่อ เพื่อให้เกิดความมีชื่อเสียงนั้น คนที่ไปหาหมอมิทุกระดับการศึกษา ซึ่งการที่จะให้คนเกิดความเชื่อถือศรัทธาได้นั้น การวางตัว คำพูดที่ใช้ของหมอส่วนใหญ่จะมาจากการสั่งสมประสบการณ์ ซึ่งเมื่ออายุมากขึ้นก็รู้ว่าควรทำอะไรในแต่ละสถานการณ์ หรือการติดต่อสื่อสารกับบุคคลแต่ละประเภทต้องปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยการประยุกต์ใช้พื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยา ในการสร้างให้เกิดแรงจูงใจแก่บุคคลที่ไปดู เพื่อให้เกิดความเชื่อ และคล้อยตามในสิ่งที่พูด และเมื่อมีการโต้แย้ง จากลูกค้าก็ต้องสามารถหาเหตุผลมาช่วยอธิบายให้ฟังดูน่าเชื่อถือ และลดข้อข้องใจได้

2. บุคลิกภาพของบุคคลที่ไปดูหมอ ซึ่งจะต่างกันไปดังนี้คือ

- บุคลิกเชื่อคนง่าย (Perceptual Dependence) เป็นลักษณะของคนที่สามารถถูกชักจูงได้ง่าย เพราะอาศัยและเชื่อการรับรู้จากสิ่งที่ปรากฏให้เห็นภายนอก เชื่อปัจจัยแวดล้อมในสถานที่ที่ไปดูหมอ เช่น หน้าม้าพูดอะไรก็เชื่อหมด มองคนแต่รูปลักษณ์ภายนอกไม่สามารถวิเคราะห์ในรายละเอียด จึงทำให้ถูกหลอกได้ง่าย บุคคลประเภทนี้มักจะชอบ

ไปดูหมอ และเมื่อเชื่อถือศรัทธาแล้วจะคิดยึด จนบางครั้งอาจมีผลกระทบต่อหน้าที่การงาน ทำให้ต้องมาติดตามแก้ไขปัญหากันบ่อยครั้ง

- บุคลิกที่ขาดความมั่นใจในตนเอง (Other Directedness) เป็นลักษณะ บุคลิกที่ตัดสินใจด้วยตัวเองไม่ได้ ขาดการวิเคราะห์ด้วยตัวเอง แต่จำเป็นต้องอาศัยบุคคลอื่น เป็นผู้ชี้แนะ ขอมให้มีอิทธิพลเหนือการกระทำของตัวเอง คนลักษณะนี้จะเป็นผู้นำไม่ได้ ถึงเป็น ก็จะไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เมื่อเกิดปัญหาจะไม่สามารถแก้ไขได้เอง ส่วนมากต้อง หันไปพึ่งหมอดู ให้ช่วย ชี้แนะแนวทาง จึงมักยึดหมอดูเป็นที่พึ่ง

- บุคลิกที่ร้ายความเพ้อฝัน (Richness of Fantasy) เป็นคนที่รักความ สบายไม่ชอบลำบาก แต่ก็ไม่ได้คิดที่จะทำอะไรจริงจัง เพราะจะคาดหวังแต่ผลได้เพียงด้านเดียว ไม่เคยคิดถึงส่วนเสียอื่นๆ ที่จะติดตามมาคิดแล้วว่าทำอะไรจะต้องสำเร็จเสมอ จึงมักประเมิน สถานการณ์ ต่าง ๆ ผิดพลาดมีปัญหาที่ต้องตามแก้กันไม่รู้จบ บางครั้งคำพูดของหมอดูอาจ ไปเติมความเพ้อฝันให้คิดยึดมากขึ้น ทำให้คิดฝันลม ๆ แล้ง ๆ ซึ่งห่างไกลจากความเป็นจริง โดยที่ขาดความสามารถที่จะสร้างฝันให้เป็นจริง ได้แต่รอคอยโชคชะตา

ซึ่งลักษณะบุคลิกต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนมากจะมาหาหมอดูเพื่อต้องการขวัญและ กำลังใจในสิ่งที่ขาดความมั่นใจหรือต้องการคำชี้แนะ หรือช่วยเตือนสติให้รู้จักป้องกันและ ระมัดระวังสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า เพราะบางครั้ง ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงจะตักเตือนก็ไม่ได้ เกิดความรู้สึกเสียหน้า อับอาย แต่ถ้าหมอดูจะตักเตือนว่ากล่าว จะเชื่อฟังมากกว่า เพราะถือ เป็นคนนอกไม่ได้มีผลประโยชน์อะไร เพราะหมอดูจะมีจิตวิทยาในการพูด ทำให้คนฟังเกิด ความรู้สึกเห็นคล้อยตาม และยอมจำนนด้วยเหตุผลของหมอดู

3. ปัจจัยด้านภูมิหลังของผู้ที่ไปดูหมอ

3.1 ประสพการณ์ด้านการอบรมเลี้ยงดู

จากความเป็นจริงของสังคมในยุคปัจจุบันถึงแม้ว่า ความรู้ในด้านต่าง ๆ จะพัฒนาไปมากน้อยเพียงใด แต่คนในสังคมก็ยังมีทัศนคติความเชื่อ ตลอดจนการแสดง พฤติกรรมที่ยังคงยึดถือตามขนบธรรมเนียม ของวัฒนธรรมไทยอยู่ เช่น การหาฤกษ์แต่งงานหา ฤกษ์เปิดกิจการใหม่ หาฤกษ์ทำพิธีลงเสาเอก การตรวจดวงชะตาชีวิต และทำพิธีส่งเสริมดวง

ชะตา เช่น ปล่อยสัตว์ ทำบุญ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันมา ในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่ยังคงยึดถือกันอยู่ คือ เชื่อในคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ เพราะมีความเชื่อว่าผู้ใหญ่หวังดี อาน้ำร้อนและ รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ มาก่อน ประสบการณ์ก็มีมากกว่าเพราะฉะนั้นเชื่อไว้ก็ไม่เสียหลาย และความคิด ความเชื่อต่างๆ ที่ได้อบรมสั่งสอนหรือปลูกฝังกันมา โดยเฉพาะภายในครอบครัวทำให้ความเชื่อ และทัศนคติต่อเรื่องนั้น ๆ ฝังอยู่ในจิตใต้สำนึกตลอดเวลา ซึ่งคนไทยสมัยก่อนมีรากฐานความเชื่อในวิชาโหราศาสตร์อยู่แล้ว ทุก ๆ อย่างในชีวิตประจำวันก็ประกอบไปด้วยสิ่งเหล่านี้ทั้งสิ้น แม้ว่าปัจจุบันจะลดความสำคัญลงไปบ้าง แต่ความเชื่อในศาสตร์ของหมอดูก็ยังคงปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดอยู่

3.2 บทบาทของสื่อบุคคล และสื่อมวลชน

แทบจะกล่าวได้ว่าสื่อบุคคลในสังคมไทยมีความโดดเด่นมากในการช่วยถ่ายทอดทัศนคติ และความเชื่อทางวัฒนธรรม เช่น เรื่องของความเชื่อในอำนาจจิตของหมอดูทรงเจ้า จนเป็นที่เชื่อถือ และนิยมกันอย่างมากที่สุด ในบุคคลทุกระดับการศึกษา โดยอาศัยการสื่อสารผ่านตัวบุคคลช่วยแพร่กระจายจนเกิดการคล้อยตามกัน แม้แต่คนที่ไม่เคยเชื่อในเรื่องเหล่านี้แต่ถูกหว่านล้อมชักจูง พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ จากคนที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว ก็อาจทำให้เกิดความเชื่อตามไปได้ในที่สุด

สำหรับสื่อมวลชนนั้นก็นับว่ามีบทบาทอย่างสำคัญมากขึ้นตามลำดับ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ก็ได้มีการใช้กลยุทธ์สื่อทุกรูปแบบเพื่อเข้าถึงและชักจูงใจกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากความเชื่อที่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็จะยิ่งขยายวงกว้างออกไปผ่านสื่อบุคคลอีกทอดหนึ่ง (ดูรายละเอียดการใช้สื่อต่าง ๆ ในบทที่ 4 ประกอบ)

ส่วนที่ 3 เหตุผลของการไปหาหมอดู และผลจากการพยากรณ์

การวิเคราะห์ถึงเหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ไปดูหมอดู ได้ผลสรุปรวมในตารางที่ 5 โดยส่วนใหญ่แล้ว บุคคลในแต่ละระดับการศึกษาที่ไปดูหมอดูจะระบุเหตุผลต่างกันไป

ตารางที่ 5 เหตุผลของการไปดูหมอจำแนกตามระดับการศึกษา

จำนวน (คน) เหตุผล ของการไปดูหมอ	ระดับการ ศึกษาค่ำ (31)	ระดับการศึกษา ปานกลาง (21)	ระดับการ ศึกษาสูง (38)	รวม (90)
ดูเล่น ๆ สนุก ๆ	6.5% (2)	4.8 % (1)	2.63% (1)	4.4% (4)
อยากรู้ อยากเห็นอนาคต	16.1% (5)	9.5% (2)	5.3% (2)	10.0% (9)
ดูเพื่อจะได้มีกำลังใจ มีความหวังในชีวิต	48.4% (15)	28.6% (6)	13.2% (5)	28.9% (15)
ต้องการรู้ดวงชะตาเพื่อ วางแผนชีวิตตนเองและ ครอบครัว	12.9% (4)	23.8% (5)	15.8% (6)	16.7% (15)
ต้องการรู้ดวงเพื่อนำไป ประกอบการตัดสินใจการ ดำเนินกิจการต่าง ๆ	3.2% (1)	19.1% (4)	39.5% (15)	22.2% (20)
ดูฤกษ์ยามเพื่อเป็น สิริมงคลในการดำเนิน ชีวิตทั้งด้านส่วนตัว และ ๆ	2.9% (4)	14.3% (3)	23.7% (9)	17.8% (16)

บุคคลในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาค่ำและปานกลางมักไปหาหมอดูด้วยเหตุผลที่ว่าไปดูเพื่อจะได้มีกำลังใจ มีความหวังในชีวิต มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.4% และ 28.6% ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของหมอดูที่มีความเชื่อถือมากที่สุดคือหมอดูทรงเจ้า ที่ให้ความหวังและรับปากช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนไปหาทุกเรื่อง ส่วนระดับการศึกษาสูง ไปหาหมอดูด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการรู้ดวงชะตา เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจ ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 39.5% ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของหมอดูที่ได้รับความเชื่อถือมากที่สุด คือ

หมอดู 12 ราศี เพราะหมอดูประเภทนี้ มีตัวเลข มีสถิติ ในการคำนวณ ดวงดาวเป็นช่วงเวลาที่ทำให้คุณและโทษ กับเจ้าชะตาได้ตลอดทั้งปี ซึ่งผู้ที่ไปดูหมอดูสามารถนำมาร่วมพิจารณาตัดสินใจร่วมกับเหตุผลต่าง ๆ ที่มีอยู่

คำตอบที่ได้เมื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงจิตวิทยา จะเห็นมนุษย์เรานั้นมีความหวังหรือความอยากได้ใคร่ดีในสิ่งที่ไม่มี และหมอดูก็เป็นแรงจูงใจอย่างสำคัญ ที่ทำให้คนที่ยังขาดความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ต้องการรู้ว่า เมื่อไหร่ชีวิตถึงจะดีขึ้นกว่าเดิม หรือจะมีอุปสรรคอะไรบ้าง เช่น เมื่อไหร่จะมีบ้าน มีรถ มีเงินโดยไม่ต้องมีหนี้สิน หรือได้มาซึ่งเกียรติและชื่อเสียง สิ่งที่สำคัญมากก็คือ ความต้องการความปลอดภัย คนทุกคนรักตัวเอง รักครอบครัว เก่งกว่าตัวเอง และครอบครัวจะลำบาก จึงพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้มีความสุข หนทางใดที่จะป้องกันสิ่งที่ไม่ดีอันอาจจะเกิดขึ้นกับครอบครัวได้ก็จะกระทำ เพื่อช่วยให้เกิดความหวังและกำลังใจที่จะต่อสู้กับชีวิตต่อไป หมอดูจึงเปรียบเสมือนผู้ชี้แนะแนวทาง ให้รู้จักระมัดระวัง รอบคอบกับทุกสิ่งทุกอย่าง

สรุปได้ว่าความต้องการพื้นฐานทางจิตวิทยาเหล่านี้ นับเป็นรากฐานทางจิตใจที่สำคัญอย่างยิ่งของบุคคล ในทุกระดับการศึกษา คือ เมื่อคิดหรือเกิดความรู้สึกขาดความมั่นคงก็จำเป็นต้องไปพึ่งพิงหมอดู เพื่อให้เกิดความหวังและกำลังใจขึ้นมาใหม่ในการต่อสู้ดิ้นรน รอคอยโอกาส เพื่อให้ได้สิ่งเหล่านี้มา

ตารางที่ 6 ความบ่อยครั้งในการไปดูแลสุขภาพอนามัยตามระดับการศึกษา

จำนวน (คน)	ระดับการศึกษาต่ำ	ระดับการศึกษานานกลาง	ระดับการศึกษาสูง	รวม
ความบ่อยครั้งในการไปดูแลสุขภาพอนามัย	(31)	(21)	(38)	(90)
นาน ๆ ครั้ง	12.9% (4)	9.5% (2)	13.2% (5)	12.2% (11)
ทุกครั้งที่ได้รับบาดเจ็บ	19.4% (6)	4.8% (1)	7.9% (3)	11.1% (10)
ทุกครั้งที่มีเรื่องกลุ่มใจ ลึกลับ คัดสินใจไม่ได้	41.9% (13)	47.6% (10)	26.3% (10)	36.7% (33)
ทุกครั้งก่อนที่จะดำเนินการ กิจการต่าง ๆ	16.1% (5)	23.9% (5)	34.2% (13)	25.6% (23)
เป็นบางครั้งเมื่อมีคนพูดถึง สุขภาพที่มีชื่อเสียง หรือมี ลักษณะพิเศษในการ ทำนาย	9.7% (3)	14.3% (3)	18.4% (7)	14.4% (13)

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความบ่อยครั้งของการต้องไปหาหมอ หรือสาเหตุเบื้องต้นหลังที่จูงใจให้ต้องไปพบแพทย์ ในแต่ละระดับการศึกษามักไปหาหมอบ่อยครั้งมาก ทุกครั้งที่มีเรื่องกลุ่มใจ ลึกลับหรือคัดสินใจไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 41.9% ของระดับการศึกษาต่ำ และร้อยละ 47.6% ของระดับการศึกษานานกลาง และร้อยละ 34.2% ของระดับการศึกษาสูงที่ต้องไปปรึกษาหมอบ่อยครั้งก่อนที่จะดำเนินการต่าง ๆ นับว่าหมอบ่อยครั้งเปรียบเสมือนจิตแพทย์ คอยให้คำแนะนำ ปรึกษา เป็นที่พึ่งทางใจยามเมื่อคนมีทุกข์ หรือมีจะนั้นก็ใช้เป็นที่ปรึกษาทางธุรกิจ เมื่อจำเป็นต้องคัดสินใจ ในทางธุรกิจไม่ว่าจะก่อน หลัง หรือ ขณะดำเนินการก็ต้องมาปรึกษาหมอบ่อยครั้ง เพื่อป้องกันความผิดพลาด และให้เกิดความมั่นใจมากขึ้น

ตารางที่ 7 ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอ จำแนกตามระดับการศึกษา (ต่ำ)

ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอ	จำนวน
	(31)
การเงินหนี้สิน	19.4%
	(6)
เนื้อคู่ แฟน ปัญหาครอบครัว	19.4%
	(6)
โซคลาก เคราะห์ การเจ็บป่วย	22.6%
	(7)
ที่อยู่อาศัย	9.7%
	(3)
ทรัพย์สินสูญหาย	3.2%
	(1)
คูถกษัยมต่าง ๆ	9.7%
	(3)
การเสี่ยงดวงการพนัน	16.1%
	(5)

ผลการวิเคราะห์เรื่องที่ต้องไปถามหรือปรึกษาหมอ ในแต่ละระดับการศึกษาจะมีปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอแตกต่างกันไป จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษต่ำ จะประสบกับปัญหารายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย จึงทำให้มีหนี้สินจากการกู้ยืม และถ้าเมื่อไหร่ประสบเคราะห์ถึงขั้นเจ็บป่วย ก็จะทำให้จำนวนหนี้สินเพิ่มขึ้นจนไม่สามารถชดใช้คืนได้ ดังนั้นหนทางออกของคนกลุ่มนี้คือ เสี่ยงดวงเล่นการพนันไม่ว่าจะเป็นหวยใต้ดิน พนันฟุตบอล ม้าแข่ง เล่นไพ่ ฯลฯ จุดประสงค์คือ เมื่อได้เงินมาจะนำเงินส่วนหนึ่งไปชำระหนี้

ตารางที่ 8 ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู จำแนกตามระดับการศึกษา (กลาง)

ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู	จำนวน (21)
ตำแหน่งหน้าที่การงาน การโยกย้ายงาน เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง	19.1% (4)
โอกาสในการศึกษาต่อ ภูมณฑลต่างประเทศ	9.5% (2)
การศึกษาเล่าเรียนของสมาชิกในครอบครัว	4.8% (1)
ปัญหาการเงิน หนี้สิน ปัญหาครอบครัว	38.1% (8)
โชคลาภ การเจ็บป่วย เกราะห้ต่าง ๆ	4.8% (1)
การลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ การเล่นหุ้น	14.3% (3)
ปัญหาความรัก เนื้อคู่ การแต่งงาน	9.5% (2)

ผลการวิเคราะห์กลุ่มที่มีระดับการศึกษานกลาง ไปปรึกษาหมอดูเกี่ยวกับปัญหาการเงิน หนี้สิน ปัญหาครอบครัว มากที่สุด ถึงร้อยละ 38.1% ซึ่งเหมือนกับกลุ่มระดับการศึกษาต่ำ แต่ปัญหารองลงมาคือ ปัญหาตำแหน่งหน้าที่การงาน คิดเป็นร้อยละ 19.1% ซึ่งกลุ่มนี้จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าผู้มีอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และเป็นลูกจ้างกินเงินเดือนสูงถึง 47.6% ดังนั้นปัญหาเรื่องการเงิน รายได้ ไม่พอกับค่าใช้จ่าย การต่อสู้ภายในหน่วยงานเพื่อแย่งชิงตำแหน่งกันทำให้สภาวะจิตใจเกิดความเครียด ขาดสิ่งยึดเหนี่ยว หมอดูจึงเป็นทางออกของคนเหล่านี้ ที่จะได้ระบายความคิด ลดความตึงเครียดของสภาพจิตใจช่วยให้มีความหวังและกำลังใจ

ตารางที่ 9 ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู จำแนกตามระดับการศึกษา (สูง)

ปัญหาที่นำไปปรึกษาหมอดู	จำนวน (38)
การลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ	34.2% (13)
หาวิธีการแก้ปัญหาการชะงักงันในธุรกิจที่ ดำเนิน กิจการอยู่	26.3% (10)
ดูฤกษ์ยามต่าง ๆ ในการประกอบกิจการ	13.2% (5)
สถานะทางการเงิน	15.8% (6)
โชคลาภ เเคราะห์ ศัตรู บริวาร	10.5% (4)

ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงมักประกอบอาชีพ 2 อย่างในขณะเดียวกัน คือมีงานประจำและมีธุรกิจอื่นเสริมด้วย ดังตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่นำมาปรึกษาหมอดูส่วนมากจะเป็นเรื่องของการลงทุนในธุรกิจต่างๆ และวิธีการแก้ปัญหาในธุรกิจกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่วิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี จากความรู้ที่มี จากเพื่อนฝูง คนรอบข้าง การมาปรึกษาหมอดูนี้ก็เพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยใช้วิชาโหราศาสตร์ซึ่งเป็นสถิติมาช่วยประกอบ เพื่อแสดงให้เห็นผลด้วยตัวเลขอย่างชัดเจน

ตารางที่ 10 ผลที่เกิดจากการทำนายของหมอดู

จำนวน (คน)	ระดับการศึกษาต่ำ	ระดับการศึกษาปานกลาง	ระดับการศึกษาสูง	รวม
สถานะทางจิตใจและผลกระทบ	(31)	(21)	(38)	(90)
สบายใจขึ้นมีความหวังและกำลังใจ	48.4% (15)	33.3% (7)	26.3% (10)	35.6% (32)
คลายความวิตกกังวลหายเครียด	25.8% (8)	23.8% (5)	13.2% (5)	20.0% (18)
วางแผนการชีวิตในอนาคตได้	16.1% (5)	19.1% (4)	18.4% (7)	17.8% (16)
สามารถกำหนดระบบงานธุรกิจได้	-	9.5% (2)	26.3% (10)	13.3% (12)
กลุ่มใจมากขึ้น	- (3)	9.5% (2)	10.5% (4)	10.0% (9)
เฉย ๆ	9.7% -	4.8% (1)	5.3% (2)	3.3% (3)

สำหรับผลที่เกิดจากการทำนายของหมอดูนั้น จากการสัมภาษณ์บุคคลที่ได้พบในขณะดูหมอดู ในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้หลังจากการดูหมอดูแล้วว่าดีขึ้น เกิดความสบายใจ รู้สึกมีความหวัง และกำลังใจเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนคลายความวิตกกังวลลดความเครียด นอกจากนั้นยังสามารถนำคำแนะนำของหมอดูมาใช้เป็นแนวทางและวางแผนการชีวิตในอนาคตได้ ระดับการศึกษาปานกลางผลที่ได้มีความใกล้เคียงกับคำตอบของคนในระดับการศึกษาต่ำที่ไปดูหมอดู ส่วนในระดับบุคคลที่มีการศึกษาสูงนั้น ยอมรับว่าหมอดูช่วยให้เกิดความสบายใจขึ้น มีความหวัง และกำลังใจ เช่นเดียวกับในกลุ่มแรก นอกจากนั้นสามารถนำคำแนะนำของหมอดูมากำหนดระบบงานธุรกิจได้ และสามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตได้ด้วย

ผลจากการวิจัยโดยรวมสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่ไปดูหมอ มีความเชื่อ มีทัศนคติ ที่เป็นบวกต่อวิชาหมอดู โดยมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมไทย การอบรมเลี้ยงดู การบอกเล่ากันมาโดยอาศัยสื่อบุคคลมาเป็นระยะเวลาานาน เมื่อเข้าสู่วัยที่มีวุฒิภาวะ ต้องเผชิญกับปัญหาทางสังคม การแก่งแย่งกันในตำแหน่งหน้าที่การงาน ปัญหา รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย ความไม่แน่นอนทางการเมือง ตลอดจนความต้องการความมั่นคงในชีวิต การยอมรับนับถือตนในสังคม จึงทำให้คนเหล่านั้น บางครั้ง ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ลังเลในการตัดสินใจ การประกอบกิจการใด ๆ ในทางธุรกิจก็มีอัตราเสี่ยงอยู่เสมอ ทำให้คนเราเปรียบเสมือนอยู่ในสถานะของการเสี่ยงทุก ๆ ด้าน สถานะทางจิตใจก็เกิดความวิตกกังวลในเรื่องต่าง ๆ ขาดสิ่งที่ยึดเหนี่ยว จึงเกิดความวิตกกังวล มีความเครียด การที่ไปปรึกษากับผู้อื่นไม่สามารถสรุปความคิด และการตัดสินใจได้ การไปปรึกษาหมอดูนั้น สามารถวิเคราะห์ให้ได้ว่า ปัญหาที่กำลังประสบอยู่นั้น เป็นเพราะอะไร เมื่อไหร่ถึงจะพ้นสถานะนี้ อีกทั้งหมอดูยังช่วยปรับสภาพจิตใจทำให้คนมีความหวัง มีกำลังใจที่จะเผชิญต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ และยังมีส่วนช่วยในการตัดสินใจ สรุปปัญหาต่าง ๆ ให้กับคนที่มีบุคลิกของการตัดสินใจล่าช้า ให้เกิดความรู้สึกมั่นใจสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ได้ดีขึ้น โดยรวมแล้วทุกระดับการศึกษาที่มาดูหมอดู รู้สึกสบายใจขึ้น 35.6% คลายความวิตกกังวล หายเครียด 20% และสามารถวางแผนการชีวิตในอนาคตได้ดีขึ้น 17.8% กำหนดระบบงานธุรกิจได้ 13.3% โดยอาจมีบ้างที่คนมาดูหมอดูแล้วกลับรู้สึกกลุ่มใจมากขึ้น 10% หรือไม่รู้สึกอะไรเลย 3.3% ซึ่งก็มีเปอร์เซ็นต์น้อยจากจำนวนทั้งหมด

เพื่อตอบปัญหานำวิจัยและวัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 เกี่ยวกับประเภทข้อมูลข่าวสารที่สื่อสารกันในเชิงธุรกิจ และมูลเหตุที่ทำให้เกิดธุรกิจการค้าขึ้นจากการดูหมอ ผลสรุปจากการวิจัยพบว่า กลุ่มคนที่ไปหาหมอดูและมักปรึกษาพูดคุยกันในเรื่องธุรกิจการค้า นั้น คือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง ส่วนกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำและระดับการศึกษาปานกลาง เรื่องที่พูดคุยกันก็จะเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยมีเรื่องเกี่ยวกับธุรกิจมากนัก จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าบุคคลในระดับการศึกษาสูงที่ไปหาหมอดูมากที่สุดจะประกอบอาชีพ รับราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจสูงถึง 28.9 % ลูกจ้างบริษัทเอกชน 26.3 % นักธุรกิจผู้บริหาร 15.8 % และในขณะที่เดียวกันจะมีธุรกิจประเภทอื่นเสริมด้วย ดังนั้นปัญหาที่มักนำไปพูดคุย ปรึกษาหมอดูก็จะเป็นเรื่องการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 34.2% นักการเมือง (ดูตารางที่ 9 ประกอบ) อันช่วยให้เกิดความคิดที่มองเห็นโอกาสในทางธุรกิจด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย นอกเหนือ

จากสิ่งที่กำลังทำอยู่ และเมื่อได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้น ก็อาจนำไปสู่การร่วมมือกันในงานธุรกิจ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบว่ายังมีเป็นจำนวนมากไม่น้อย ที่ได้เฝ้าคิดในการทำธุรกิจ ทั้งจากการแนะนำชักชวนของหมอคู และจากผู้ไปนั่งรอคูหมอดด้วยกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเภทข้อมูลข่าวสารในเชิงธุรกิจ ที่ได้สื่อสารกันในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง มีดังนี้คือ

- สภาวะตลาดหุ้นในปัจจุบัน การซื้อ - ขายหุ้น ปัญหาต่าง ๆ ภายในตลาดหลักทรัพย์

- แนวโน้ม เสถียรภาพของรัฐบาลที่จะมีผลกระทบต่อตลาดหุ้น

- การวิเคราะห์สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ แนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้

- โอกาสทางการค้าตลอดจนความคิดริเริ่มในโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับ สภาวะเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน

- การเก็งกำไร ซื้อ-ขาย จัดสรรที่ดิน ทั่วในต่างจังหวัด และกทม.

- ธุรกิจการแข่งขัน ในตลาดรถยนต์

- โครงการธุรกิจ ที่จะนำเสนอต่อธนาคารเมือง และแบงก์เปอร์เซ็นต์ส่วนหนึ่งเป็นเงินเข้าพรรค

- การกระจายโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลสู่ชนบท อันจะก่อให้เกิดการจ้างงาน ผู้รับเหมางาน เช่นการทำฝายกั้นน้ำ ทำถนนเข้าสู่หมู่บ้าน ติดตั้งไฟฟ้า ประปา การจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเกษตร

หมอดูอาชีพที่คูหมอดให้กับคนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ก็มีธุรกิจอื่นเสริมอยู่แล้ว บางครั้งข้อมูลข่าวสารที่มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันนั้น จะเป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน เช่น หมอดูอาจเป็นนายหน้า เสนอขายที่ดินให้กับนักธุรกิจ หรือนักธุรกิจอาจได้ข่าวสารข้อมูลที่เป็นโอกาสทางการค้าจากนักธุรกิจรายอื่น ๆ ที่ได้เคยพูดคุยไว้กับหมอดู และหมอดูนำมาถ่ายทอดให้ฟัง ซึ่งปัจจุบันนี้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมแห่งการพัฒนา เป็นสังคมแห่งข่าวสาร เป็นสังคมที่ทุก ๆ คนตื่นตระหนกต่อผู้กับปัญหาทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นคนจะสนใจในสิ่งที่ใกล้ตัว โดยพยายามมองหาการทำธุรกิจที่ให้ผลมีเงินหมุนเวียนกลับมาให้เร็วที่สุด เช่น การลงทุนในตลาดหุ้น การเป็นนายหน้าซื้อขายที่ดิน โดยข้อมูลข่าวสารก็มักมาจากการบอกเล่า กันปากต่อปากแทบทั้งสิ้น ประกอบกับความรู้ที่มี โดยวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ จากหลักวิชาการ

และข้อมูลบางส่วนที่ได้จากการไปดูหมอมอาจช่วยทำให้สามารถตัดสินใจในการลงทุน ประกอบกิจการต่าง ๆ

ผลกระทบของการพยากรณ์ต่อผู้ที่ไปดูหมอ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้นำมาวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น กับผู้ที่ไปดูหมอมจากคำทำนาย เพราะเปรียบเสมือนดาบ 2 คม คือ ให้ประโยชน์ในด้านของการ เกิดความหวังและกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ลดความตึงเครียด แต่อีกด้าน หนึ่ง ก็คือ ทำให้บุคคลอาจเกิดความเข้าใจผิด เลิกคิดช่วยเหลือตนเอง มัวแต่รอโอกาสและ ดวงชะตา โดยเฉพาะคนที่มีบุคลิกที่ร่ำรวยความเพ้อฝัน และมีบุคลิกที่เชื่อผู้อื่น ต้องให้ผู้อื่น เป็นผู้ชี้แนะ โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย รายได้น้อย ขาดที่พึ่งทางใจมีความท้อแท้ ต่อชีวิต มักขาดสติปัญญาในการไตร่ตรอง จึงเชื่อหมอดูทุกอย่าง แม้ว่าการทำนายนั้นอาจไม่ เป็นความจริง ก็อาจก่อให้เกิดปัญหามากขึ้น ทั้งส่วนตัว และครอบครัว โดยเฉพาะเมื่อไปเจอ หมอดูที่หลอกลวง ทำให้สูญเสียเงินทองต้องตกอยู่ในสภาพที่แย่มากกว่าเดิม

ยิ่งกว่านั้น คำทำนายของหมอดูสำหรับบุคคลบางคนอาจมีผลต่อการไปกระตุ้น ความคิด ความรู้สึกของคน ให้อยากได้อยากมีมากยิ่งขึ้น โดยรอคอยโชคความสนา ไม่ต่อสู้ดิ้นรน ใด ๆ หวังให้เกิดผลตามคำทำนาย บางครั้งคำทำนายอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- การเปลี่ยนชื่อ บุคคลที่ไปดูหมอมบางคนถึงกับยอมไปเปลี่ยนชื่อเพราะคิดว่าจะช่วยลดปัญหาติดขัด หรือเป็นการแก้เคล็ด เพราะหมอดูได้ตรวจสอบดวงชะตาแล้วมีความเห็นว่า ต้องเปลี่ยนชื่อเพราะเป็นกาลกิณี มีผลทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ถ้าเปลี่ยนแปลงทุกอย่างก็จะดีขึ้นมาก ซึ่งคนส่วนใหญ่จะยอมเปลี่ยนเนื่องจากมีความหวังและเชื่อว่าจะทำให้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งด้านส่วนตัว และด้านกิจการงาน

- การเปลี่ยนลายเซ็น เนื่องจากหมอดูบางคนสามารถทำนายวิถีชีวิตได้จากลายเซ็น เพราะลายเซ็นนั้นกำหนดชีวิตของคน ความตั้งใจ ความมีสมาธิในการเซ็น สามารถ บ่งบอกถึงสุขภาพ ความมีโชคลาภ มีเคราะห์ มีทรัพย์ ความเจริญเติบโตในหน้าที่การงาน หรือการที่จะมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ลายเซ็นสามารถบอกได้ ก็อาจได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนแปลงลายเซ็นเสียใหม่เพื่อความก้าวหน้าของอาชีพการงานเป็นต้น

- การเปลี่ยนสิริทใหม่ ตามหลักการทางโหราศาสตร์นั้น การใช้เครื่องประดับ เครื่องเรือน สิริด ควรใช้สีให้ถูกต้องกับดวงเกิด เพราะจะได้เป็นมงคลกับตนเอง ซึ่งหมอดูมักจะแนะนำให้กับผู้ที่มาใช้บริการเปลี่ยนสิริทใหม่ให้เหมาะสมกับดวง จะได้ถูกโฉลก ชับซึ้งจะได้ปลอดภัยถึงแม้ว่าการพยากรณ์ของหมอดูจะทำให้คนเกิดความเชื่อถึงกับมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต แต่ถ้าความเชื่อนั้นทำให้คนมีความสุข มีความหวังในการดำรงชีวิต คลายความตึงเครียด เพิ่มขวัญและกำลังใจ ก็น่าจะถือได้ว่าเป็นสิ่งดี เป็นการให้การรักษาทางจิตอย่างหนึ่ง ซึ่งในยุคปัจจุบันนี้คนมักมีความเครียดกันมากจากปัญหาต่าง ๆ รอบด้าน แต่ไม่กล้าที่จะไปหาหรือพูดคุยกับจิตแพทย์เพราะไม่เคยชิน และจิตแพทย์มักจะเน้นหนักไปในทางวิชาการมากไป ซึ่งตรงกันข้ามกับหมอดู ซึ่งทำหน้าที่เหมือนกับผู้รับฟังปัญหา และบางครั้งก็ช่วยตัดสินใจในการแก้ปัญหาให้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ช่วยกระตุ้นให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง เพิ่มความระมัดระวังในเรื่องต่าง ๆ ทำให้คนไทยส่วนมากนิยมที่จะไปหาหมอดูกันมากกว่าจิตแพทย์

ดังนั้นประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า รัฐบาลจะเข้ามามีบทบาทมากแค่ไหน ในวงการวิชาชีพนี้ โดยเปรียบเสมือนผู้ให้คำปรึกษา เป็นที่พึ่งทางใจแก่บุคคล ซึ่งมีทุกระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ โดยแต่ละคน ได้ผ่านการดูดวงมาแล้วแทบทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดตั้งโรงเรียนทางโหราศาสตร์ และมีการควบคุมผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพเป็นหมอดู ให้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพไม่เรียกร้อยเงินทอง หลอกลวงผู้ที่มาดูถึงแม้ว่าคนที่ไปหาหมอดูจะเต็มใจให้ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ไปดูหมอดูมักไปด้วยความเชื่อเป็นพื้นฐานอยู่แล้วว่าหมอดูสามารถจะช่วยให้ ทำให้พลาดได้จนตกเป็นเหยื่อของหมอดู
2. สื่อมวลชน ควรมีวิจารณ์ญาณในอันที่จะช่วยกลั่นกรอง การเสนอข่าวในเรื่องหมอดูต่อประชาชนผู้รับสาร ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการปลุกฝังให้เกิดความหลงเชื่ออย่างงมงาย ขาดสติ ไตร่ตรองด้วยเหตุผล
3. รัฐควรมีการช่วยยกมาตรฐานทางอาชีพให้กับหมอดู ในฐานะที่เป็นอาชีพที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นที่ยอมรับกันในสังคมไทย โดยเฉพาะการทำหน้าที่แทนจิตแพทย์ในการช่วยลดปัญหาโรคเครียดให้กับคนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ไม่สามารถถือเป็นตัวแทนของประชากรที่ไปคูหมออย่างแท้จริงได้ เนื่องจากการสุ่มเลือกแบบบังเอิญในขณะที่ไปคูหมอ ทำให้ลักษณะของการกระจายในตัวแปรที่สนใจศึกษายากต่อการนำมาวิเคราะห์เป็นผลสรุปที่สามารถนำไปใช้อธิบายเหตุและปัจจัยของการไปคูหมอได้อย่างเที่ยงตรง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ในระหว่างนั่งรอคูหมอ อาจเกิดความอคติในการตอบ เนื่องจากอยู่ในบรรยากาศของกลุ่มที่ผู้ตอบอาจไม่ต้องการให้ข้อมูลที่แท้จริง เพราะเกรงว่าเพื่อนที่มาด้วย หรือบุคคลที่ร่วมอยู่ในสถานที่อาจได้ล่วงรู้ความจริงบางอย่าง
3. การสุ่มเลือกหมอดูแบบเฉพาะเจาะจง และแบบเพิ่มพูน ไม่สามารถถือเป็นตัวแทนของหมอดูอาชีพแต่ละประเภทได้ เพราะยังมีหมอดูอีกจำนวนมากที่ไม่เด่นดังพอจนเป็นที่รู้จักหรือแนะนำกันต่อๆ ไป หรือมีจะนั้นก็ไม่ได้ใช้สื่อช่วยโฆษณาให้จึงไม่สามารถนำเข้ามาศึกษาได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยอนาคต

1. สิ่งที่น่าจะศึกษาต่อเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้คือ สื่อต่าง ๆ ที่หมอดูอาชีพใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตนเอง มีผลกระทบอย่างไรต่อผู้บริโภค
2. ศึกษาหมอดูที่เริ่มเข้ามาในวงการอาชีพนี้ และเป็นคนหนุ่มสาว อาจทำให้ได้มุมมองอีกแง่มุมหนึ่ง จากคนรุ่นใหม่ โดยอาจมีลักษณะการทำนาย และวิสัยทัศน์แตกต่างจากคนรุ่นเก่าที่อยู่ในอาชีพนี้มานาน
3. ศึกษาผู้ที่มีความรู้ทางด้านหมอดู โดยมิได้ประกอบเป็นอาชีพ แต่คูหมอเพื่อชี้แนะแนวทางให้แก่ๆ บุคคลต่าง ๆ ที่ไม่สามารถตัดสินใจปัญหาของตนได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้อีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรรณิการ์ อักษรกุล สุขเกษม, ดร. วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, สำนักพิมพ์อรุณการพิมพ์, 2524.

เจลีชว บุรีภักดี. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517.

นวลละออ สุภาพล. วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ดร. ทัศนคติ: การวัดความเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียนส์ไตร์, 2526.

ยอดธง ทับทิวไม้. โหราศาสตร์ไทยวิทยาการแห่งความอัปยศ. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก, 2534.

ศิริโสภาคย์ บุรพาเดช. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. ปริญ ลักษิตานนท์, ดร. และศุภร เสรีรัตน์. การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาอักษร, 2533.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, คร. และคณะ. สุขภาพจิตเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.

สุภางค์ จันทวานิช, คร. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ประเพณี. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล, คร. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

วารสารและเอกสารอื่น ๆ

กิติกร มีทรัพย์, "ทำไมต้องหมอดู หมอดูคู่ดวงดาว หรือหมอดูคู่หมอดูเคา หรือคู่ใจ" มติชน สดสัปดาห์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 780 (สิงหาคม 1, 2538) : 39-41.

_____. "ทำไมต้องหมอดู หมอดูคู่ดวงดาว หรือหมอดูคู่หมอดูเคา หรือคู่ใจ" มติชน สดสัปดาห์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 781 (สิงหาคม 8, 2538) : 39-41.

จรัส สิริ. "วิชาโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรม" พยากรณ์สาร 33 ฉ. 12 (มีนาคม, 2523) : 7.

จรัส พิกุล "ประโยชน์จากโหราศาสตร์" พยากรณ์สาร 33 ฉ. 8 (พฤศจิกายน, 2522) : 44.

ตรี โสรณญาณ "ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาโหราศาสตร์" พยากรณ์สาร 31 ฉ.2
(พฤษภาคม, 2520) : 15.

โตมร สุขปรีชา. "บน โต้ะพยากรณ์ ความหมายแห่งชีวิต" แพรว ปีที่ 17 ฉบับที่ 388
(ตุลาคม 25, 2538) : 229-239.

นันทวัน สุชาโต, ดร. จิตวิทยาการสื่อสาร. เอกสารการเรียนการสอนภาควิชานิเทศศาสตร์-
ธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2534.

ประยูร พลอารีย์, พอ. "ประวัติโหราศาสตร์โดยสรุป" พยากรณ์สาร 31 ฉ.3 (เมษายน, 2520)
: 43.

ปรีทัศน์ (นามแฝง) "หมอดูกำลังเฟื่อง จงดูหมอให้ดีก่อนจะไปให้หมอดู" ตะวันออกปรีทัศน์
ปีที่ 1 ฉ.9 (พฤษภาคม, 2531) : 21.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, บริษัท. "หมอดู : ธุรกิจ 4 พันล้านบาท บานไม่รู้โรย" หนังสือพิมพ์
มติชนรายวัน (ตุลาคม 29, 2538) : 25, 27.

วิทยานิพนธ์

บุญชัย มาลัยศิริรัตน์, พ.ต.ท. โหราศาสตร์กับนโยบายศาสตร์ : ศึกษาการนำโหราศาสตร์เข้า
มาช่วยในการตัดสินใจของนักบริหาร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

พีไลรัตน์ รุจิวิชย์กุล. การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอดู : ศึกษา
เฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอดูของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

सानิต ศิริวิศิษฏกุล. หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม.
วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, มหาวิทยาลัย-
ธรรมศาสตร์, 2535.

ภาษาอังกฤษ

Books

Ajzen, Icek, and Fishbien, Montin. Uderstanding attitudes and predicting social behavior.
Englewood cliffs, N.J. : prentice-hall, 1980.

Fishbein Martin ; and Agen, icek. Beliefs, Attitudes, Imtention and Behavior : an
Introduction to Theory and Research. Readings, Mass ; Addison-Wesley,
1975.

Little John, Stephen W. Theories of Human Communication. California : Wadsworth
Publishing Company, 1983.

Triandis, Harry C. Attitude & Attitude Change. New York : Jone Wilha & sons, Inc.,
1971.

DPUC

ภาคผนวก 1

ชุดที่ 1

แนวคำถามสำหรับหมอดูอาชีพ

1. เป็นหมอดูประเภทไหน และรู้จักประวัติความเป็นมาของหมอดูประเภทนี้หรือไม่
2. ศึกษาวิชาหมอดูมาจากที่ไหน ศึกษามานานเท่าไร และมีวิธีการดูอย่างไร
3. คิดค่าธรรมเนียมการดูหมอดูครั้งละเท่าไร
4. จำกัดเวลาในการดูของลูกค้ายแต่ละรายหรือไม่
5. จำกัดจำนวนลูกค้าในแต่ละวันหรือไม่
6. มีการนัดหมายเวลาล่วงหน้าหรือไม่
7. ลูกค้าที่มาดูหมอดูส่วนใหญ่มีอาชีพอะไร และรู้จักเราได้อย่างไร
8. นอกจากดูดวงให้ลูกค้าแล้ว ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับลูกค้าอีกหรือไม่
9. หลังจากดูดวงให้กับลูกค้าแล้ว ได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับลูกค้าอีกหรือไม่
ถ้ามี ได้มีการพัฒนาความสัมพันธ์นั้นหรือไม่ อย่างไร มีโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจ และทำธุรกิจร่วมกันหรือไม่ (ถ้ามี) เป็นจำนวนมากหรือไม่ที่เป็นลักษณะ เช่นนี้
10. เคยมีการแนะนำให้ลูกค้ากับลูกค้ารู้จักกันหรือไม่
11. ลักษณะของคนที่มาดูหมอดูส่วนมาก
 - ผู้ชายหรือผู้หญิง
 - อายุเฉลี่ยประมาณเท่าไร
 - การศึกษาระดับไหน
 - ประกอบอาชีพอะไร
12. ลูกค้าที่มาส่วนมากจะเป็นลูกค้าประจำ หรือเป็นลูกค้ารายใหม่
13. ปกตินักธุรกิจจะมาพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการลงทุนเปิดกิจการหรือไม่ และถ้ามาปรึกษาจะมาปรึกษาช่วงไหนของการดำเนินการ
14. ท่านเคยศึกษาวิธีการต่าง ๆ ของหมอดูท่านอื่น ๆ หรือไม่ ที่มีชื่อเสียงในวงสังคมว่าทำไมบางคนถึงมีชื่อเสียงมาก เป็นเพราะอะไร
15. หมอดูมีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนเองหรือไม่ อย่างไร

16. แนวโน้มของวิชาชีพหมอดูในอนาคตเป็นอย่างไรในความเห็นของท่าน
17. นอกจากอาชีพหมอดูแล้ว ท่านมีธุรกิจอื่น ๆ อีกหรือไม่
ถ้ามี - ท่านสามารถนำเอาความรู้ทางด้านโหราศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับธุรกิจของท่านได้หรือไม่ เป็นประโยชน์มากน้อยแค่ไหน
18. คิดว่าบทบาทของหมอดูมีส่วนช่วยเหลือลูกค้าและสังคมทางหนึ่งหรือไม่ และมีวิธีการหรือ หลักการที่จะพัฒนาวิชาชีพนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในทางสร้างสรรค์ได้อย่างไรบ้าง

ชุดที่ 2

แนวคำถามสำหรับคนที่ไปดูหมอ

ก. เป็นแนวคำถามทั่ว ๆ ไป

1. เคยไปดูหมอหรือไม่
ถ้าเคย ชอบหรือไม่ และไปดูบ่อยแค่ไหน
ถ้าไม่เคย เป็นเพราะเหตุใด
2. มีหมอดูที่คุ้นกันเป็นประจำหรือไม่
ถ้ามี คุ้นกันนานเป็นประจำมานานเท่าไรแล้ว
3. ในการไปหาหมอดูแต่ละครั้ง มีเหตุจูงใจอะไรที่ทำให้ต้องไปหาหมอดู
4. เวลาไปดูหมอแต่ละรายใครเป็นคนแนะนำให้ไปดู หรือรู้จักหมอดูที่ไปดูได้อย่างไร
5. ชอบดูหมอดูประเภทไหนมากที่สุด (หมอดูดวง, ลายมือ, โหงวเฮ้ง, ไพ่ป๊อก, ไพ่ยิปซี, หมอทรงเจ้า, หมอนั่งทางใน)
6. ทำไมถึงชอบดูหมอดูประเภทนี้
7. พอใจคำทำนายของหมอดูมากแค่ไหน, กี่เปอร์เซ็นต์
8. ถ้าหมอดูแนะนำให้ไปสะเดาะเคราะห์หรือทำพิธีต่างๆ จะทำตามคำแนะนำของหมอดูหรือไม่
9. เวลาไปดูหมอ ไปดูคนเดียวหรือมีเพื่อนไปดูด้วย และไปหาหมอดูบ่อยหรือไม่
10. เคยจ่ายค่าหมอดูในอัตราต่ำสุดเป็นเงินเท่าไร และสูงสุดเป็นเงินเท่าไร และพอใจกับเงินที่เสียไปหรือไม่
11. คิดว่าคำทำนาย หรือคำแนะนำของหมอดู พอจะยึดเป็นแนวทางการในการแก้ไขปัญหา หรือการดำเนินชีวิตของเราได้มากน้อยเพียงใด
12. เวลาไม่สบายใจ หรือไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเองได้ จะมาปรึกษาหมอดูหรือไม่
13. หลังจากที่ไปหาหมอดูในแต่ละครั้งมีความรู้สึกอย่างไร และกลับไปหาหมอดูอีกหรือไม่
14. คำทำนายทายทักของหมอดูท่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง

15. ในการไปดูหมอแต่ละครั้ง ในระหว่างนั่งรอหมอดูเคยพูดจากทักทายกับคนที่ไปดูหมอด้วยกันหรือเปล่า
16. อายุเท่าไร
17. ระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายที่ได้รับ
18. เวลาไปหาหมอดู จะถามหรือปรึกษาหมอดูด้วยเรื่องอะไรบ้าง
19. ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ก่อนลงมือกระทำการจะปรึกษาหมอดูก่อนหรือไม่
ถ้าปรึกษาหมอดู ทำไมต้องปรึกษา และถ้าหมอดูบอกให้ระงับไว้ก่อน หรือมีคำแนะนำต่าง ๆ ท่านจะกระทำตามหรือไม่
ถ้าไม่ปรึกษาหมอดู เป็นเพราะเหตุใด
20. ในการเปิดกิจการต่าง ๆ ท่านขอฤกษ์จากหมอดูเพื่อไปทำพิธีเปิดหรือไม่ เพราะเหตุใด
21. เคยคิดจะชักชวนหมอดูคนที่เราไปดูมาประกอบธุรกิจร่วมกันหรือไม่ ในฐานะที่มีความรู้ทางโหราศาสตร์ จะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกิจการของท่านเอง

ประวัติผู้เขียน

นางบุษบา มณีวรรณ เกิดเมื่อวันที่ 20 เมษายน 2506 ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำเร็จการศึกษา ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด จากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เมื่อ พ.ศ.2527

ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิศวกรรมโครงการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาด และควบคุมบัญชีผู้ขาย บริษัทผู้ยแห่งชาติ จำกัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 - 2534